

Arvokas Arki 2009-2012

TAMPEREEN KAUPUNGIN LASTENSUOJELUSUUNNITELMA

Sisällysluettelo

	DIAT
Sisällysluettelo	2
<u>Johdanto</u> (<u>lähtökohdat</u> , <u>visio</u> , <u>määritelmä</u> , <u>tausta</u> , <u>tavoitteet</u> , <u>kohderyhmät</u> , <u>laadinta</u>)	3-10
<u>Lastensuojeluun liittyvän nykyisen toimintaympäristön analyysi ja ennakointi</u>	11-27
<u>Palvelutarpeet ja haasteet ikäryhmittäin</u>	28-31
<u>Palvelut vastaamaan palvelutarpeisiin</u> (<u>palvelujärjestelmä</u> , <u>kehittämisen pääperiaatteet</u> , <u>kehittämistoimenpiteet</u>)	32-44
<u>Suunnitelman seuranta, arviointi ja hyödyntäminen</u>	47
<u>Liitteet</u>	49-108

1. Johdanto

[SISÄLLYS-
LUETTELOON](#)

Lähtökohdat – yhteinen tahtotila

YK:n Lapsen oikeuksien sopimus

- *Jokainen alle 18-vuotias on lapsi*
- *Jokaisen lapsen pitää saada elää yhdessä vanhempiensa ja perheensä kanssa, jos hänellä on hyvä olla heidän kanssaan*
- *Lapsia pitää suojella kaikelta väkivallalta ja kaikelta hyväksikäytöltä*
- *Vanhemmilla on ensisijainen ja yhteinen vastuu lapsen kasvatuksesta ja kehityksestä lapsen edun mukaisesti. Vanhemmilla on oikeus saada tukea lasten kasvatuksessa.*

Kaupunkistrategia 2020

Tampere virtaa. Sujuvan elämän suuri kaupunki vastuullisesti kehityksen kärjessä.

Painopiste ennaltaehkäisyssä ja asiakaslähtöisyydessä sekä toimintakyvyn, yhteisöllisyyden ja moniarvoisuuden vahvistamisessa.

Lasten ja nuorten palvelujen palvelustrategia

Painopisteen siirto korjaavista palveluista varhaisen tuen palveluihin tapahtuu kuitenkin vähitellen. Siirtymävaiheessa tarvitaan panostusta molempiin.

Lasten ja nuorten kehitystä tuetaan vahvistamalla turvallista kasvuympäristöä. Lasten ja nuorten palvelujen kehittämisen lähtökohtina ovat yhteisöllisyyden tukeminen yksilöllisiä tarpeita kunnioittaen sekä ennaltaehkäisevä työote.

Tampereen kaupungin lapsi- ja nuorisopolitiikan visio ja arvot antavat suunnan

VISIO

Tampere on lasten ja nuortenkaupunki, jossa lapsuus ja nuoruus tunnustetaan ja otetaan huomioon arvokkaana ikävaiheena. Lapsilla ja nuorilla on oikeus ikänsä mukaiseen, monipuoliseen ja hyvään palveluun. Heillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa sekä oikeus hyvinvointiin ja suojeluun niiden kaikissa muodoissa.

	H	Y	V	I	N	V	O	I	N	T	I
A R V O T	<u>Turvallisuus</u> Jokaisella lapsella ja nuorella tulee olla ympärillään välittäviä aikuisia. Lapsilla ja nuorilla on oikeus turvalliseen kasvuympäristöön sekä fyysiseen ja henkiseen koskemattomuuteen.	<u>Osallisuus</u> Lapsilla ja nuorilla on oikeus osallistua ja tulla kuulluksi heille merkityksellisellä tavalla sekä yksilönä että ryhmänä. Erityinen vastuu kuulemisesta on lapsen kasvu- ja kehitysyhteisöissä toimivilla aikuisilla.	<u>Luovuus</u> Lapsilla ja nuorilla on oikeus saada onnistumisen kokemuksia ja oikeus toteuttaa itseään leikin, oppimisen ja harrastusten kautta.	<u>Arvostus</u> Jokainen lapsi ja nuori on arvokas omana itsenään.							

[SISÄLLYS-
LUETTELOON](#)

Lasten suojelu / lastensuojelu

Kasvuolosuhteiden kehittäminen

(riittävät ja jatkuvat aikuiskontaktit, lapsen huomioon ottavat toimintatavat, turvallinen, terveellinen ja virikkeitä antava kasvuympäristö)

Peruspalvelut

(neuvola, päivähoito, koulu, nuorisotyö, mielenterveys- ja päihdepalvelut, kodinhoito, terveydenhuolto, liikuntatoimi ym.)

Ehkäisevä lasten suojelu

(lasten tukeminen peruspalveluissa, järjestötoiminnassa ym.)

Lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu

(lastensuojelutarpeen selvitys, avohuolto, kiireellinen sijoitus, huostaanotto, sijaishuolto, jälkihuolto)

Suunnitelman taustaa

- Uusi lastensuojelulaki (417/2007) velvoittaa kuntaa laatimaan suunnitelman lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi
- Kaupunginvaltuusto hyväksyy
- Tarkistetaan neljän vuoden välein
- Suunnitelma on huomioitava talousarvion ja –suunnitelman laadinnassa
- Perustuu Tampereen kaupungin lapsi- ja nuorisopoliittiseen ohjelmaan ja täydentää sitä

Suunnitelman tavoitteet

- Ohjaa, johtaa ja kehittää lasten ja nuorten hyvinvointityötä kunnassa
- Lastensuojelusuunnitelman mukaisilla toimenpiteillä tuetaan lapsen ja nuoren kehitystä ja terveyttä
- Antaa kokonaiskäsityksen kuntapäätäjille ja palveluiden käytännön toteuttajille lasten ja nuorten kasvuoloista, niiden kehittämistä sekä käytössä olevista ehkäisevän lastensuojelun ja lastensuojelun voimavaroista
- Tarkentaa Tampereen kaupungin lapsi- ja nuorisopoliittista ohjelmaa uuden lastensuojelulain velvoitteilla

Suunnitelman kohderyhmät

- Kohdistuu kohtulaisesta 20–vuotiaaseen (lastensuojelulain mukaan jälkihuoltoon on 18-20 –vuotias)
- Velvoittaa jokaista kaupungin työntekijää ja kaikkia palveluiden tuottajia työskentelemään lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi
- Lasten suojelu on jokaisen aikuisen velvollisuus, ei vain lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden tehtävä

Suunnitelman laadinta

- Pormestari asetti [lastensuojelusuunnitelman laatimisen työryhmän](#) 9.11.2007
- Työryhmä kokoontui 9 kertaa (2008: 4, 2009: 5)
- Työryhmätyöskentelyn lisäksi toteutettiin
 - koulutusta uudesta lastensuojelulaista
 - poikkihallinnollinen Villa Vintti –seminaari
 - sähköinen kysely kaikille lapsen ja nuorten palveluissa työskenteleville
 - kaksi aivoriitä eri ikäryhmien kasvun ja kehityksen tarpeista, haasteista, erityisryhmien tunnistamisesta sekä hyvin toimivista käytänteistä
 - Tampereen lastensuojelun kokonaisselvitys (Sosiaalikehitys Oy)
 - Koonti aihepiiriin kuuluvista eri hankkeissa innovoiduista uusista toimintamalleista
- Tampereen Lasten Parlamentti käsitteli aihetta 25.5.2009 ja Tampereen Nuorisofoorumi 27.5.2009
- Luonnos oli kommentoitavana valmistelufoorumi Valmassa 4.-17.6.2009
- Lasten ja nuorten palvelujen lautakunta käsitteli asiaa 16.6.2009 ja 27.8.2009
- Suunnitelma esiteltiin lautakunnissa ja johtokunnissa (tiedoksi)
- Kaupunginhallitus käsitteli asiaa 7.9.2009
- Kaupunginvaltuusto päätti suunnitelman hyväksymisestä 16.9.2009

2. Lastensuojeluun liittyvän nykyisen toimintaympäristön analyysi ja ennakointi

Tausta

- Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa kuvataan laajemmin [Tampereen kaupungin lapsi- ja nuorisopoliittisessa ohjelmassa](#)
- Lastensuojelun toimenpiteistä ja niiden kohteina olevien lasten tilanteista ja niissä tapahtuneista muutoksista saatava tieto on usein epätasaista
- Tässä suunnitelmassa on myös indikaattoreita, jotka pyrkivät kuvaamaan tekijöitä, jotka ovat yhteydessä lasten pahoinvointiin
 - Jos haluamme ehkäistä lasten pahoinvointia, täytyy muuttaa niitä tekijöitä, joista lasten pahoinvointi riippuu
- Tilastot kuvaavat Tampereen tilannetta, ellei toisin mainita

Toimintaympäristöanalyysin lukuohjeet

Ilmiö

Todentaminen

Vaikutus hyvinvointiin, jos ei tehdä mitään

Lasten ja nuorten yksinäisyys lisääntyy	Yli 10% 8.-9. -luokkalaisista ei ole yhtään ystävää. 1.-2. vuosiluokan lukiolaisilla vastaava luku on alle 10 %. TILASTO: Nuorten osuus, joilla ei ole yhtään läheistä ystävää (=linkki aihetta koskevaan tilastokuvaan)	
<ul style="list-style-type: none">✓ Väite tietystä ilmiöstä✓ Antaa ilmiölle merkityksen ja suunnan	<ul style="list-style-type: none">✓ Väitteen todentaminen✓ Tilastokuvadiasta pääsee takaisin taulukkoon klikkaamalla Analysointiin ja ennakointiin-painiketta	<ul style="list-style-type: none">✓ Ilmiön vaikutus lasten ja nuorten palvelutarpeeseen ja hyvinvointiin nyt ja vuoteen 2012 mennessä✓ Ilmiöiden vaikutusta arvioidaan kehityskäyrän avulla✓ Aikajana nyt –2012 vaihtelee suhteutettuna kyseisen ilmiön muutosten nopeuteen, esim. ikärakenne ja talous muuttuvat eri tahdissa.

Lähde: Espoon toimintaympäristöanalyysi 2007, muokattu

Toimintaympäristön näkökulmat

- **Toimintaympäristöä on rakennettu seuraavien osioiden alle. Väestö suhteessa palvelutarpeeseen ja muut suhteessa hyvinvointiin:**
 - Lasten ja nuorten väestömuutokset
 - Lasten ja nuorten arjen riskit
 - Lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen edistäminen
 - Lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukeminen
 - Lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen korjaaminen

Lasten ja nuorten väestömuutokset

ILMIÖ Suunta, merkitys	TODENTAMINEN Väitteen perustelu, linkki tilastokuvaan	VAIKUTUS LASTEN JA NUORTEN PALVELUTARPEESEEN 2009-2012 Kehityskäyrällä nyt ja lähitulevaisuudessa
Pikkulasten määrä on kasvanut	Päivähoitoikäisten määrä oli alimmillaan vuonna 2005, jonka jälkeen suuri syntyvyys ja poismuuton hidastuminen alkoivat lisätä heidän lukumääräänsä. Vuodesta 2009 vuoteen 2012 mennessä heidän määräänsä kasvaa ennusteesta riippuen 360-500 lapsella. TILASTO: 0-6-vuotiaiden osuus väestöstä vuosina 1998-2030	
Kouluikäisten määrä on laskenut	Kouluikäisten määrä puolestaan laskee vastaavana ajankohtana edelleen noin 750-900 lapsella. Vuodesta 2014 alkaen heidän määräänsä kääntyy hitaaseen nousuun. TILASTO: 7-15 -vuotiaiden osuus väestöstä vuosina 1998-2030	
Aluekehitys	TILASTO: Pienet lapset 2007 alueittain TILASTO: Kouluikäiset lapset 2007 alueittain TILASTO: Osa-alueprofiili 2008: keskiarvosta poikkeavat alueet, työttömyys TILASTO: Osa-alueprofiili 2008: keskiarvosta poikkeavat alueet, tulonsaajien tulot	
Lapsiperheiden määrä on laskenut	Lapsettomien perheiden määrä on noussut tasaisesti samaan aikaan kun lapsiperheiden määrä on laskenut. TILASTO: Lapsiperheiden osuus perheistä vuosina 1985-2007	

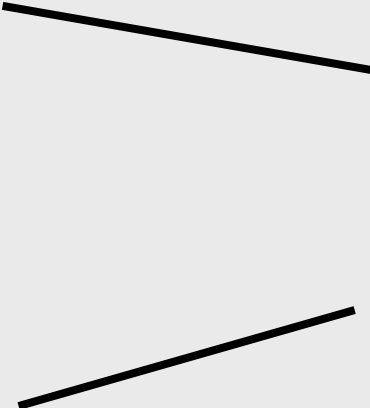

Lasten ja nuorten arjen riskit

ILMIÖ Suunta, merkitys	TODENTAMINEN Väitteen perustelu, linkki tilastokuvaan	VAIKUTUS LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIIN 2009-2012 Kehityskäyrällä nyt ja lähitulevaisuudessa
Tupakointi on yhä harvinaisempaa lasten ja nuorten keskuudessa	Päivittäin tupakoivien 8.-9. luokkalaisten ja lukion 1.-2. vuosiluokkalaisten määrä on laskenut 2000-luvulla. Yläluokalla (14%) tupakoidaan enemmän kuin lukiossa (12%). TILASTO: Päivittäin tupakoivat 8. ja 9. luokkalaiset sekä lukion 1.-2. vuosiluokkalaiset	
Laittomia huumeita kokeilleiden määrä on laskenut	Lukiossa (13%) kokeillaan enemmän kuin yläluokilla (8%). TILASTO: Laittomia huumeita ainakin kerran kokeilleet 8. ja 9. luokkalaiset sekä lukion 1.-2. vuosiluokkalaiset	
Alle 16-vuotiaiden alkoholia käyttävien määrä on vähentynyt, yli 16-vuotiaiden määrä on lisääntynyt	Reilu neljäsos lukiolaisista on tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa TILASTO: Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa olevien osuus	
Kouluolojen myönteinen trendi on kääntymässä	Oppilaat eivät ole yhtä tyytyväisiä kouluoloihin vuonna 2007 kuin aikaisempina vuosina. TILASTO: Kouluolot 1999-2007	

Lasten ja nuorten arjen riskit

ILMIÖ Suunta, merkitys	TODENTAMINEN Väitteen perustelu, linkki tilastokuvaan	VAIKUTUS LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIIN 2009-2012 Kehityskäyrällä nyt ja lähitulevaisuudessa
<p>Nuorten yksinäisyys on lisääntynyt</p> <p>Yksinäisyyttä ehkäiseviä ja yhteisöllisyyttä lisääviä palveluja kehitetään</p>	<p>Yli 10% 8.-9. –luokkalaisista ei ole yhtään ystävää. 1.-2. vuosiluokan lukiolaisilla vastaava luku on alle 10 %. Sama osuus ikäluokasta on keskivaikeasti tai vaikeasti masentunut.</p> <p>TILASTO: Nuorten osuus, joilla ei ole yhtään läheistä ystävää</p> <p>TILASTO: Nuorten osuus, jotka ovat keskivaikeasti tai vaikeasti masentuneita</p> <p>Päivähoidossa olevien lasten vanhemmista lähes kaikki kokivat lapsellaan olevan päivähoidossa kavereita TILASTO: Kavereiden määrä päivähoidossa</p> <p>Tamperelaiset huoltajat antavat koululaisten aamu- ja iltpäivätoiminnasta (1.-2. luokat) arvosanaksi 8,7 (4-10) (koko maa 8,49). Toiminnan tavoitteena on turvallisen ja lapsen kasvua tukevan vapaa-ajan toiminnan tarjoaminen.</p> <p>Lapset ja opettajat ovat tyytyväisiä Harrastava iltpäivä – kerhotoimintaan (1.-9. luokat). Mukana olleiden lasten hyvinvointi on lisääntynyt. Lähes 40 % lapsista on kokenut kouluviihtyvyyden sekä tunneilla keskittymisen helpottuneen kerhotoiminnan seurauksena. Myös uusia kaverisuhteita on syntynyt yli luokkarajojen.</p>	

Lasten ja nuorten arjen riskit

ILMIÖ Suunta, merkitys	TODENTAMINEN Väitteen perustelu, linkki tilastokuvaan	VAIKUTUS LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIIN 2009-2012 Kehityskäyrällä nyt ja lähitulevaisuudessa
Lasten kaltoinkohtelua (fyysinen ja henkinen väkivalta, laiminlyönti, seksuaalinen hyväksikäyttö) esiintyy	<p>67 lasta on ilmoitettu joutuneen seksuaalisesti hyväksikäytetyksi tai sen yrityksen kohteeksi vuonna 2008. TILASTO: Ilmoitetut seksuaalirikokset</p> <p>0-20-vuotiaisiin kohdistuneiden eriasteisten pahoinpideltyjen ilmoitusten määrät ovat hienoisessa laskussa (2008: lähes 350 yhteensä). TILASTO: Lapsiin ja nuoriin kohdistuvat pahoinpitelyt 2007-2008</p> <p>Kotihälytysten määrä Tampereella on hienoisessa kasvussa, kun taas perheväkivaltahälytysten osuus kotihälytyksistä on hieman laskussa. TILASTO: Perheväkivaltahälytysten osuus kotihälytyksistä</p>	
Köyhyys lapsiperheissä on yleisempää kuin muissa perheissä	<p>Asukkaista 12% on sellaisia lapsiperheitä, jotka saavat toimeentulotukea (kaikista asukkaista 8%) TILASTO: Toimeentulotuen asiakkaat 1991-2007</p> <p>TILASTO: Toimeentulotuesta osalliseksi tulleiden lasten osuus (%) Kuusikkokuntien lapsiväestöstä vuosina 2002-2007</p>	

Lasten ja nuorten arjen riskit

ILMIÖ Suunta, merkitys	TODENTAMINEN Väitteen perustelu, linkki tilastokuvaan	VAIKUTUS LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIIN 2009-2012 Kehityskäyrällä nyt ja lähitulevaisuudessa
Aikuisten mielenterveyshäiriöt ovat lisääntyneet	<p>Depressiolääkekorvauksia saaneiden määrä tuhatta vastaavanikäistä kohden on kasvanut koko aikuisväestössä vuosien 1995-2008 aikana. TILASTO: Depressiolääkekorvaukset 1995-2008</p> <p>Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien määrä on hienoisessa kasvussa. TILASTO: Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16-24-vuotiaat, % vastaavanikäisistä, Kuusikkokunnat 1996-2008</p> <p>TILASTO: Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64 -vuotiaat, % vastaavanikäisistä, Kuusikkokunnat 1996-2008</p>	
Alkoholijuomien myynti on kasvanut	<p>TILASTO: Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100% alkoholia/litraa Kuusikkokunnissa 1997-2007.</p>	

Lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen edistäminen

ILMIÖ Suunta, merkitys	TODENTAMINEN Väitteen perustelu, linkki tilastokuvaan	VAIKUTUS LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIIN 2009-2012 Kehityskäyrällä nyt ja lähitulevaisuudessa
Peruskouluissa opiskellaan yhä pienemmissä ryhmissä	Peruskoulujen keskimääräiset ryhmäkoot ovat pienentyneet 10 vuodessa. 2009-2010 arvioitu keskimääräinen ryhmäkoko poikkeaa jonkin verran tästä kehityksestä. TILASTO: Peruskoulujen oppilasmäärät ja keskimääräiset ryhmäkoot 1995-2009*	
Neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja on valtakunnallisesti vertailtuna saatavilla hyvin	TILASTO: Lasten ja nuorten neuvola- ja terveydenhuoltopalvelujen henkilöstöresurssit 2006- Henkilöstömitoitukset lasten ja nuorten neuvola- ja terveydenhuoltopalveluissa eri kaupungeissa 2007 Käynnit lasten ja nuorten neuvola- ja terveydenhuoltopalveluissa eri kaupungeissa 2007	

Lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen edistäminen

ILMIÖ Suunta, merkitys	TODENTAMINEN Väitteen perustelu, linkki tilastokuvaan	VAIKUTUS LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIIN 2009-2012 Kehityskäyrällä nyt ja lähitulevaisuudessa
Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen erityispalveluiden tarjontaa on lisätty	<p>Perusopetuksen koulupsykologien ja -kuraattorien määrät ovat ns. epävirallisten valtakunnallisten tavoitteiden tasolla. Vuonna 2009 Tampereella on 17 koulupsykologia ja 17 koulukuraattoria (1999: 4 koulupsykologia ja 8 koulukuraattoria) TILASTO: Koulupsykologien ja -kuraattorien määrät</p> <p>Koulunkäyntiavustajien määrä lukuvuonna 2007-2008 oli 205. Lukuvuonna 2008-2009 heitä oli 232. TILASTO: Koulunkäyntiavustajaresurssien kehitys 1998-2008</p> <p>Perusopetuksen palvelusopimukseen (2007) on kirjattu tavoitteeksi koulunkäyntiavustajatuntien määrän nostaminen 0,5 vuosiviikkotuntiin oppilasta kohden vuoteen 2013 mennessä. TILASTO: Koulunkäyntiavustajatuntien määrä oppilasta kohden</p> <p>Päivähoidon kiertävien erityislastentarhanopettajia on 15 (2009) kun vuonna 1999 heitä oli 5. Vakituisten avustajien määrä on 64 (1999:0) TILASTO: Kiertävien erityislastentarhaopettajien määrät</p>	

Lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen edistäminen

ILMIÖ Suunta, merkitys	TODENTAMINEN Väitteen perustelu, linkki tilastokuvaan	VAIKUTUS LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIIN 2009-2012 Kehityskäyrällä nyt ja lähitulevaisuudessa
Sosiaalityöntekijöiden määrä on pysynyt samalla tasolla viime vuosina	Alueellisten sosiaaliasemien ja erityisyksiköiden lapsiperhetyötä tekevien sosiaalityöntekijöiden määrä on noin kolmannes kaikista sosiaalityöntekijöistä. (Alueelliset sosiaaliasemat ovat Länsi, Linnainmaa, Tammela, Hatanpää, Hervanta ja Kaukajärvi. Erityisyksiköt ovat Paussi, Satama, Luotsi ja perheasiainyksikkö). TILASTO: Sosiaalityöntekijöiden määrät 2004-2008	<hr/>

Lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukeminen

ILMIÖ Suunta, merkitys	TODENTAMINEN Väitteen perustelu, linkki tilastokuvaan	VAIKUTUS LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIIN 2009-2012 Kehityskäyrällä nyt ja lähitulevaisuudessa
Perusopetuksen jälkeen nuoret sijoittuvat jatko-opintoihin	TILASTO: Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat, Kuusikkokunnat 1998-2007	
Päivälukioissa keskeyttäneet siirtyvät useammin muihin opintoihin	Ammattiopistoissa opintonsa keskeyttäneistä vain pieni osa siirtyy muihin opintoihin. TILASTO: Opintonsa keskeyttäneet 2001-2008, Tampereen Ammattiopisto* TILASTO: Opintonsa keskeyttäneet 2000-2008, päivälukiot	
Nuorisoneuvola ei kykene vastaamaan palvelujen kysyntään	Nuorten ongelmat ovat lisääntyneet ja vaikeutuneet. Palvelujen kysyntä on suurempaa kuin tarjonta. Tämän vuoksi asiakasmäärät eivät ole juuri nousseet. Asiakkaita on jouduttu ohjaamaan muun muassa omalääkäreille ja sukupuolitautien poliklinikoille. TILASTO: Nuorisoneuvolakäynnit 2007-2008	

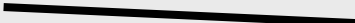

Lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukeminen

ILMIÖ Suunta, merkitys	TODENTAMINEN Väitteen perustelu, linkki tilastokuvaan	VAIKUTUS LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIIN 2009-2012 Kehityskäyrällä nyt ja lähitulevaisuudessa
Nuorisotilat ovat suosittuja	Nuorisotilojen käyntikerrat ovat kasvaneet vuodesta 2007 siitä huolimatta, että nuorisotilojen määrä on laskenut vuodesta 2007 yhdellä (vuosien 2005 ja 2006 lukumäärä oli 22, vuoden 2007 21 sekä vuoden 2008 20) TILASTO: Nuorisotilojen käyntimäärät	
Perheneuvolan palvelujen kysyntä on kasvanut	TILASTO: Perheneuvolan uusien asiakkaiden tulojonoihin 2006-2008	
Lasten huoltoon ja tapaamiseen liittyvät sopimukset sekä oikeudelle annetut selvitykset ovat kasvaneet	TILASTO: Huolto- ja tapaamissopimusten määrän kehitys TILASTO: Oikeudelle annettujen selvitysten määrä	

Lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen korjaaminen

ILMIÖ Suunta, merkitys	TODENTAMINEN Väitteen perustelu, linkki tilastokuvaan	VAIKUTUS LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIIN 2009-2012 Kehityskäyrällä nyt ja lähitulevaisuudessa
Eriyistä tukea tarvitsevien päivähoitolaisten määrä on pysynyt ennallaan	TILASTO: Eriyislasten määrän kehitys päivähoitossa 1998-2008 TILASTO: Eriyistä tukea tarvitsevien lasten osuus kunnan järjestämässä päivähoitossa olleista lapsista 2003-2008	
Oppilaita on siirtynyt erityisopetukseen entistä enemmän	TILASTO: Eriyisopetukseen otettujen tai siirrettyjen oppilaiden %-osuus	
Lastensuojeluilmoitusten määrä on kasvanut	TILASTO: Tehdyt lastensuojeluilmoitukset 2005-2008 (Lastensuojelulaki uudistui 1.1.2008)	
Lastensuojelun ilmoitusvelvollisuutta on laajennettu ja kynnys ilmoituksen tekemiseen on madaltunut	TILASTO: Lastensuojeluilmoitusten tekijät 2005-2008	

Lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen korjaaminen

ILMIÖ Suunta, merkitys	TODENTAMINEN Väitteen perustelu, linkki tilastokuvaan	VAIKUTUS LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIIN 2009-2012 Kehityskäyrällä nyt ja lähitulevaisuudessa
Lastensuojelun avohuollon asiakasmäärät ovat kasvaneet merkittävästi	TILASTO: Lastensuojelun avohuollon asiakkuudet 2005-2008 Lastensuojelun avohuollon asiakkuuden päättymisen pääasiallisina syinä ovat perusteiden poistuminen, asiakkaan muutto pois paikkakunnalta tai kun nuori täyttää 18-vuotta.	
Kiireelliset sijoitukset ovat lisääntyneet merkittävästi	TILASTO: Huostaanotetut lapset ja nuoret 1993-2008 (varsinaiset ja kiireelliset sijoitukset)	
Tampereella 13-17 -vuotiaita sijoitetaan edelleen enemmän suhteessa vastaavanikäiseen väestöön kuin 0-12 -vuotiaita.	TILASTO: Sijoitetut ikäryhmittäin 2008 TILASTO: Sijoitettujen osuus ikäryhmästä 2000-2007	

Lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen korjaaminen

ILMIÖ Suunta, merkitys	TODENTAMINEN Väitteen perustelu, linkki tilastokuvaan	VAIKUTUS LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIIN 2009-2012 Kehityskäyrällä nyt ja lähitulevaisuudessa
Lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian hoidon tarpeet ovat kasvaneet	<p>TILASTO: Psykiatrian laitoshoidon potilaat / 1000 vastaavanikäistä, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri 1998-2007</p> <p>TILASTO: Hoitopäivät psykiatrisessa laitoshoidossa 0-17-vuotiailla / 1000 vastaavanikäistä, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri 1998-2007</p> <p>TILASTO: Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneet Kuusikkokuntien 0-17- vuotiaat/ 1000 vastaavanikäistä</p> <p>Nuorisopsykiatrian hoitojaksot ovat lisääntyneet. TILASTO: Nuorisopsykiatrian tutkimus- ja hoitojaksot 2007-2008</p>	
Mielenterveyden takia sairaalahoitoa saaneiden nuorten ja psykiatrian laitoshoidon nuorten potilasmäärät eivät ole muuttuneet	<p>TILASTO: Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneet Kuusikkokuntien 18-24 -vuotiaat/ 1000 vastaavanikäistä</p> <p>TILASTO: Psykiatrian laitoshoidon Kuusikkokuntien 18-24-vuotiaat potilaat/1000 vastaavanikäistä</p>	

3. Palvelutarpeet ja haasteet ikäryhmittäin

[SISÄLLYS-
LUETTELOON](#)

Mitkä asiat elämässä takaavat sen, että lapsella/nuorella on hyvä olla?

Lasten ja nuorten omat näkemykset

Alle kouluikäiset

- Leikki (kavereiden ja vanhempien kanssa)
- Ruoka (lempiruokat)
- Kun pidetään sylissä
- Hyvä olo kotona

Alakoululaiset

- Kaverit (kaverit ehkäisevät yksinäisyyttä)
- Perhe (perheen riittävä yhteinen aika)
- Harrastukset (oikeanlaista tekemistä)
- Koulu (turvallisuus ja kiusaamattomuus)
- Turvallisuus (erityisesti keskustassa)

Yläkoululaiset ja toinen aste

- Perhe (ruoka, turvallinen ja viihtyisä koti)
- Motivoiva kouluympäristö
- Itsetunto (tuntee tärkeäksi, onnistumisen elämyksiä, voi vaikuttaa)
- Kaverit ja vapaa-aika (mielekkäät harrastukset)
- Turvallisuus (halutessaan saa puhua, apua saa tarvittaessa, on luottohenkilöt)

Mitä kukin ikäryhmä tarvitsee kehittyäkseen ja kasvaakseen fyysisesti ja henkisesti terveeksi?

TARPEET	ODOTTAVA ÄITI / PERHE / KOHTULAINEN	LAPSI Ikäryhmä 0-2 v.	LAPSI Ikäryhmä 3-6 v.	LAPSI Ikäryhmä 7-12 v.	LAPSI Ikäryhmä 13-17 v.	NUORI Ikäryhmä 18-20 v.
	<p>PESÄ, JOHON SYNTYÄ</p> <ul style="list-style-type: none"> • vanhemmuutta tukevat lähi-ihmissuhteet • positiivinen odotus • odottavan äidin fyysinen ja henkinen hyvinvointi • kohtuolaisen turvallinen kasvu • tuki syntymään • kotikäynnit • valmennus • tutkimukset <p>•terveys/perustarpeet •talous •erityistarpeiden tunnistaminen ja huomioiminen •vanhempien vertaistuki</p>	<p>PESÄ, JOSSA KASVAA JA KEHITTYYÄ</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuki vanhemmuuteen kasvamiseen ja jaksamiseen (24h/vrk) • vanhemmuutta tukevat lähi-ihmissuhteet •oikeus olla juuri omanikäisensä • rajat <p>•terveys/perustarpeet •erityistarpeiden tunnistaminen ja huomioiminen •vanhempien vertaistuki</p>	<p>PESÄ, JOSSA KASVAA JA KEHITTYYÄ IKÄKAUSI HUOMIOIDEN / KEHITYSTASONSA MUKAISESTI</p> <ul style="list-style-type: none"> • läsnäoleva aikuinen • rajat • kiireettömyys • toimiva ja sosiaalista kehitystä tukeva kehitysyhteisö ja vertaisryhmä/ kaverit <p>•terveys/perustarpeet •erityistarpeiden tunnistaminen ja huomioiminen •vanhempien vertaistuki</p>	<p>PESÄ, JOKA TUKEE OPPIMISEN ILOA</p> <ul style="list-style-type: none"> • oppiminen, kaverit ja harrastaminen • yhteisöllinen kasvuympäristö • rauha kehittyä ja kasvaa • rajat • malli turvalliseen ja vastuulliseen elintapaan <p>•terveys/perustarpeet •erityistarpeiden tunnistaminen ja huomioiminen •vanhempien vertaistuki</p>	<p>PESÄ, JOKA ASETTAA JA PITÄÄ RAJAT (MITÄ SIITÄ SEURAA...)</p> <ul style="list-style-type: none"> • rajat • vuorovaikutus / läsnäoleva aikuinen • malli turvalliseen ja vastuulliseen elintapaan • toisen asteen koulutuksen turvaaminen tai muu turvallinen vaihtoehto <p>•terveys/perustarpeet •erityistarpeiden tunnistaminen ja huomioiminen •vanhempien vertaistuki •nuorten omat vertaisryhmät</p>	<p>PESÄ, JOSTA VOI TEHDÄ TURVALLISESTI TUTKIMUS-MATKOJA</p> <ul style="list-style-type: none"> • itsenäistymisen tukeminen • turvalliset ja vastuulliset elintavat <p>•nuorten omat vertaisryhmät •vanhempien vertaistuki</p>

Lastensuojelun asiakkaaksi – taustalla olevia yhteisiä haasteita

Tarja Heino: Keitä ovat uudet lastensuojelun asiakkaat? Tutkimus lapsista ja perheistä tilastolukujen takana. (Stakes. Työpapereita 30/2007.) <http://www.stakes.fi/verkkojulkaisut/tyopaperit/T30-2007-VERKKO.pdf>

Raportti kertoo, millaisista moninaisista elämäntilanteista ja elinolosuhteiden kirjosta lapset tulevat lastensuojelun asiakkaaksi ja millainen tausta asiakkaana olevilla lapsilla on. Selvitys tehtiin kolmen maakunnan alueella, kolmen kaupungin (Tampere, Pori ja Hämeenlinna) sekä Tampereen seutukuntien kuuden kunnan osalta. Aineiston lapsista joka toinen on Tampereelta. Raportin tavoitteena on myös edistää lastensuojelun seurantajärjestelmän kehittelyä määrävuosin toistettavien selvitysten avulla.

- Köyhyys ja toimeentulotuen asiakkuus
- Peliriippuvuus
- Vuokra-asunnossa asuvat
- Vanhemman/-pien jaksamattomuus, riittämätön vanhemmuus, perheristiriidat, avuttomuus ja osaamattomuus, mielenterveysongelmat, päihteiden väärinkäyttö, vanhemman huono psyykinen terveys
- Lapsen fyysinen sairastelu, vammaisuus tai kehitysviivästymä
- Lapsen neuropsykiatriset ongelmat, aikuisten ymmärtämättömyys ja keinottomuus
- Arjessa tapahtuneet muutokset, erityisesti fyysinen muutto ja perherakenteen muutos
- Lapsi, jonka äiti täyttänyt 50 vuotta tai on alle 20-vuotias (erityisesti Tampere)
- Vanhemmat peruskoulun, ammattikoulun tai ammattikurssin käyneitä
- Vanhemmat, jotka eivät ole päässeet työmarkkinoille tai vanhemmilla ei ole kokemusta työelämästä

4. Palvelut vastamaan palvelutarpeisiin

Lasten suojelun palvelujärjestelmä

Kasvia
ja
kehitystä
edistävät
ja
tukevat
palvelut,
ehkäisevä
toiminta
ja
varhainen
tuki

Osoittava / kohtalainen	0 - 2 V.	3 - 6 V.	7 - 12 V.	13 - 17 V.	18 - 20 V.	
VARHAISKASVATUS, PERUSOPETUS, TOISEN ASTEEN KOULUTUS	päivähoito (päiväkotihoido, perhepäivähoito, leikkitoiminta)		esi-opetus	perusopetus (perusopetus viik1 1-9, keskitetty erityisopetus, sairaalaopetus)	lisä-opetus	* toisen asteen koulutus (tuki ja ammatillinen koulutus)
	kotihoito tuki (perheille, jossa alle 3-vuotias lapsi)		maahanmuuttajien valmistava opetus	psykososiaalinen oppilashuolto		
	yksityisen hoidon tuki		aamu- ja iltapäivätoiminta (viik1 1-2 sekä erityiskoulu)	harrastava iltapäiväkerho -toiminta (viik1 1-9)		
NEUVOLA- JA TERVEYDENHUOLTO	äitius- ja lastenneuvola palvelut		kouluterveydenhuolto		opiskeluterveydenhuolto	
	keskusneuvola palvelut (keskustlastenneuvola, perhesuunnittelu, nuorisoneuvola)					
	** perusterveydenhuollon vastaanottopalvelut (alueellinen vastaanotto toiminta, päivystys)					
	eritvistöntekijöiden palvelut (neuvolaosvikoito palvelut, nuorten osvikoito palvelut, duheterapia, ravitsemusterapia)					
	suun terveydenhuolto (0-6 -vuotaiden ja 7-17 -vuotaiden suun terveydenhuolto)					
PSYKOSOSIAALIEN TUKI	** erikoissairaanhoidon (oeratiiviset ja konservatiiviset palvelut)					
	** vammais palvelut (vammainen palvelut ja tukitoimet, kehitysvammahuollon avo- ja laitos palvelut)					
	lapsiperheiden perheneuvonta ja perheasioiden sovittelu					
	lastensuojelun avohuollon sosiaalityön palvelut (avohuollon sosiaalityön palvelut, huostaanotto- ja sijoitus palvelut, lapsiperheiden alkusosiaalityön palvelut, tukihenkilö palvelut)					
	lastensuojelun avohuollon tukipalvelut (avotyö, vaiettu tapaaminen, konsultointi- ja terapiatyö, kohtaamistyö, korvaushoito, huumeet, neuroläkitys, lääkäriäynti, intensiivinen perhetyö)					
	perhetyön palvelut (kotin annettava perhetyö, perheryhtymät)					
	lastensuojelun sijaishuollon ja jälkihuollon sosiaalityön palvelut (sijaishuollon sosiaalityön palvelut, laitos sijaishuollon sosiaalityön palvelut, jälkihuollon sosiaalityön palvelut, jälkihuollon nuoren tukipalvelut)					
	lastensuojelun kuntoutus ja hoito (lasten osastohoito, vaativa lasten osastohoito, perhekuntoutus, päihdeperhekuntoutus, vanhemmuuden arviointi, vierotushoito, perhehoidon tuki)					
	perheasiain palvelut (isyysselitykset, huolto- ja elatus sopimukset, olosuhteiselitykset oikeudele)					
	nuorisopsykiatria					
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKA	nuorisopalvelut (nuorien harrastus- ja vapaa-ajan palvelut, ennakoiva nuorisotyö, nuorien osallisuus- ja vaikuttamis palvelut)					
	liikuntapalvelut (jäähallit, uimahallit, sisäliikunta, ulkoilukunta, yleiset liikuntapalvelut)					
	kirjastopalvelut					
	kulttuuripalvelut (lastenkulttuuripalvelut, taidekaari-toiminta)					
KAUPUNKI- YMPÄRISTÖN KEHITYS...	maankäytön suunnittelu					
	yleisten alueiden suunnittelu					
	rakennuttaminen, kunnossapito ja valvonta (katutilavaivonta)					
	joukkoliikenne					
	viranomaisyksiköt (rakennusvalvonta, ympäristöneuvonni, kaupunkimittaus)					
MUITA TUOTTAVAT JA TOIMIVAT	asuminen					
	KELA -palvelut (äitiusavustus, äitiusraha, isyyseraha, vanhempainraha, isäkuukausi, adoptiovanhempien tuki, lapsilleä, lastenhoidon tuki, elatus tuki, tuki lapsen sairaastaessa, sotiäavustus perheille)					
	3. sektorin palvelut					

Kasvia ja kehitystä korjaavat palvelut

Kasvia ja kehitystä korjaavat palvelut

*palvelut ydinprosessissa osaamisen ja elinkeinojen kehittäminen ** palvelut ydinprosessissa terveyden ja toimintakyvyn ylläpitäminen *** palvelut pääasiassa ydinprosessissa kaupunkiympäristön kehittäminen

Lasten suojelun kehittämisen pääperiaatteet

1. Perheiden kanssa työskennellessä korostetaan tavallisen arjen arvokkuutta
2. Hyvin toimivat peruspalvelut ovat parasta ehkäisevää lastensuojelutyötä
3. Jokainen työntekijä kaikissa organisaatioissa toteuttaa ehkäisevää lastensuojelua ja palveluohjausta omassa työssään
4. Aikuisille annettavissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa otetaan huomioon myös perhe, erityisesti hänen hoidossaan ja kasvatuksessaan olevan lapsen hoidon ja tuen tarve
5. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi tarjotaan helposti ja joustavasti moniammatillisia palveluita, jotka ylittävät perinteiset organisaatio- ja tuotantorajat
6. Jokaiselle lapsiperheelle ja nuorelle tarjotaan mahdollisuus toimia yhteisössä
7. Lastensuojelussa painopistettä siirretään sijaishuollosta avohuoltoon ja perhehoidon osuutta sijaishuollossa kasvatetaan
8. Lapsiperheiden ja nuorten asiointia ja osallisuutta helpotetaan lisääntyvillä sähköisillä palveluilla

Kehittämistoimenpiteet 2009 - 2012

Kehittämisen pääperiaate 1:

PERHEIDEN KANSSA TYÖSKENNELLESSÄ KOROSTETAAN TAVALLISEN ARJEN ARVOKKUUTTA

TOIMENPIDE	VASTUUTAHOT JA RAPORTOINTIVASTUU	AIKATAULU	RESURSSOINTI (Nykyiset ja/vai uudet)
Varhaista vuorovaikutusta ja vanhemmuutta tukevan vertaisryhmätoiminnan kehittäminen, laajentaminen ja vakiinnuttaminen	Lapsiperheiden sosiaalipalvelut, päivähoito, perusopetus ja perusopetuksen erityispalvelut, lasten neuvola- ja terveydenhuoltopalvelut, perheneuvola, <u>tilaaja (lanu)</u> , 3. sektori	2009 →	Nykyiset ja uudet
Eriyisosaamista viedään lasten ja nuorten kehitysympäristöihin (esim. koti, päiväkot, koulu)	Lasten ja nuorten palvelutuottajat	2009 →	Nykyiset ja uudet

Kehittämistoimenpiteet 2009 - 2012

Kehittämisen pääperiaate 2:

HYVIN TOIMIVAT PERUSPALVELUT OVAT PARASTA EHKÄISEVÄÄ LASTENSUOJELUTYÖTÄ

TOIMENPIDE	VASTUUTAHOT JA RAPORTOINTIVASTUU	AIKATAULU	RESURSSOINTI (Nykyiset ja/vai uudet)
Tampereen kaupungin esi- ja perusopetuksen oppilashuollon suunnitelman toteuttaminen	<u>Perusopetus ja perusopetuksen erityispalvelut</u> , päivähoito, kouluterveydenhuolto, lapsiperheiden sosiaalipalvelut	2009-2013	Nykyiset ja uudet
Koulukiusaamisen vähentämiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi kouluissa - hankkeen laajentuminen Tampereella (KiVa Koulu)	<u>Perusopetus</u>	2009-2010	Nykyiset
Joustavan koulunkäynnin aloituspilottien käynnistäminen ja toiminnan vakiinnuttaminen	<u>Perusopetus, päivähoito</u>	Pilotit (2009) ja vakiinnuttaminen (2010-2012)	Uudet
Joustavien opetusjärjestelyjen lisääminen perusopetuksessa	<u>Perusopetus</u>	2009 →	Nykyiset ja uudet

Kehittämistoimenpiteet 2009 - 2012

Kehittämisen pääperiaate 2:

HYVIN TOIMIVAT PERUSPALVELUT OVAT PARASTA EHKÄISEVÄÄ LASTENSUOJELUTYÖTÄ

TOIMENPIDE	VASTUUTAHOI JA RAPORTOINTIVASTUU	AIKATAULU	RESURSSOINTI (Nykyiset ja/vai uudet)
Jokaiselle perusopetuksen päättävälle tarjotaan jatko-opiskelupaikka	<u>Perusopetus, toisen asteen koulutus</u>	Jatkuva 2009 →	Nykyiset ja uudet
Taidekaari-kulttuurikasvatusohjelman kehittäminen ja laajentaminen	<u>Kulttuuripalvelut</u>	Jatkuva 2009 →	Nykyiset

Kehittämistoimenpiteet 2009 - 2012

Kehittämisen pääperiaate 3:

JOKAINEN TYÖNTEKIJÄ KAIKISSA ORGANISAATIOISSA TOTEUTTAA EHKÄISEVÄÄ LASTENSUOJELUA JA PALVELUOHJAUSTA OMASSA TYÖSSÄÄN

TOIMENPIDE	VASTUUTAHOT JA RAPORTOINTIVASTUU	AIKATAULU	RESURSSOINTI (Nykyiset ja/vai uudet)
Varhaisen puuttumisen ja tuen osaamisen vahvistaminen verkostoitumalla, kokemusten-vaihdolla, koulutuksilla ja viestinnällä	<u>Lapsiperheiden sosiaalipalvelut, päivähoido, perusopetus ja perusopetuksen erityis-palvelut, lasten neuvola- ja terveyden-huoltopalvelut, nuorisopalvelut, perheneuvola</u>	2009 →	Nykyiset
Ehkäisevän päihdetyön vahvistaminen osana lasten ja nuorten palveluiden kehittämistä	<u>Lapsiperheiden sosiaalipalvelut</u> , perusopetus ja perusopetuksen erityispalvelut, päivähoido, toisen asteen koulutus, äitiys- ja lastenneu-volapalvelut, kouluterveydenhuolto, opiskelu-terveydenhuolto, lastenkulttuuri ja kirjastot, liikuntapalvelut, nuorisopalvelut	2009 →	Nykyiset
Varhaista tukea tarvitsevien perheiden ja nuorten matalan kynnyksen palvelukokonaisuuden kehittäminen (nopean puuttumisen perhetyö, etsivä työ ja tukihenkilötoiminta)	<u>Lapsiperheiden sosiaalipalvelut</u>	2010	Nykyiset
Tamperelainen ehkäisevä lasten-suojelu ja varsinainen lastensuojelu on määritelty eri palveluissa	<u>Tilaaaja (lanu)</u> , lasten ja nuorten palvelutuottajat	2010-2012	Nykyiset

Kehittämistoimenpiteet 2009 - 2012

Kehittämisen pääperiaate 4:

AIKUISILLE ANNETTAVISSA SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON PALVELUISSA OTETAAN HUOMIOON MYÖS HÄNEN PERHEENSÄ, ERITYISESTI HOIDOSSAAN JA KASVATUKSESSAAN OLEVAN LAPSEN HOIDON JA TUEN TARVE

TOIMENPIDE	VASTUUTAHOITAJAT JA RAPORTOINTIVASTUU	AIKATAULU	RESURSSOINTI (Nykyiset ja/vai uudet)
Päihdehuollossa lapsiperheet priorisoidaan	Tilaaaja (teto), <u>Aikuisten sosiaali- ja terveysterveystoimet</u>	2010	Nykyiset
Aikuisten palveluissa, erityisesti päihde- ja mielenterveyspalveluissa, lisätään henkilöstön osaamista ja tietoisuutta lastensuojelulain velvoitteista	<u>Aikuisten sosiaali- ja terveysterveystoimet</u>	2010 →	Nykyiset

Kehittämistoimenpiteet 2009 - 2012

Kehittämisen pääperiaate 5:

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINNIN EDISTÄMISEKSI TARJOTAAN HELPOSTI JA JOUSTAVASTI MONIAMMATILLISIA PALVELUITA, JOTKA YLITTÄVÄT PERINTEISET ORGANISAATIO- JA TUOTANTORAJAT

TOIMENPIDE	VASTUUTAHOIT JA <u>RAPORTOINTIVASTUU</u>	AIKATAULU	RESURSSOINTI (Nykyiset ja/vai uudet)
Hyvinvointineuvolamalli kattaa koko kaupungin, hyvinvointineuvolamallin kehittämistoimenpiteiden jatkaminen	<u>Lasten ja nuorten neuvola- ja terveydenhuoltopalvelut</u> , lapsiperheiden sosiaalipalvelut, päivähoito, lastenkulttuuri	2009 →	Nykyiset ja uudet
ERVA-perhekeskus erityisvaativaa hoitoa tarvitseville vammaisille tai sairaille lapsille ja nuorille	<u>Tilaaaja (lanu, teto)</u>	2010 päivätoimintana, 2012 ympärivuorokautisena	Resurssien siirto ja uudet resurssit
NEPSY-perhekeskuksen suunnittelu ja toteuttaminen. NEPSY on palvelujärjestelmä neuropsykiatristen häiriöiden vuoksi tukea tarvitseville lapsille, nuorille sekä heidän perheillensä.	<u>Tilaaaja (lanu)</u> , perusterveydenhoito, perheneuvola, perhetyö, nuorisopsykiatria, perusopetus, päivähoito, lasten ja nuorten neuvola- ja terveydenhuoltopalvelut, erikoissairaanhoido	2009-2011 käynnistäminen hankkeena, jonka jälkeen toiminnan vakinaistaminen	Resurssien siirto ja uudet resurssit

Kehittämistoimenpiteet 2009 - 2012

Kehittämisen pääperiaate 5:

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINNIN EDISTÄMISEKSI TARJOTAAN HELPOSTI JA JOUSTAVASTI MONIAMMATILLISIA PALVELUITA, JOTKA YLITTÄVÄT PERINTEISET ORGANISAATIO- JA TUOTANTORAJAT

TOIMENPIDE	VASTUUTAHOJ JA RAPORTOINTIVASTUU	AIKATAULU	RESURSSOINTI (Nykyiset ja/vai uudet)
Hyvinvointikoulumallin luominen, toteutus ja kehittäminen nykyisen oppilashuoltotyön pohjalta	<u>Tilaaaja (lanu)</u> , perusopetus, kouluterveydenhuolto, lasten ja nuorten suun terveydenhuolto, lapsiperheiden sosiaalipalvelut, nuorisopalvelut, lastenkulttuuri	2009-2012	Nykyiset
Nuorten mielenterveyspalvelujen ja päihdetyön yhteistyön vahvistaminen palveluketjujen kuvauksella ja niiden kehittämisellä	<u>Tilaaaja (lanu, teto)</u> , nuorisopsykiatria, Raitsu	2009 →	Nykyiset
Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluketjun kehittäminen (Tre-TAYS)	<u>Tilaaaja (lanu, teto)</u> , perheneuvola, nuorisopsykiatria	2009-2011	Nykyiset
Tiedonsiirron kehittäminen Erva-suositusten mukaisesti	Lasten ja nuorten palvelutuottajat, <u>Kohti Kumppanuutta –projekti/tietohallinto</u>	2009-2010	Nykyiset

Kehittämistoimenpiteet 2009 - 2012

Kehittämisen pääperiaate 6:

JOKAISALLE LAPSIPERHEELLE JA NUORELLE TARJOTAAN MAHDOLLISUUS TOIMIA YHTEISÖSSÄ

TOIMENPIDE	VASTUUTAHOT JA <u>RAPORTOINTIVASTUU</u>	AIKATAULU	RESURSSOINTI (Nykyiset ja/vai uudet)
Avoimien varhaiskasvatuspalvelujen kehittäminen	Päivähoito, <u>tilaaja (lanu)</u>	2009 →	Nykyiset ja uudet
Harrastava iltapäivä - kerhotoiminnan laajentaminen, painopisteenä 1.-6. vuosiluokat	Tilaaja (lanu), <u>perusopetus</u>	2009 →	Nykyiset ja uudet

Kehittämistoimenpiteet 2009 - 2012

Kehittämisen pääperiaate 7:

LASTENSUOJELUSSA PAINOPISTETTÄ SIIRRETÄÄN SIJAISHUOLLOSTA AVOHUOLTOON JA PERHEHOIDON OSUUTTA SIJAISHUOLLOSSA KASVATETAAN

TOIMENPIDE	VASTUUTAHOT JA RAPORTOINTIVASTUU	AIKATAULU	RESURSSOINTI (Nykyiset ja/vai uudet)
Lastensuojelutarpeen selvittäminen lain edellyttämässä ajassa <ul style="list-style-type: none">• Luodaan yhtenäiset työprosessit lastensuojelutarpeen selvittämiseen eri alueasemille• Henkilöstöresursseja käytetään joustavasti	Tilaaaja (lanu), <u>lapsiperheiden sosiaalipalvelut</u>	2009-2012	Nykyiset ja kehittämistoimenpiteiden jälkeen tarvittaessa uudet
Perhehoidon osuutta sijaishuollossa kasvatetaan <ul style="list-style-type: none">• Sijaisperheiden työtä tukevien palveluiden kehittäminen• Perhehoito ensisijaisena vaihtoehtona sijaishuollossa• Perhehoitovaihtoehto myös nuorille	<u>Tilaaaja (lanu)</u> , lapsiperheiden sosiaalipalvelut	2013 osuus on 55% (2009: 43%)	Nykyiset

Kehittämistoimenpiteet 2009 - 2012

Kehittämisen pääperiaate 7:

LASTENSUOJELUSSA PAINOPISTETTÄ SIIRRETÄÄN SIIJAISHUOLLOSTA AVOHUOLTOON JA PERHEHOIDON OSUUTTA SIIJAISHUOLLOSSA KASVATETAAN

TOIMENPIDE	VASTUUTAHOT JA RAPORTOINTIVASTUU	AIKATAULU	RESURSSOINTI (Nykyiset ja/vai uudet)
<p>Avohuollon tukipalvelujen saatavuuden parantaminen ja palveluvalikon monipuolistaminen</p> <ul style="list-style-type: none">• Laajennetaan hyvien toimintamallien käyttöä avohuollon palveluissa (esim. lastensuojelun avohuollon sosiaalityö moniammatilliseksi tiimiksi)• Kehitetään uusia avohuollon tukitoimia, mm. palveluja ostamalla• Tehostetaan erityisesti tukiperheiden rekrytointia• Otetaan käyttöön ehkäisevän lastensuojelun taloudellinen tuki	<p><u>Tilaaaja (lanu)</u>, lapsiperheiden sosiaalipalvelut</p>	2009-2012	Nykyiset ja uudet
<p>Avohuollon sosiaalityön toimintatapojen kehittäminen, yhteistyön selkeyttäminen sekä uusien työmenetelmien systemaattinen hyödyntäminen, esim.</p> <ul style="list-style-type: none">• alueellinen sosiaalityö vs. lastensuojelun erikoistuneet palvelut,• työparikäytännöt,• sijoitusprosessin kehittäminen,• vanhemmuuden arviointi ja• tuen kehittäminen perheille, joista lapsi on huostaanotettu	<p><u>Lapsiperheiden sosiaalipalvelut, tilaaaja (lanu)</u></p>	2009-2012	Nykyiset

Kehittämistoimenpiteet 2009 - 2012

Kehittämisen pääperiaate 7:

LASTENSUOJELUSSA PAINOPISTETTÄ SIIRRETÄÄN SIIJAISHUOLLOSTA AVOHUOLTOON JA PERHEHOIDON OSUUTTA SIIJAISHUOLLOSSA KASVATETAAN

TOIMENPIDE	VASTUUTAHOT JA RAPORTOINTIVASTUU	AIKATAULU	RESURSSOINTI (Nykyiset ja/vai uudet)
Intensiivisen perhetyön toimintamallin kehittäminen • Nykyisen toiminnan vakinaistaminen ja tarpeen mukaan laajentaminen	Tilaaaja (lanu), <u>lapsiperheiden sosiaalipalvelut</u>	2010 →	Nykyiset
Lastensuojelun päivystyksen kehittäminen • Paussin ja alueasemien välisen työnjaon täsmentäminen	Tilaaaja (lanu), <u>lapsiperheiden sosiaalipalvelut</u>	2010	Nykyiset
Nuorisopoolin toiminnan kehittäminen (Nuorisoi-ikäisten osastohoidosta vastaa Kuusikon, Leino- lan, Metsolan ja Raholan perhetukikeskusten muodostama toiminnallinen yhteenliittymä) • Kuusikko tukee ensisijaisesti avohuoltonuoria ja nuorten sijoituksia perhehoitoon • Rahola vastaa nuorten pitkäkestoisesta osastohoidollisesta kuntoutuksesta, erityisesti nuorisopsykiatrisen kuntoutus	Tilaaaja (lanu), <u>lapsiperheiden sosiaalipalvelut</u>	2009	Nykyiset
Lastensuojelun jälkihuollon yhdenmukaisten käytäntöjen luominen osana laadittavaa kehittämissuunnitelmaa	Lapsiperheiden sosiaalipalvelut, <u>tilaaaja (lanu)</u>	2010-2011	Nykyiset

Kehittämistoimenpiteet 2009 - 2012

Kehittämisen pääperiaate 8:

LAPSIPERHEIDEN JA NUORTEN ASIOINTIA JA OSALLISUUTTA HELPOTETAAN LISÄÄNTYVILLÄ SÄHKÖISILLÄ PALVELUILLA

TOIMENPIDE	VASTUUTAHOT JA <u>RAPORTOINTIVASTUU</u>	AIKATAULU	RESURSSOINTI (Nykyiset ja/vai uudet)
Lapsiperheiden sähköisten asiointi- ja osallistumispalvelun kehittäminen	Tilaaaja (lanu), <u>Kohti Kumppanuutta – projekti/tietohallinto</u> , päivähoito, perusopetus, lasten neuvola- ja terveydenhuoltopalvelut, lapsiperheiden sosiaalipalvelut, nuorisopalvelut, lastenkulttuuri	2009-2010	Nykyiset ja uudet

Suunnitelman seuranta, arviointi ja hyödyntäminen

Lapsi- ja nuorisopolitiikan seurantaryhmä

- vastaa suunnitelman toteutumisen seurannasta ja arvioinnista
- seuranta toteutetaan osana lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelman seurantaa

Tilaajan ja tuottajan väliset palvelusopimukset

- seurantaa, arviointia ja kehittämistä toteutetaan myös eri palvelusopimusten yhteydessä

5. Liitteet

Tampereen kaupungin lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma

[Ohjelman nettilinkki](#)

TAKAISIN

Tampereen kaupunki 2007

© Arvokas Arki

Tampereen kaupungin lastensuojelusuunnitelma

Työryhmiä

TAKAISIN

LASTENSUOJELUN LAATIMISEN TYÖRYHMÄ

– Taru Kuosmanen	tilaajapäällikkö	pj.
– Maritta Närhi	suunnittelupäällikkö	
– Katriina Uotila	erityissosiaalityöntekijä	
– Matti Virtanen / Tiia Perämaa	asiakasohjauksen päällikkö	
– Timo Vikman	sijaishuoltopäällikkö	
– Matti Äikäs / Maria Palmgren	sosiaalipalvelupäällikkö	
– Vuokko Ylinen	lakimies	
– Tiia Heinäsuo / Mia Lumio	lapsiasiamies	siht.
– Lisäksi asiantuntijajäsenenä Sari Salomaa-Niemi (erityiskasvatuksen koordinaattori) ja Virpi Kokko (suunnittelija)		

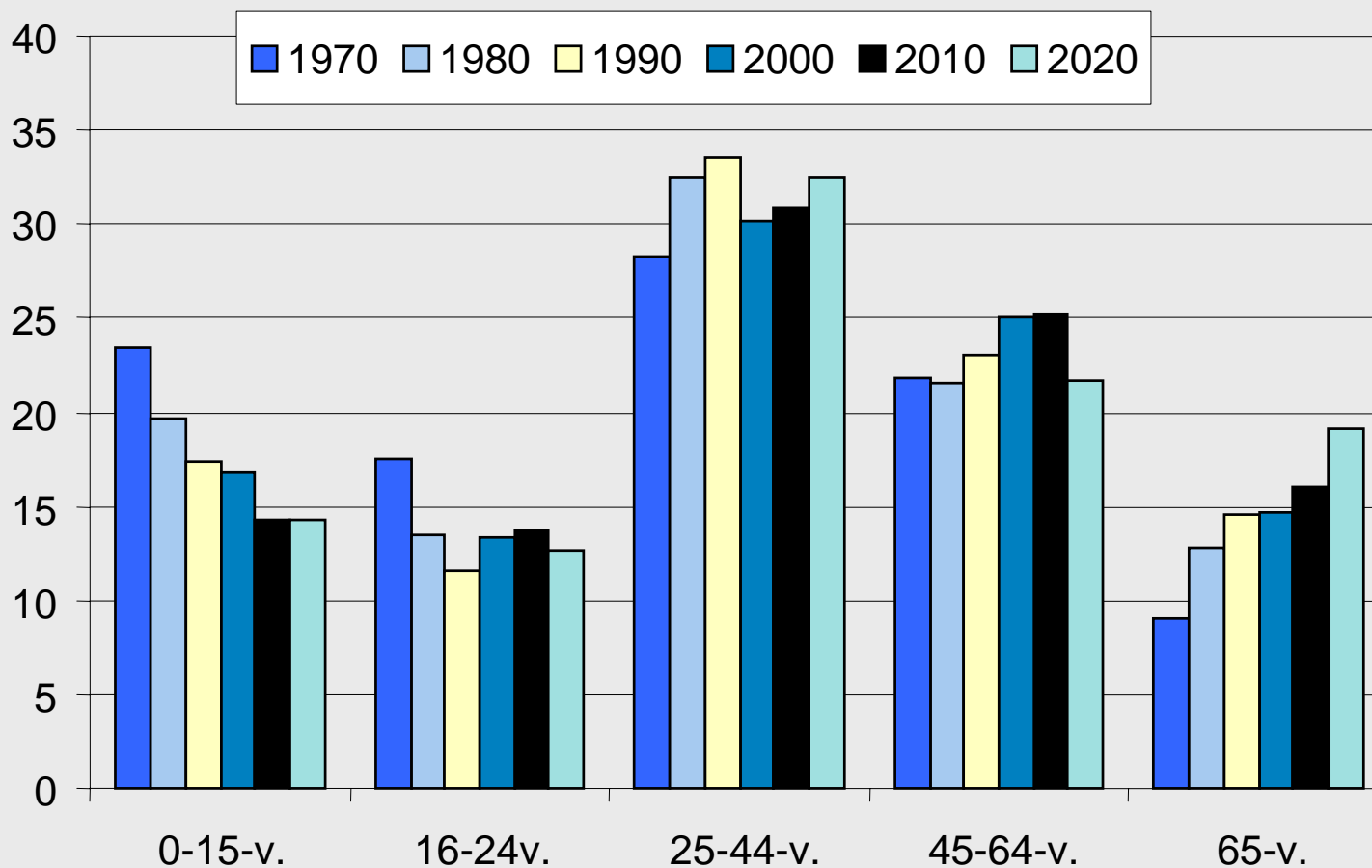
MUITA AIHEESEEN LIITTYVIÄ TYÖRYHMIÄ

- Lasten kaltoinkohteluun puuttumisen seurantaryhmä (pormestari 26.10.2007) (myös kaupungin ulkopuolisia toimijoita)

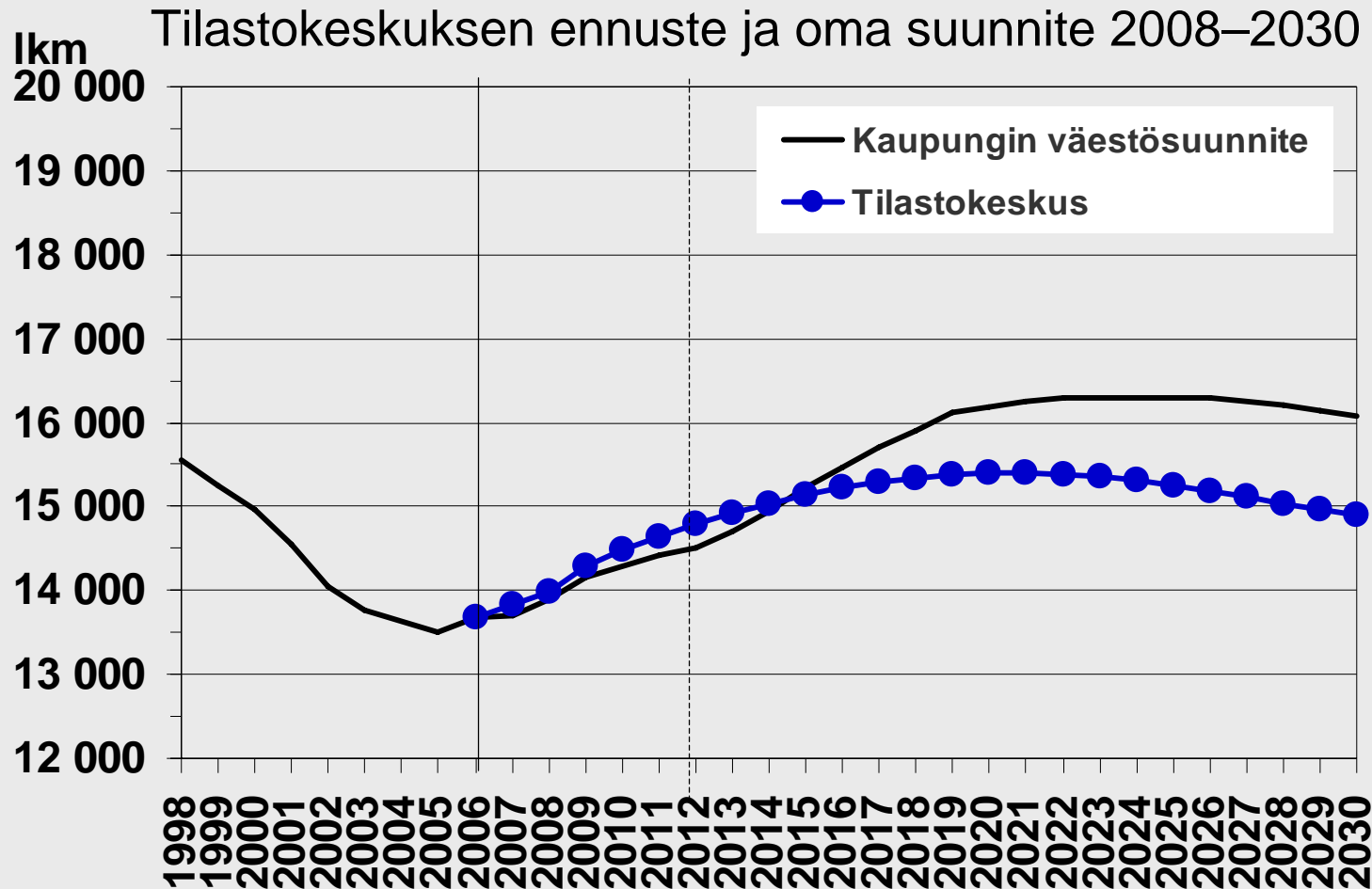
Tampereen väestö 1970-2020

Ikäryhmittäin 31.12., %

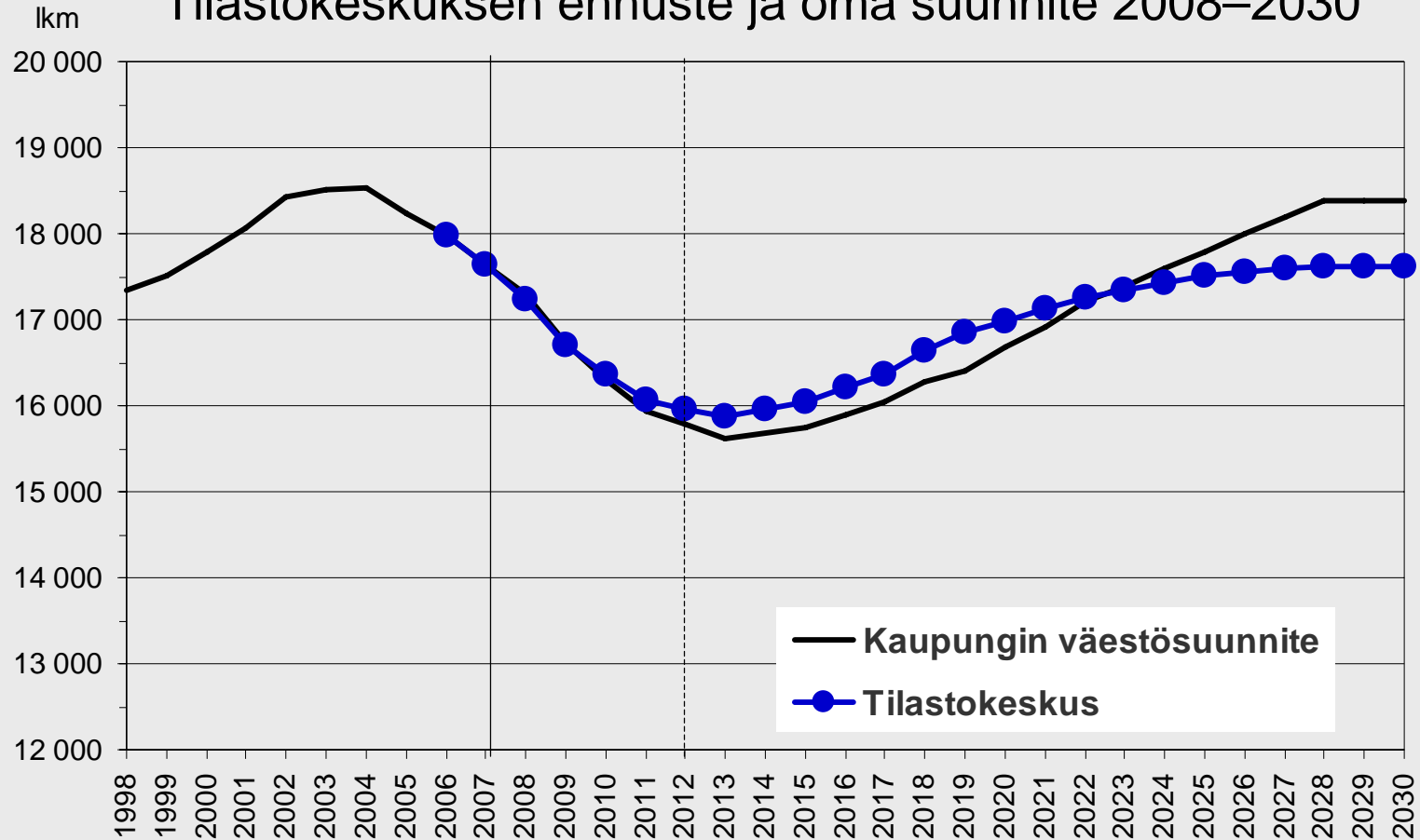
Väestöennusteet, 0–6-vuotiaat Toteutunut 1998–2007

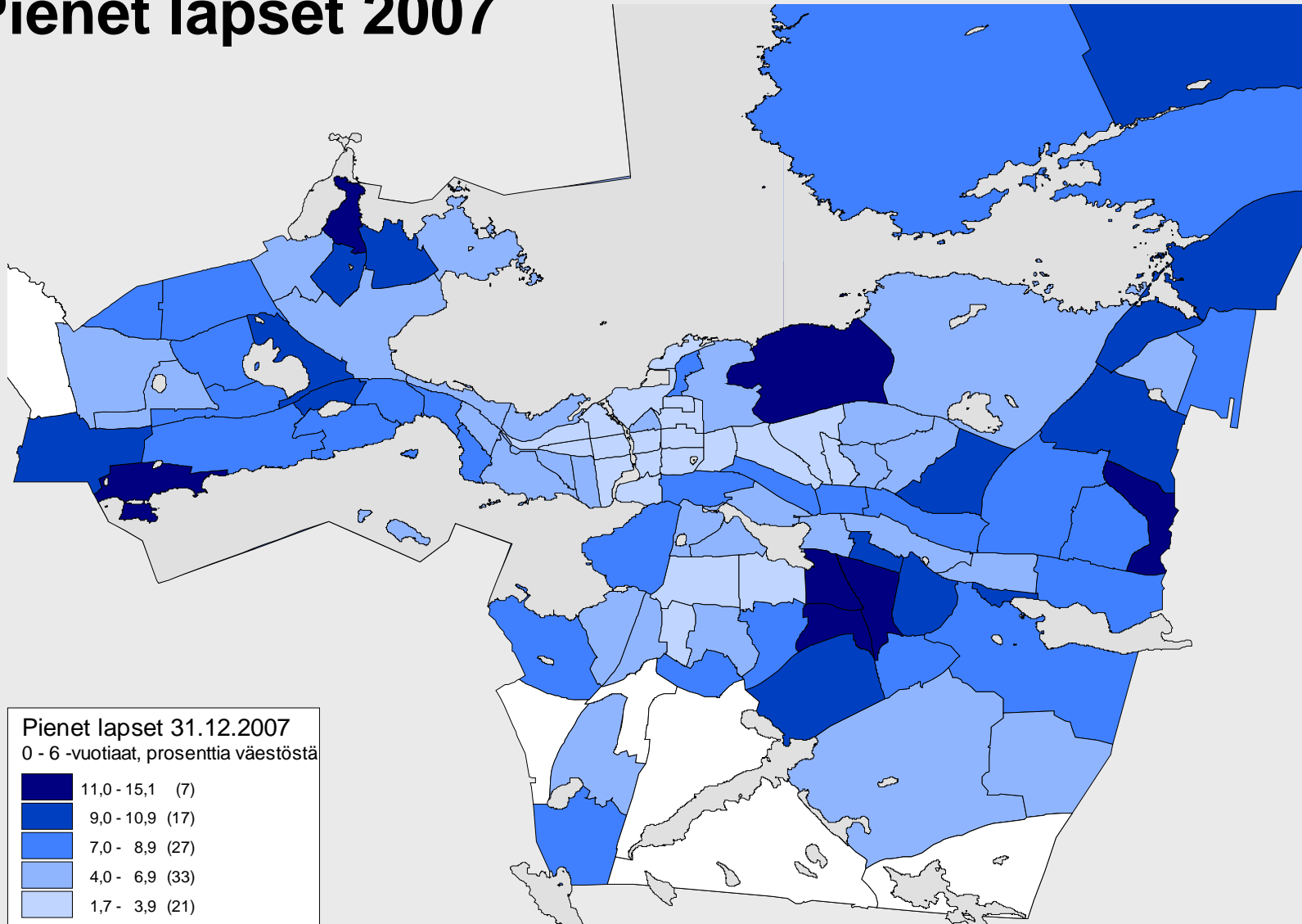
Väestöennusteet, 7–15-vuotiaat Toteutunut 1998–2007

Tilastokeskuksen ennuste ja oma suunnite 2008–2030

Pienet lapset 2007

**ANALYYSIIN JA
ENNAKOINTIIN**

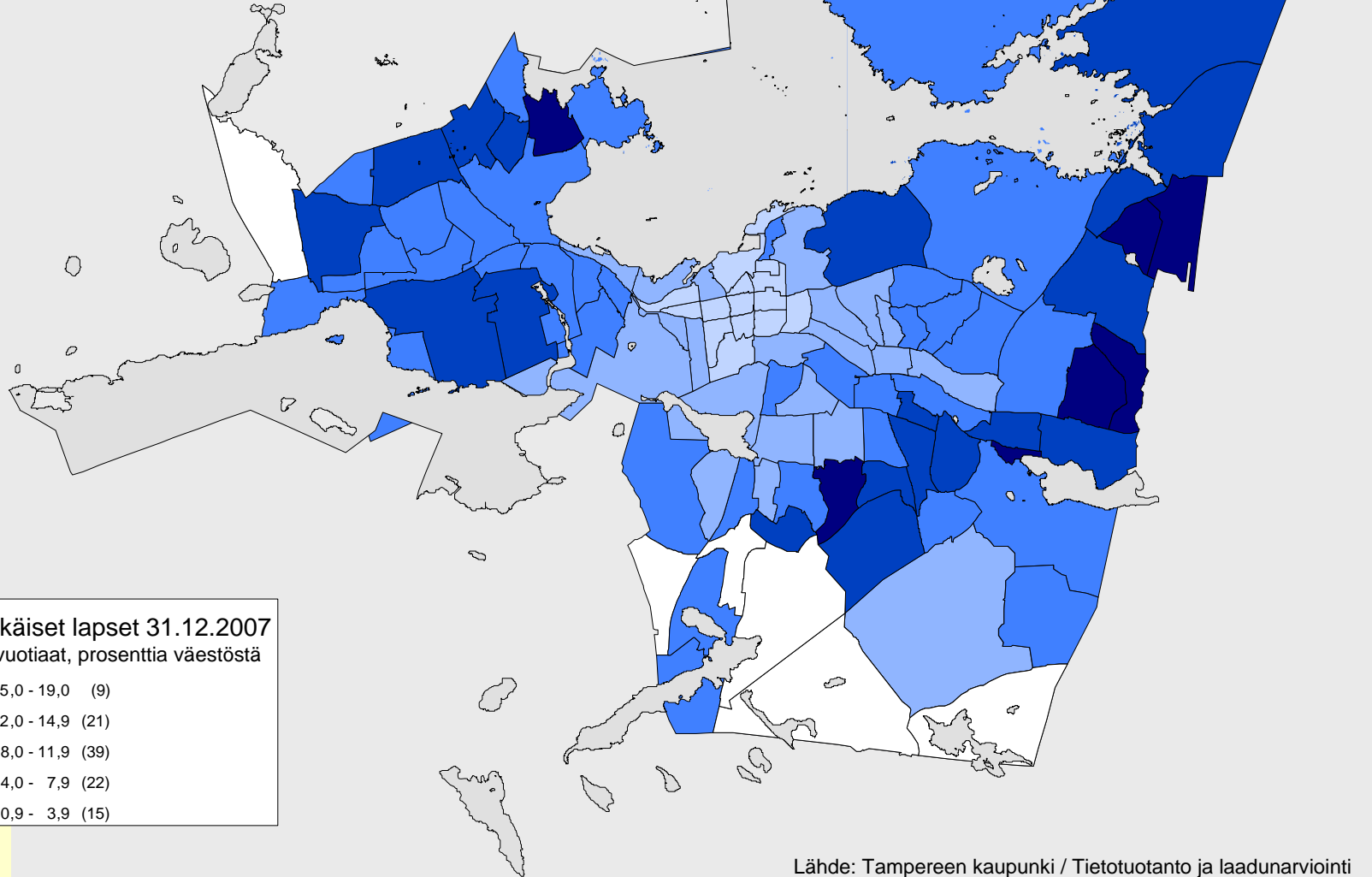
Lähde: Tampereen kaupunki / Tietotuotanto ja laadunarviointi

© Arvokas Arki

Tampereen kaupungin lastensuojelusuunnitelma

Kouluikäiset lapset 2007

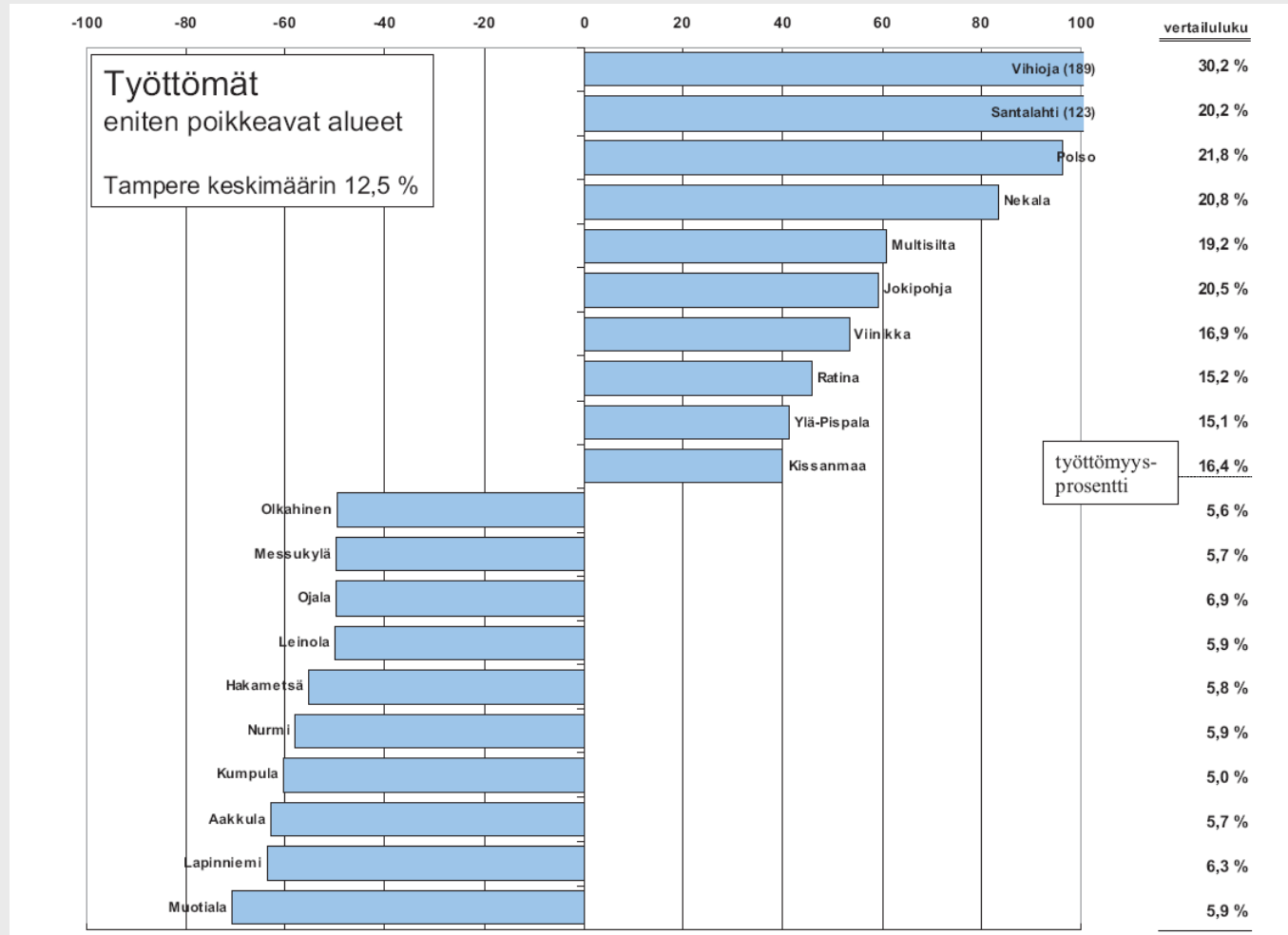

**ANALYYSIIN JA
ENNAKOINTIIN**

Lähde: Tampereen kaupunki / Tietotuotanto ja laadunarviointi

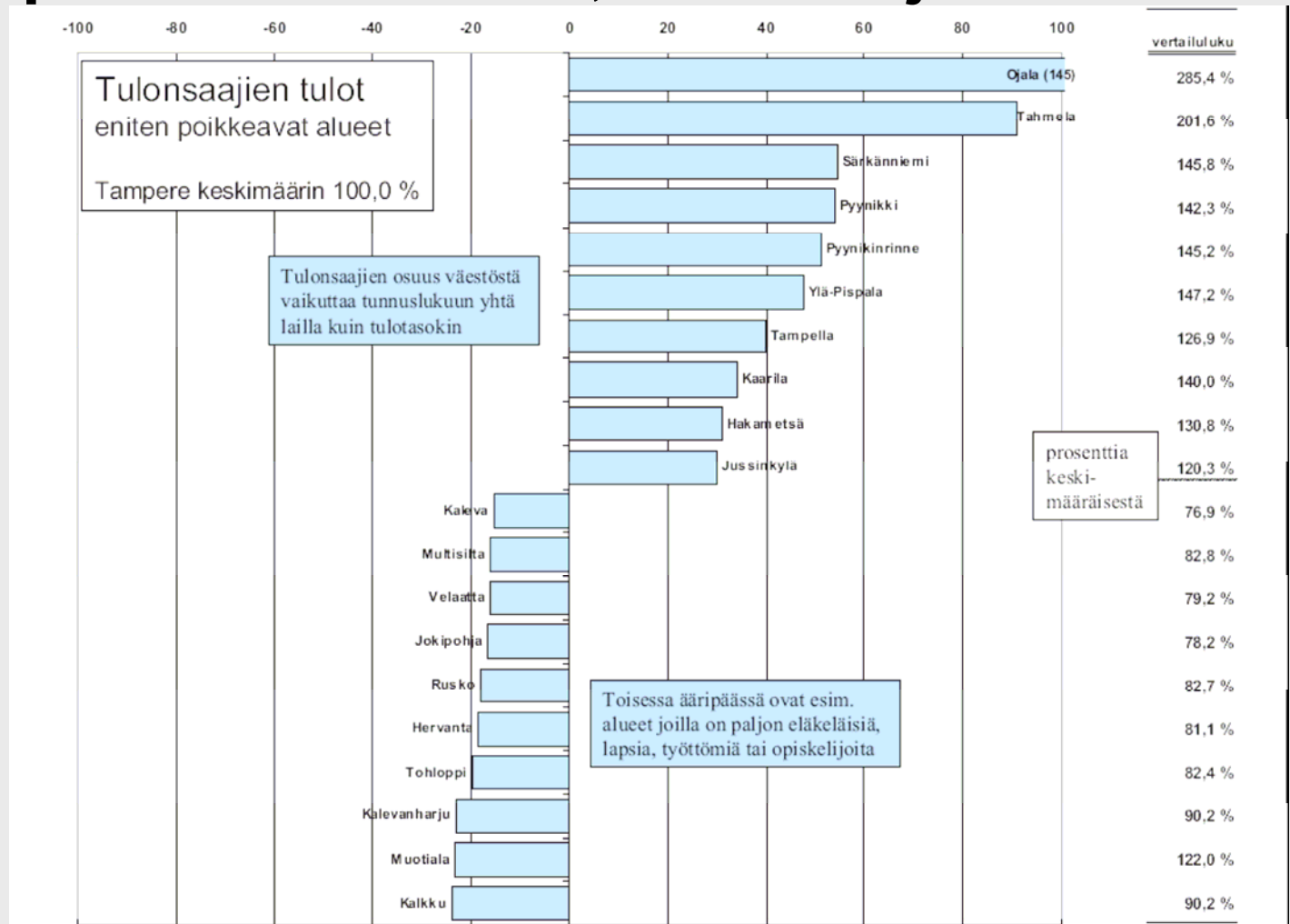
Osa-alueprofiili 2008: keskiarvosta poikkeavat alueet, työttömyys

Lähde: Tampereen osa-alueprofiilit 2008

Osa-alueprofiili 2008: keskiarvosta poikkeavat alueet, tulonsaajien tulot

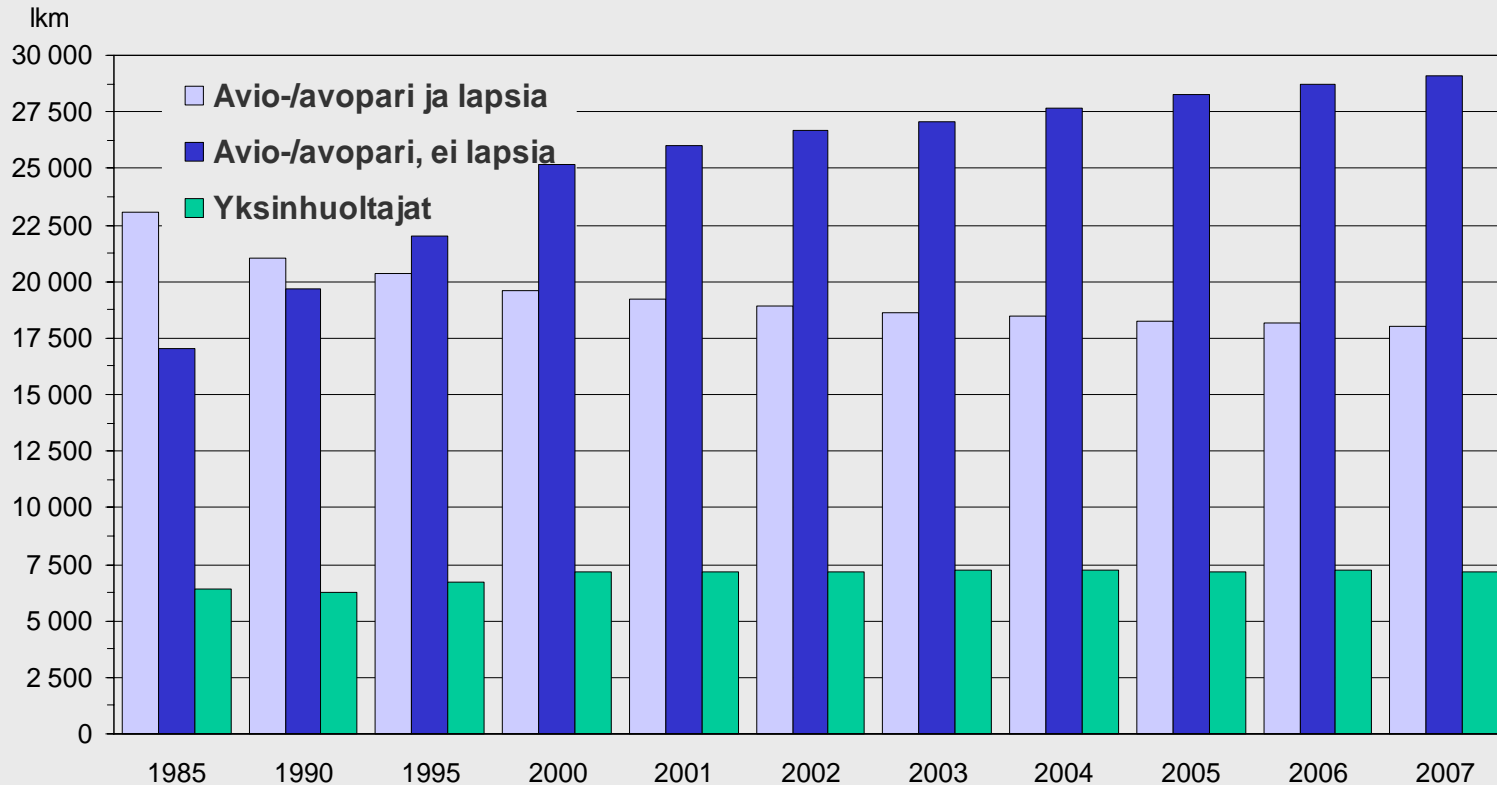
ANALYYSIIN JA ENNAKOINTIIN

Lähde: Tampereen osa-alueprofiilit 2008

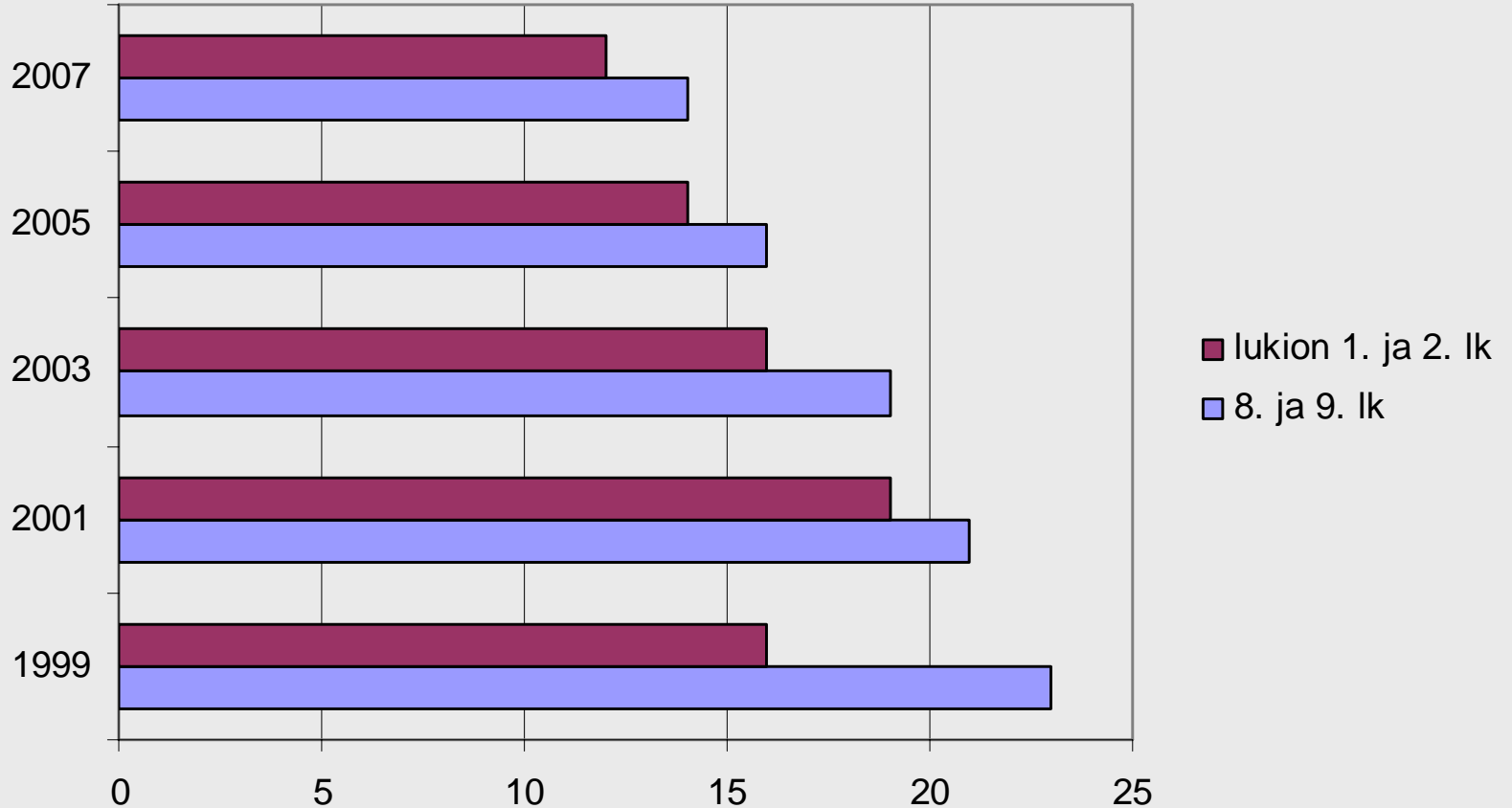
Perheet 1985–2007

Vuonna 2007 perheistä oli 62,3 % lapsettomia.
Lapsiperheissä oli keskimäärin 1,7 alaikäistä lasta.

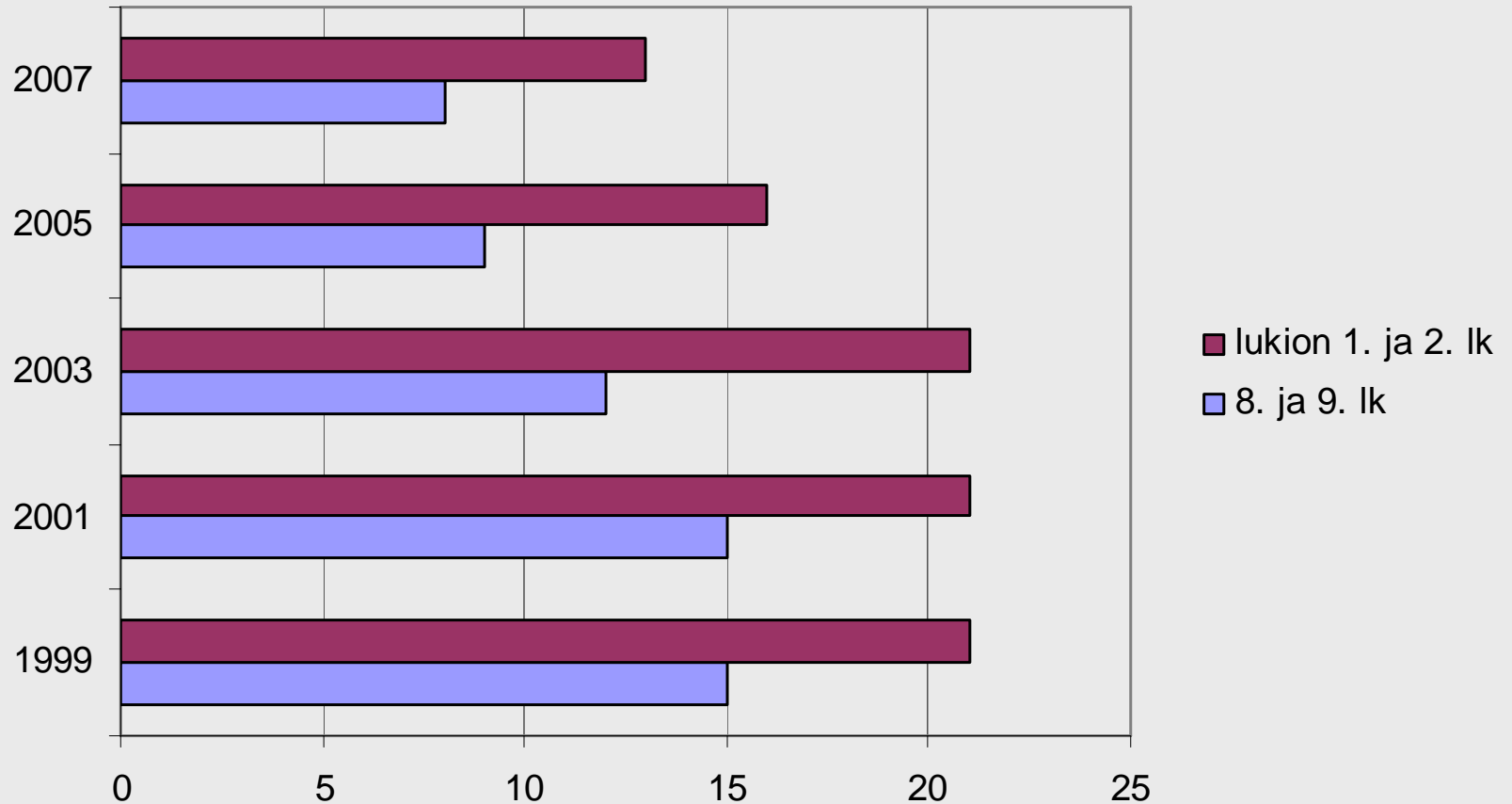

Päivittäin tupakoivien osuus (%)

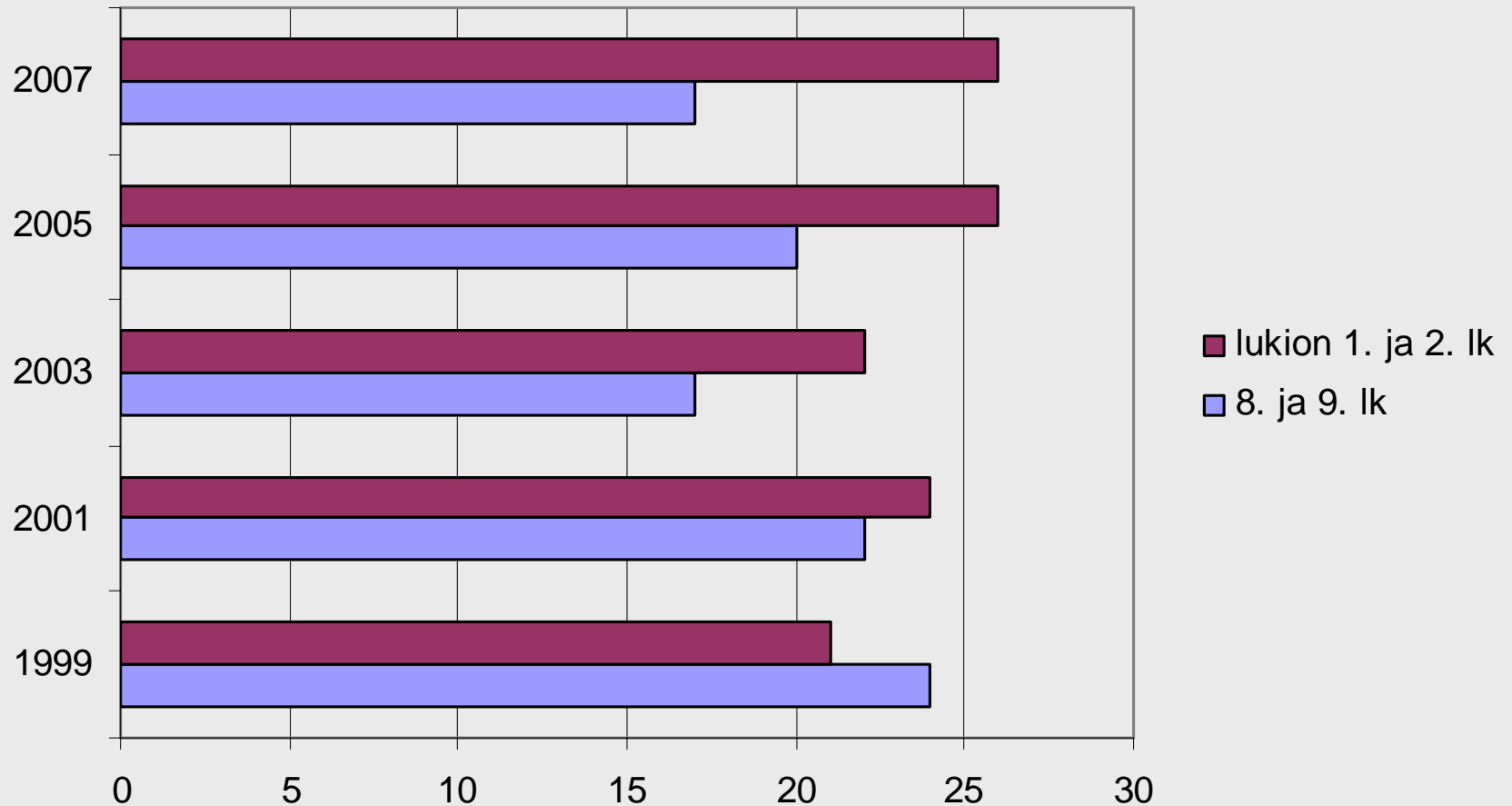

Laittomia huumeita ainakin kerran kokeilleiden osuus

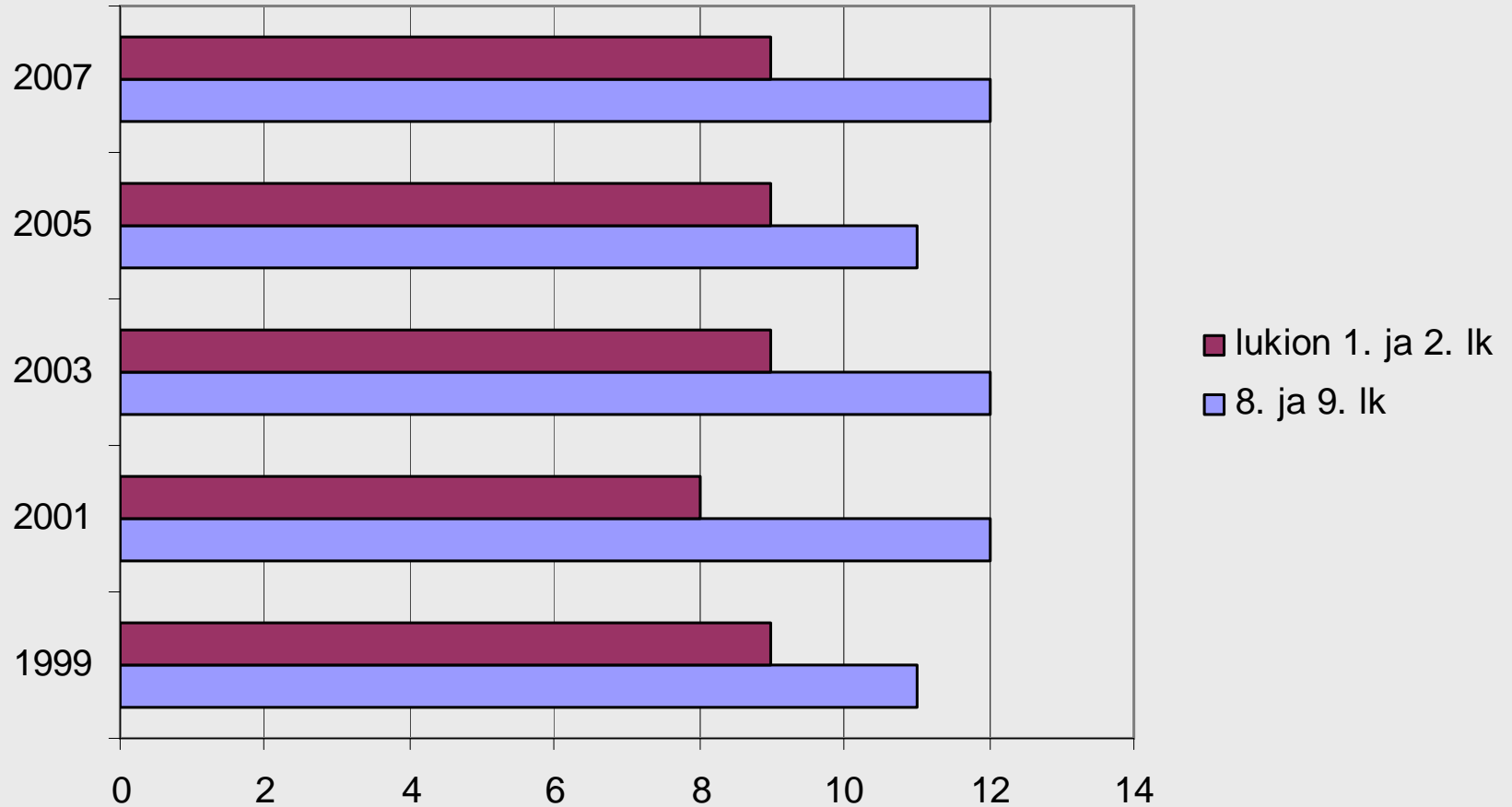

Tosi humalassa väh. kerran kuussa olevien osuus (%)

Nuorten osuus, joilla ei ole yhtään läheistä ystävää

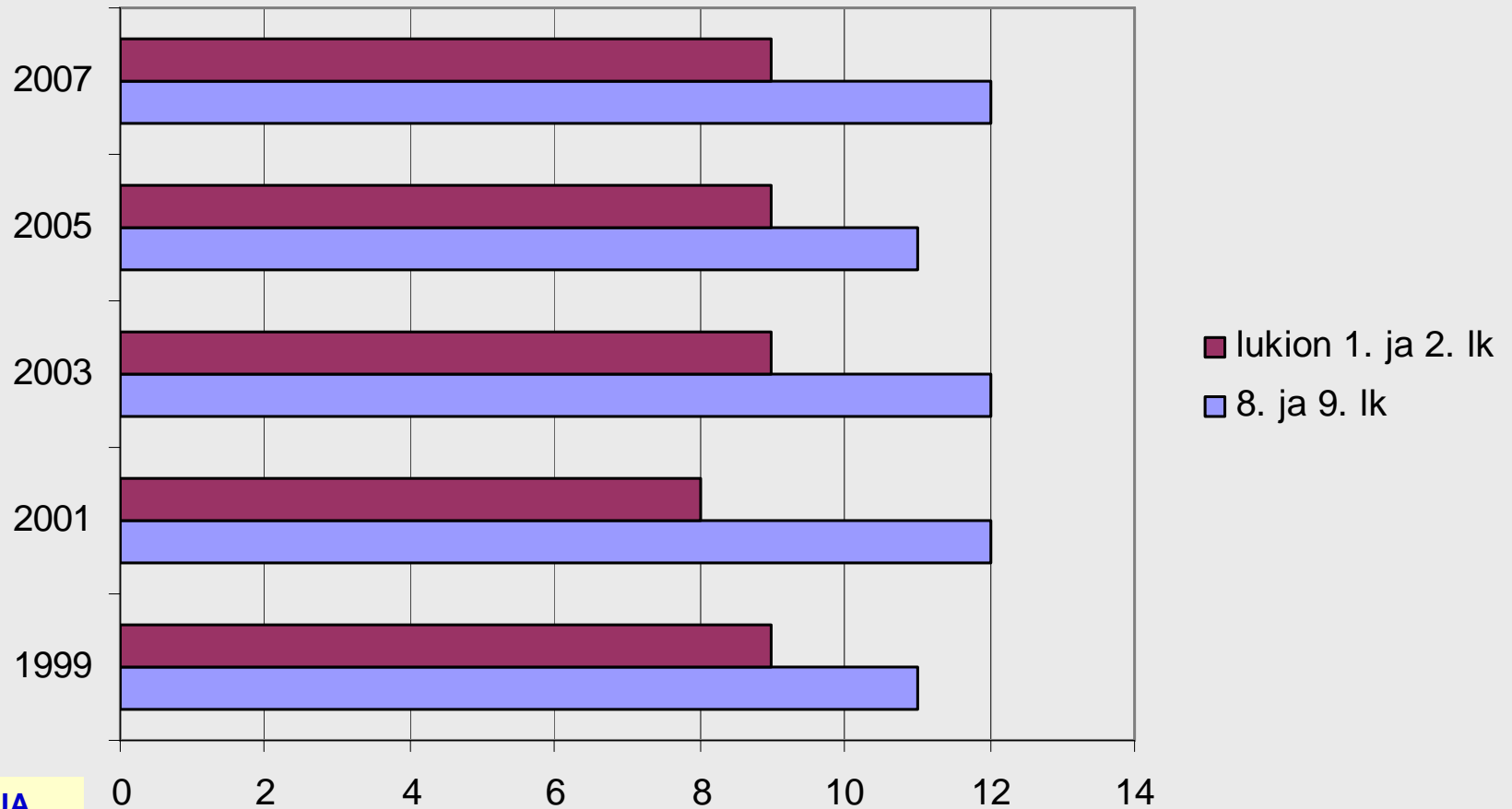

ESIMERKKIIN

Lähde: Stakesin kouluterveyskysely 2007

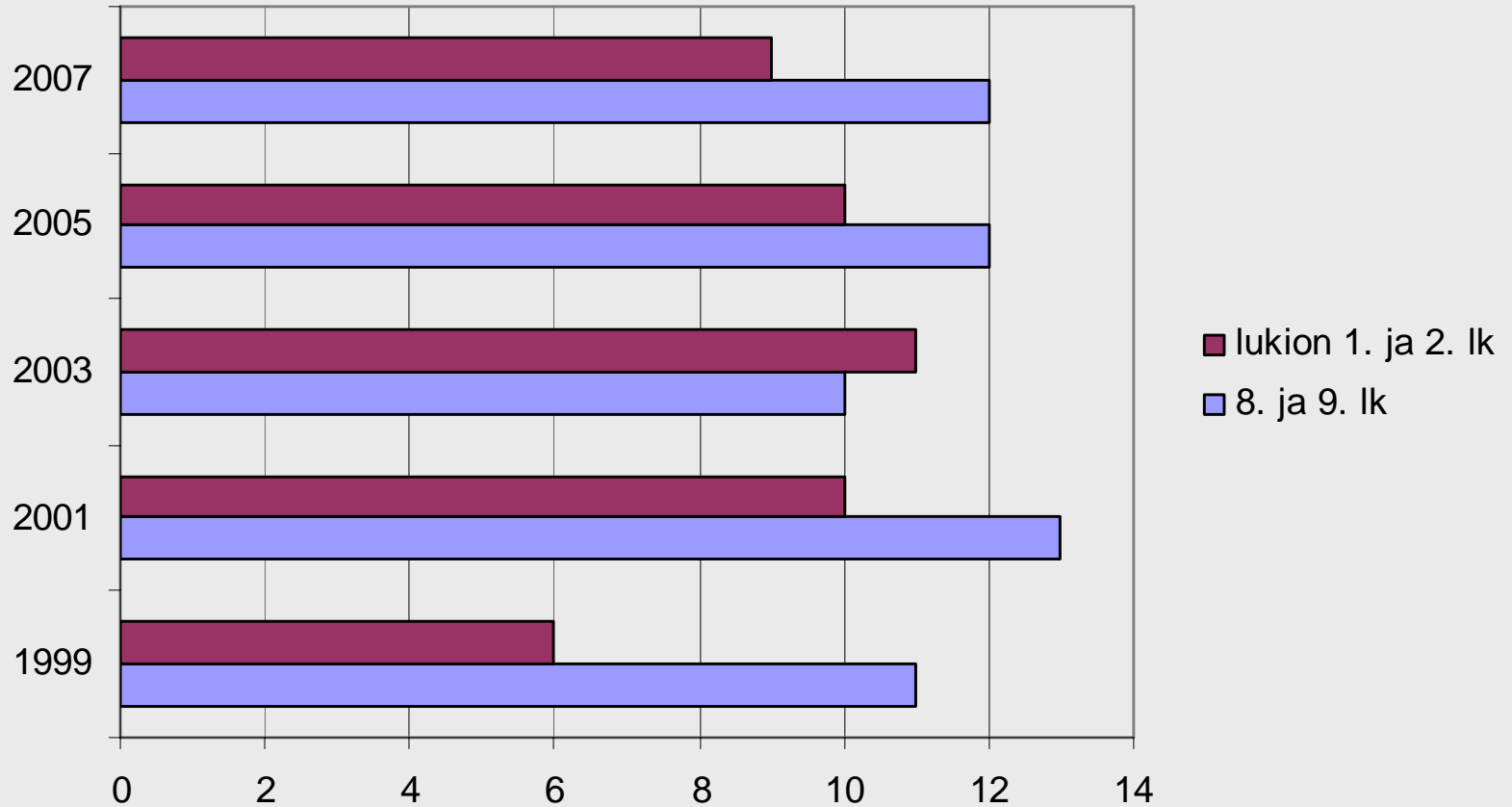
Nuorten osuus, joilla ei ole yhtään läheistä ystävää

Lähde: Stakesin kouluterveyskysely 2007

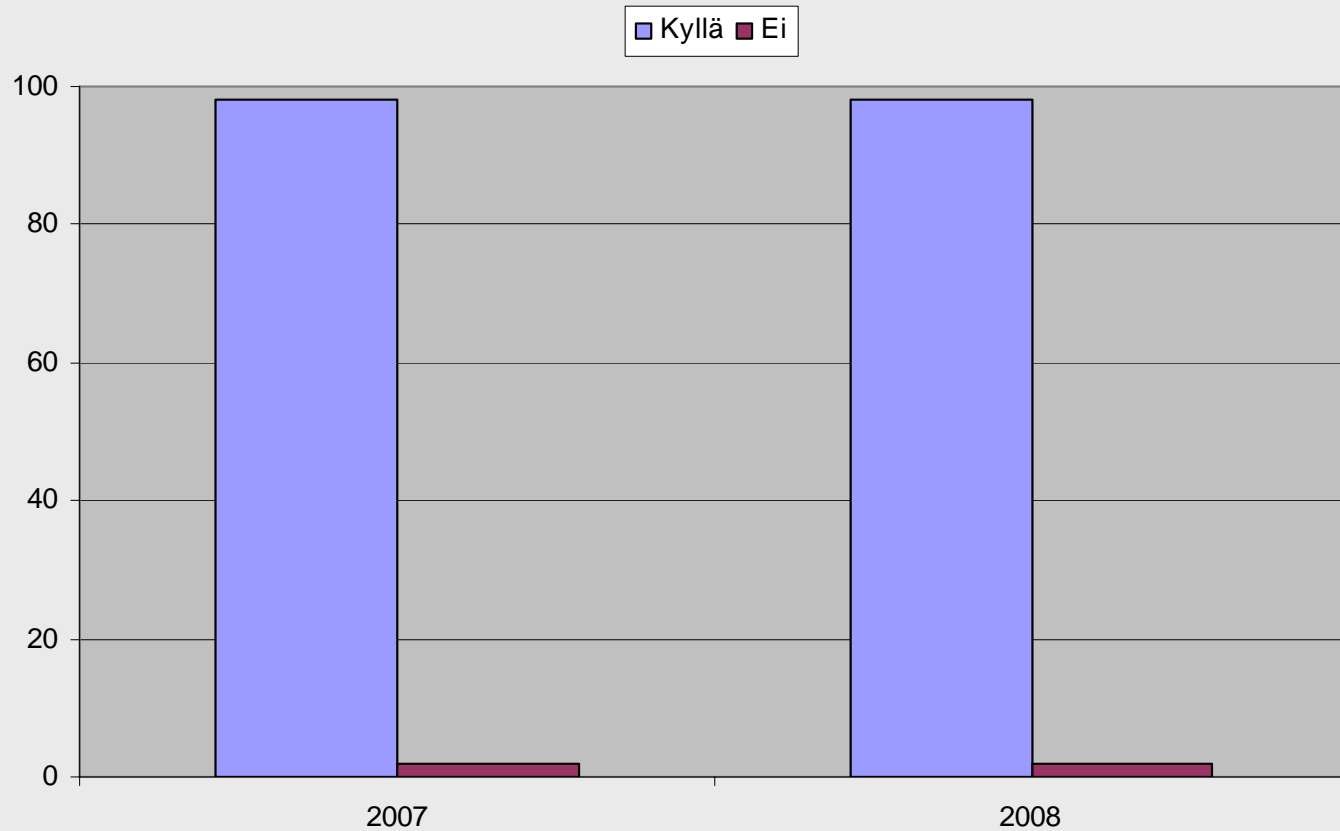

Keskivaikeasti tai vaikeasti masentuneiden osuus

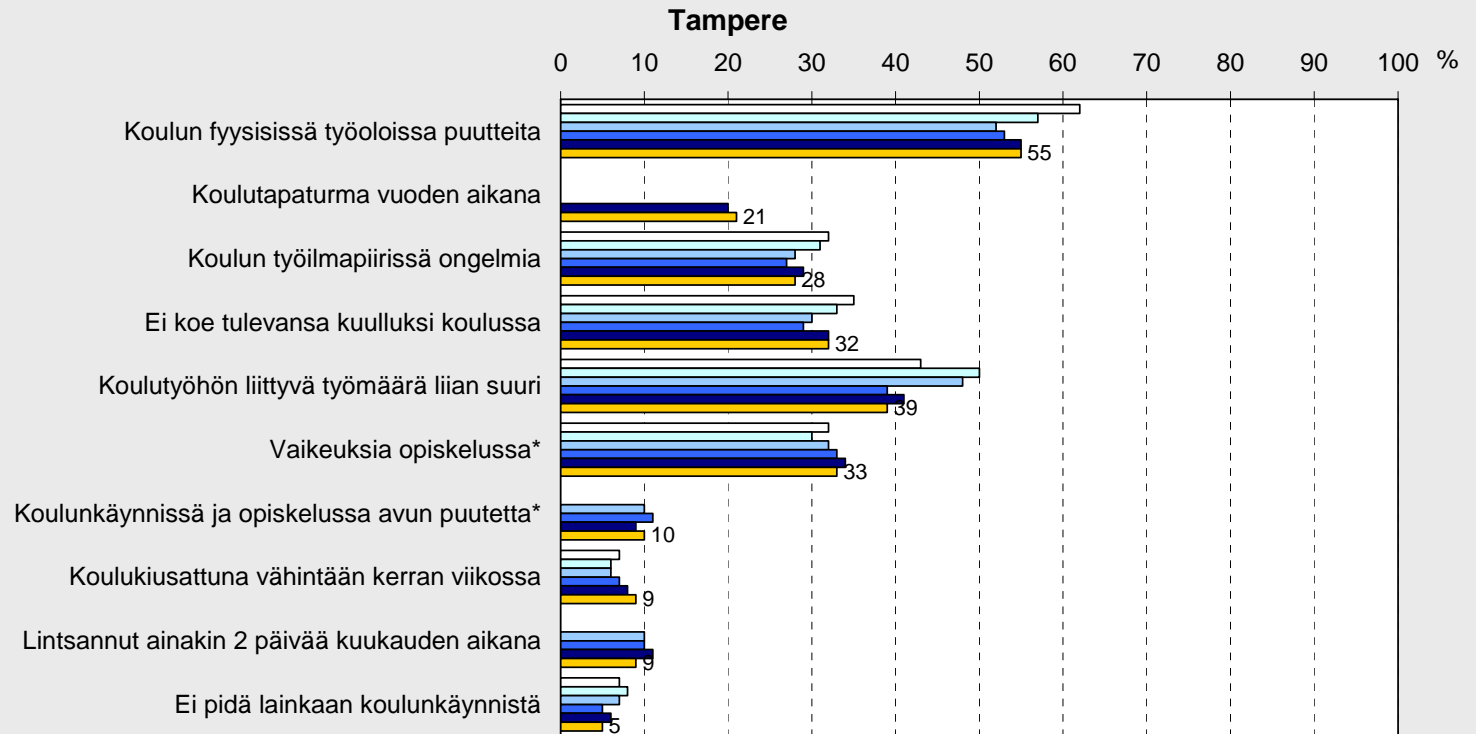
Lapsella on kavereita päivähoidossa (%)

Kouluolot

Vakioidut prosenttiosuudet

* prosenttiosuudet eivät ole vertailukelpoisia aiempien vuosien raporteissa ilmoitettujen prosenttiosuukien kanssa

□ 1999 (n=3133) □ 2001 (n=2897) □ 2003 (n=3277) □ 2005 (n=3433) □ 2007 (n=3569) □ Pirkanmaa, 2007 (n=8249)

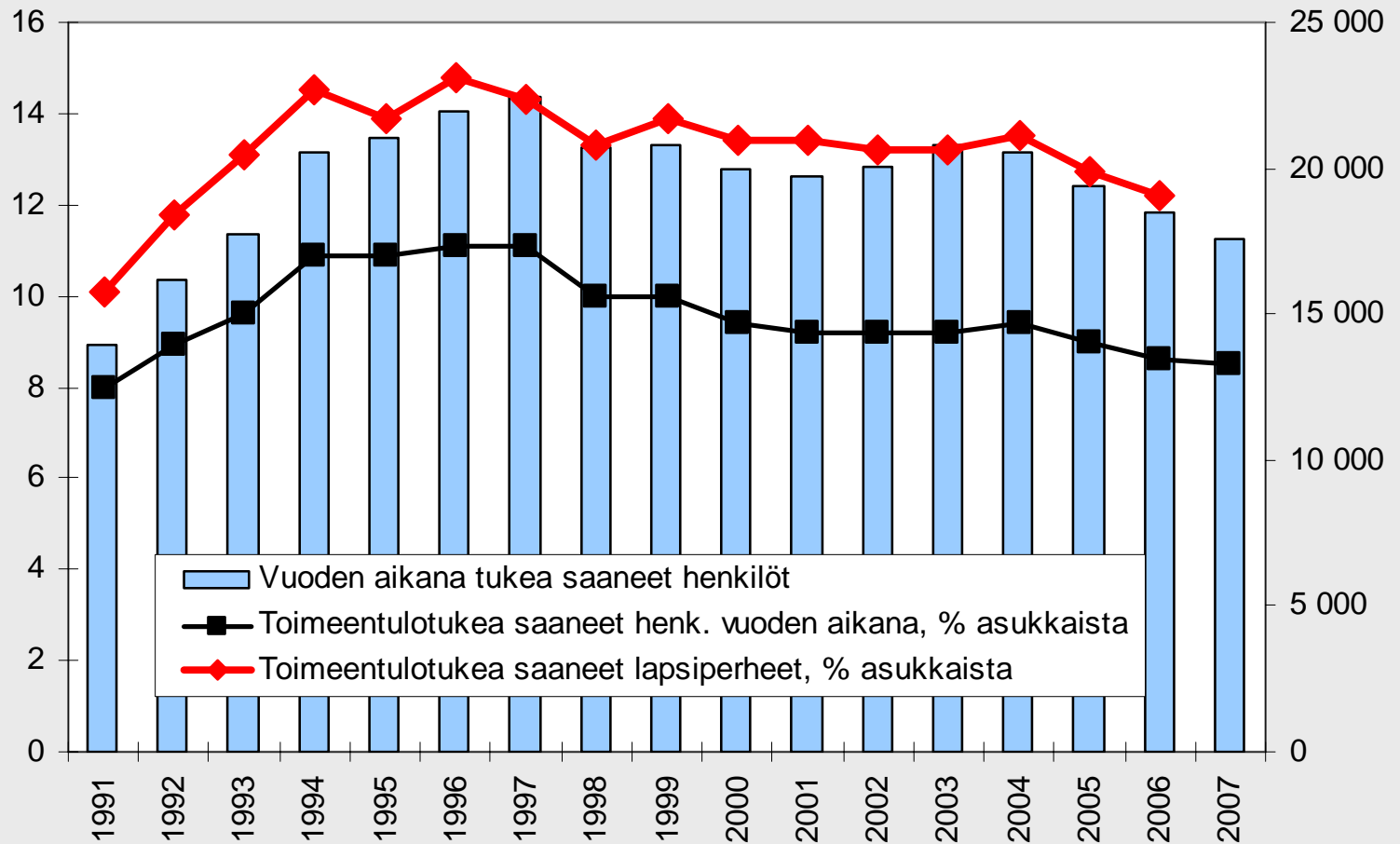
Peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaat

Stakes: Kouluterveyskysely

**ANALYYSIIN JA
ENNAKOINTIIN**

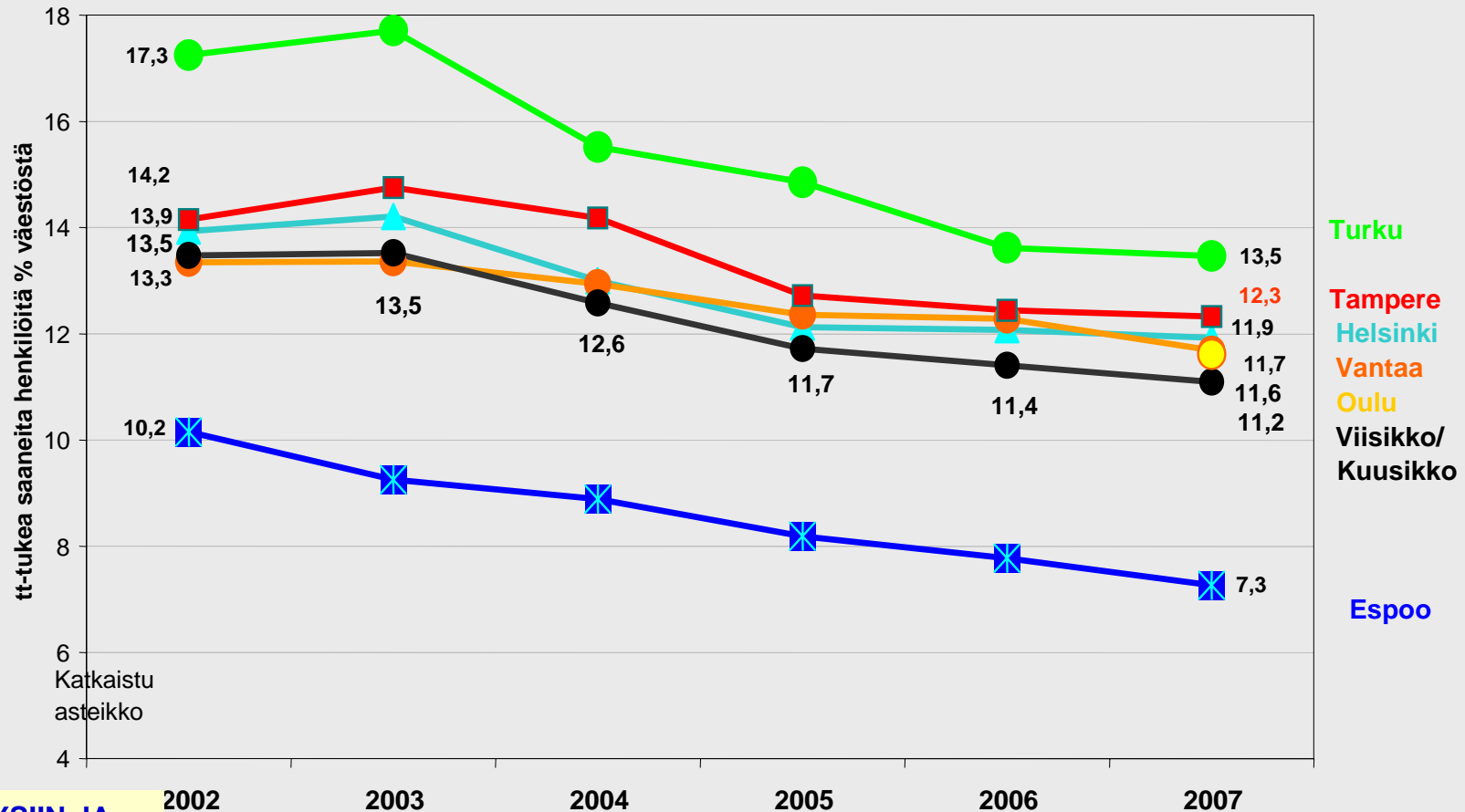

Toimeentulotuen asiakkaat 1991-2007

Toimeentulotuesta osalliseksi tulleiden lasten osuus (%) Kuusikkokuntien lapsiväestöstä vuosina 2002-2007

[ANALYYSIIN JA ENNAKOINTIIN](#)

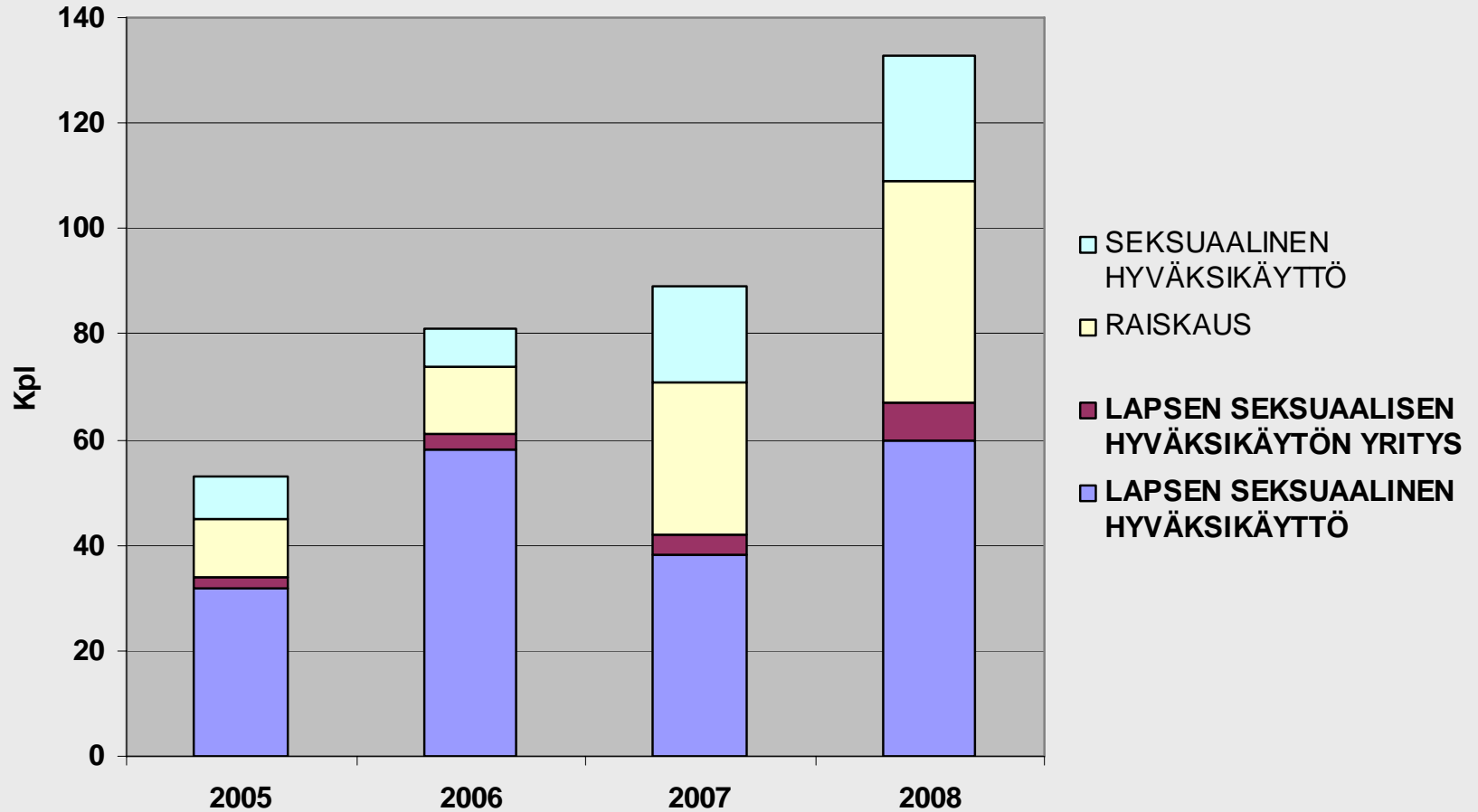
Lähde: Kuusikko 2008

© Arvokas Arki

Tampereen kaupungin lastensuojelusuunnitelma

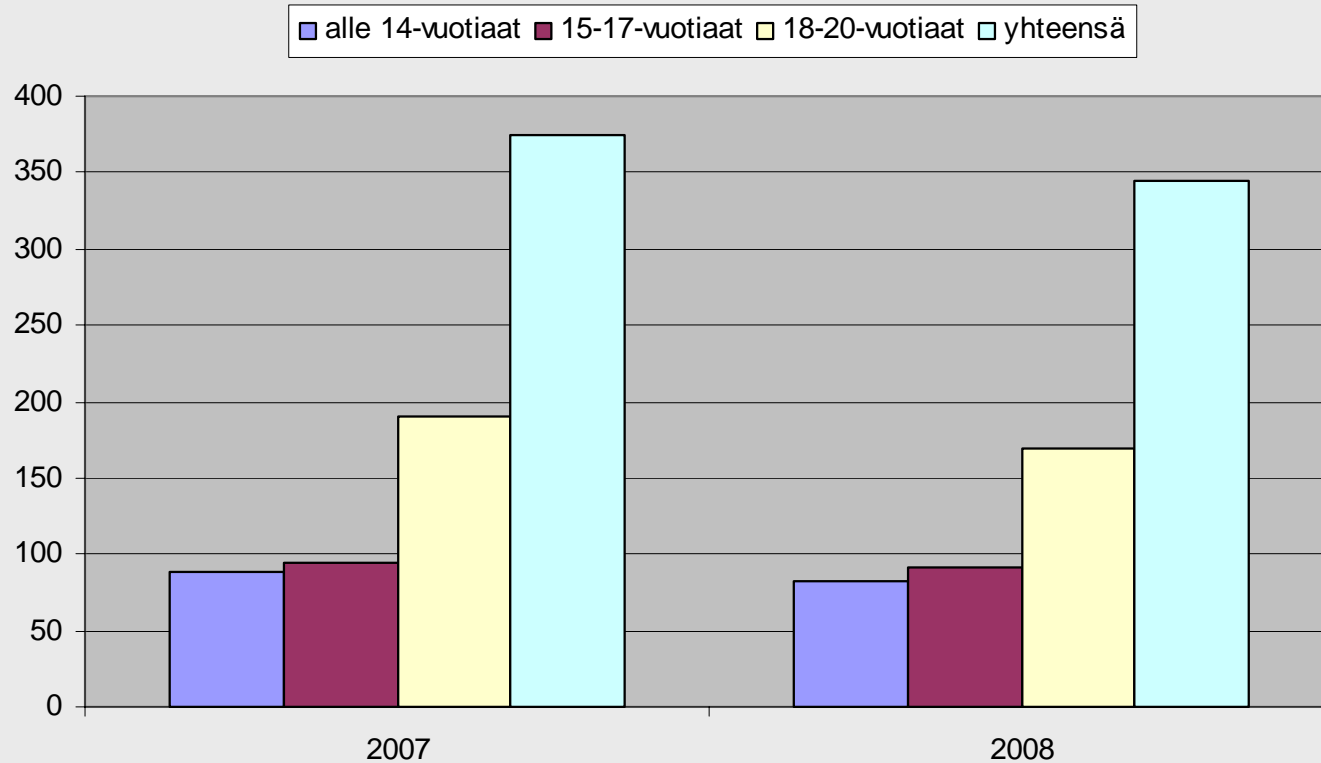

Ilmoitetut seksuaalirikokset

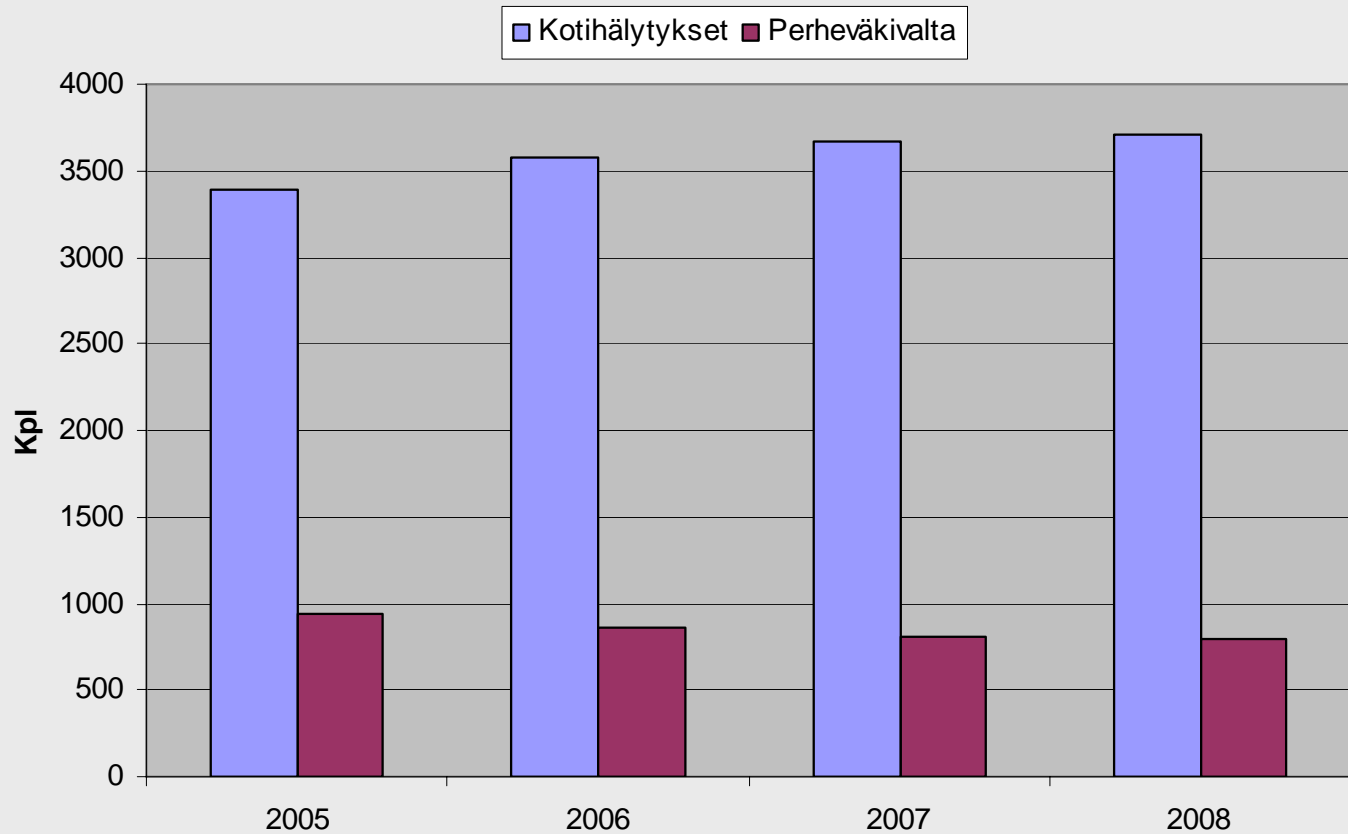

Lapsiin ja nuoriin kohdistuvat pahoinpitelyt 2007-2008

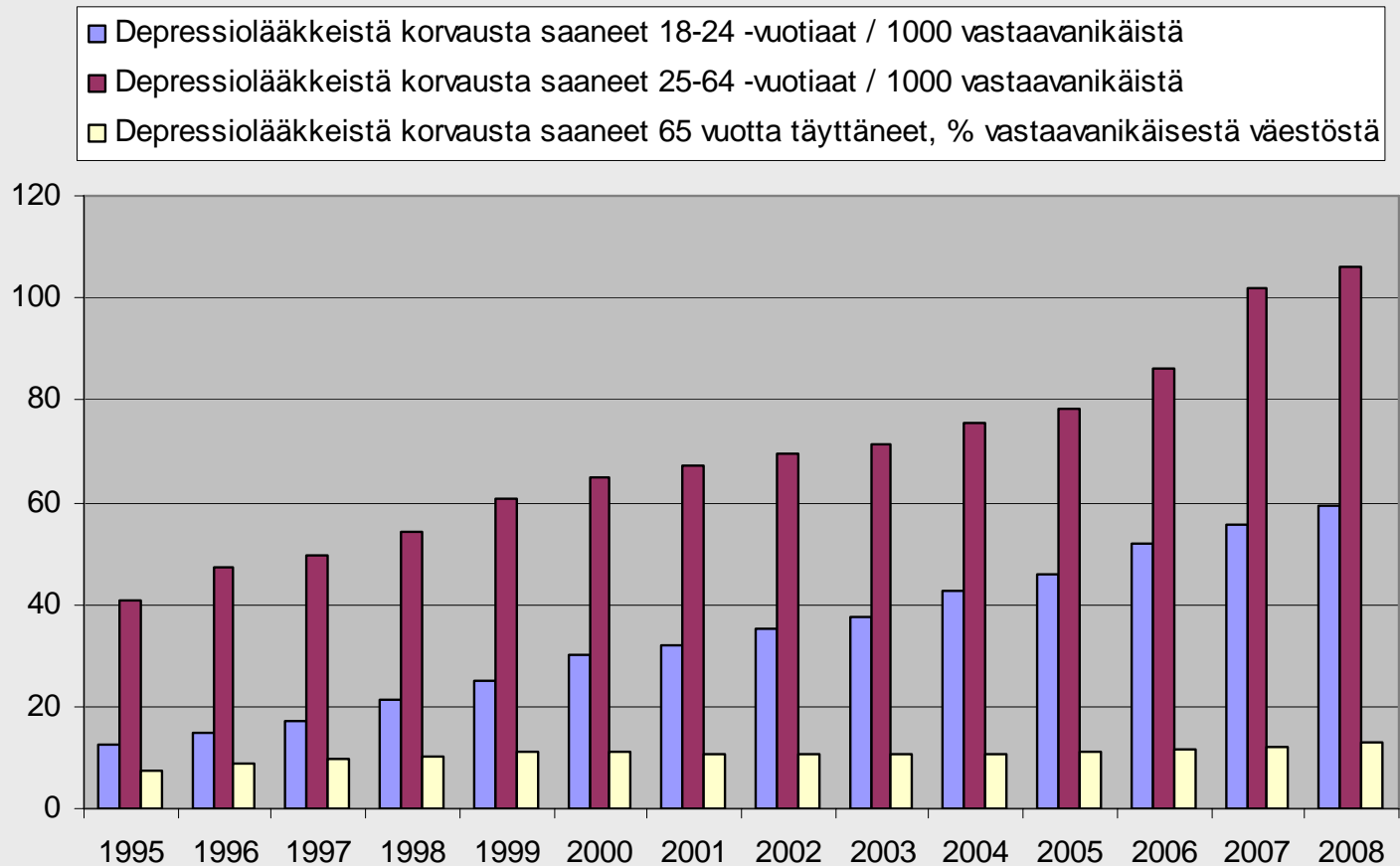

Kotihälytykset

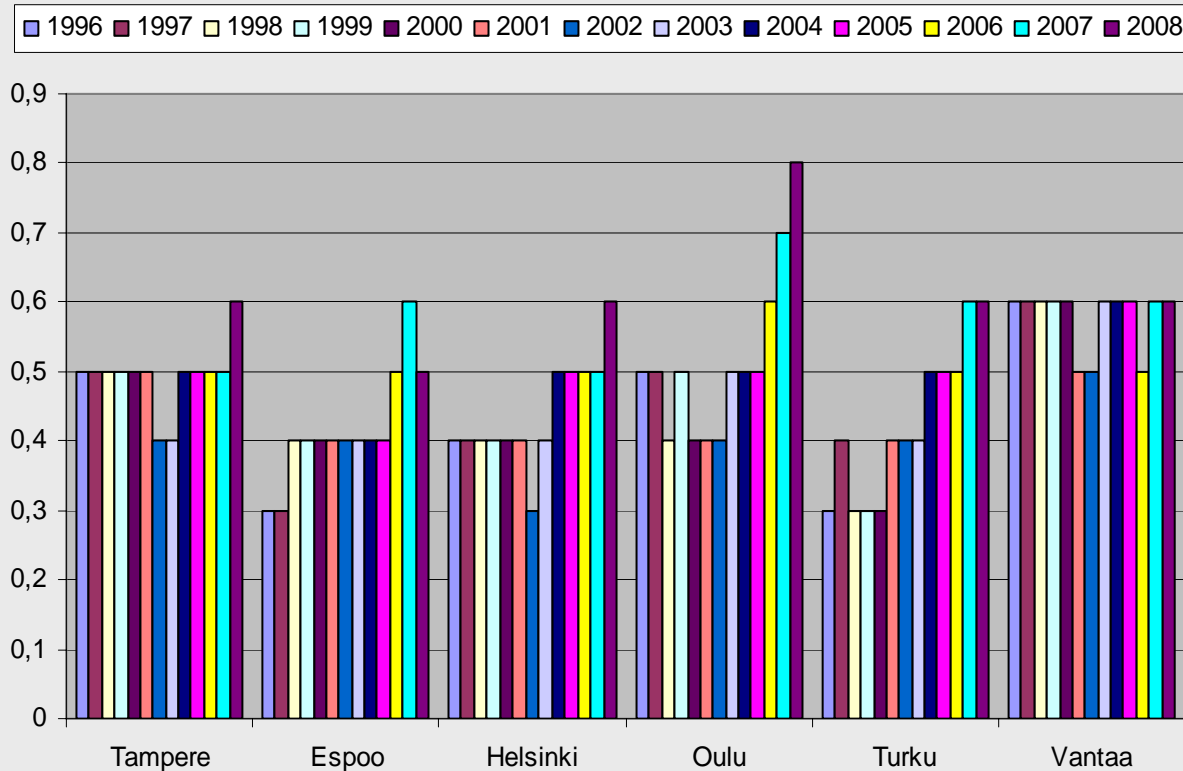

Depressiolääkekorvaukset 1995-2008

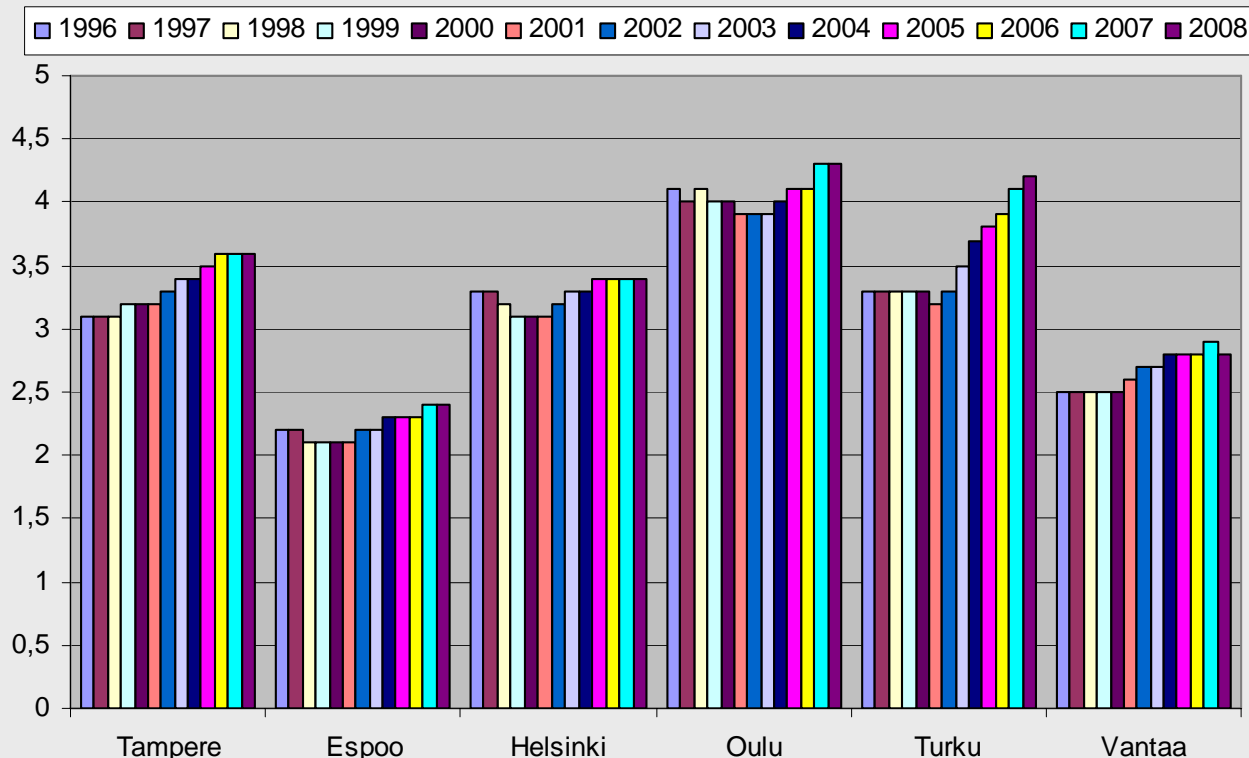

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat Kuusikkokuntien 16-24-vuotiaat, % vastaavanikäisistä

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat Kuusikkokuntien 25-64-vuotiaat, % vastaavanikäisistä

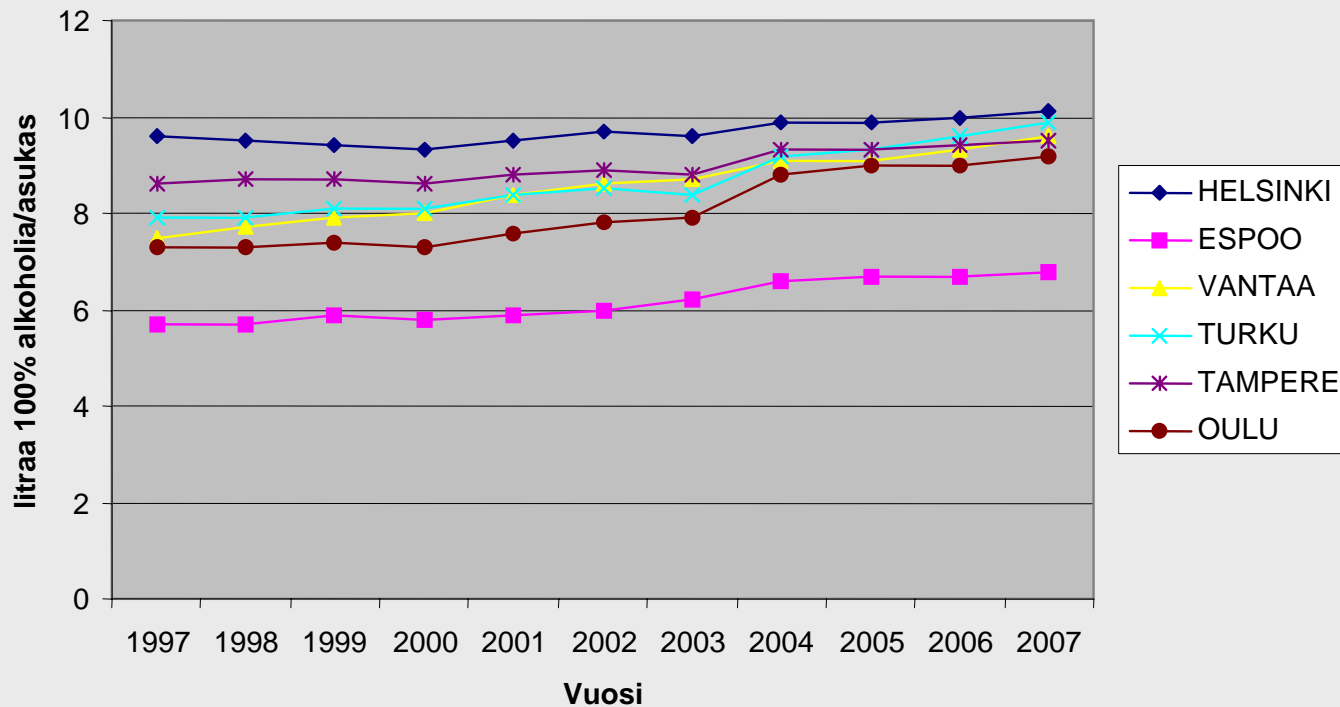

[ANALYYSIIN JA ENNAKOINTIIN](#)

Lähde: Sotkanet

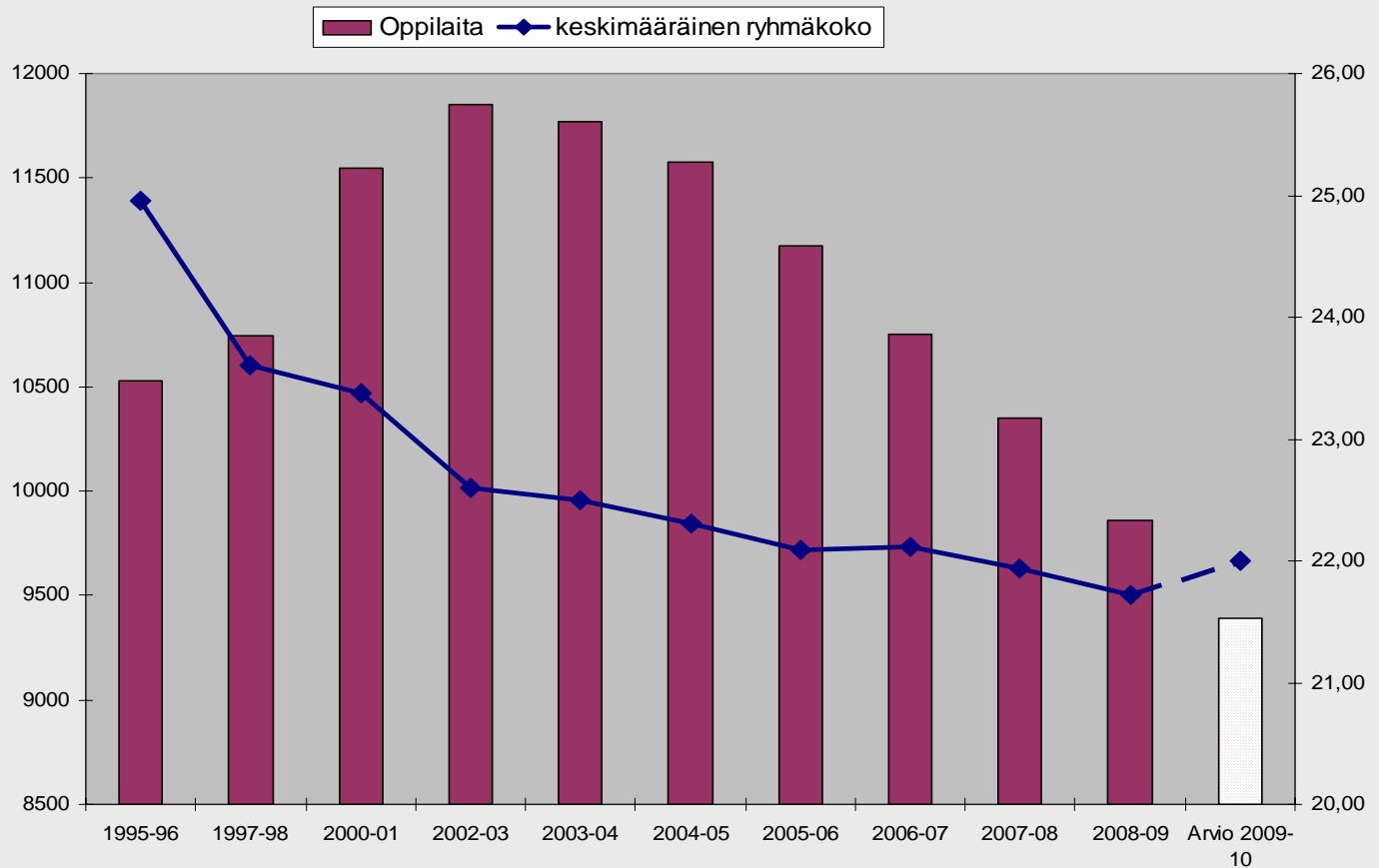

Alkoholijuomien myynti asukasta kohti (100%alkoholia/litraa Kuusikkokunnissa)

Peruskoulujen vuosiluokkien 1-6 oppilasmäärät ja keskimääräiset perusopetusryhmäkoot 1995-2009 *

ANALYYSIIN JA ENNAKOINTIIN

* Lukuihin sisältyy myös vieraskielinen opetus

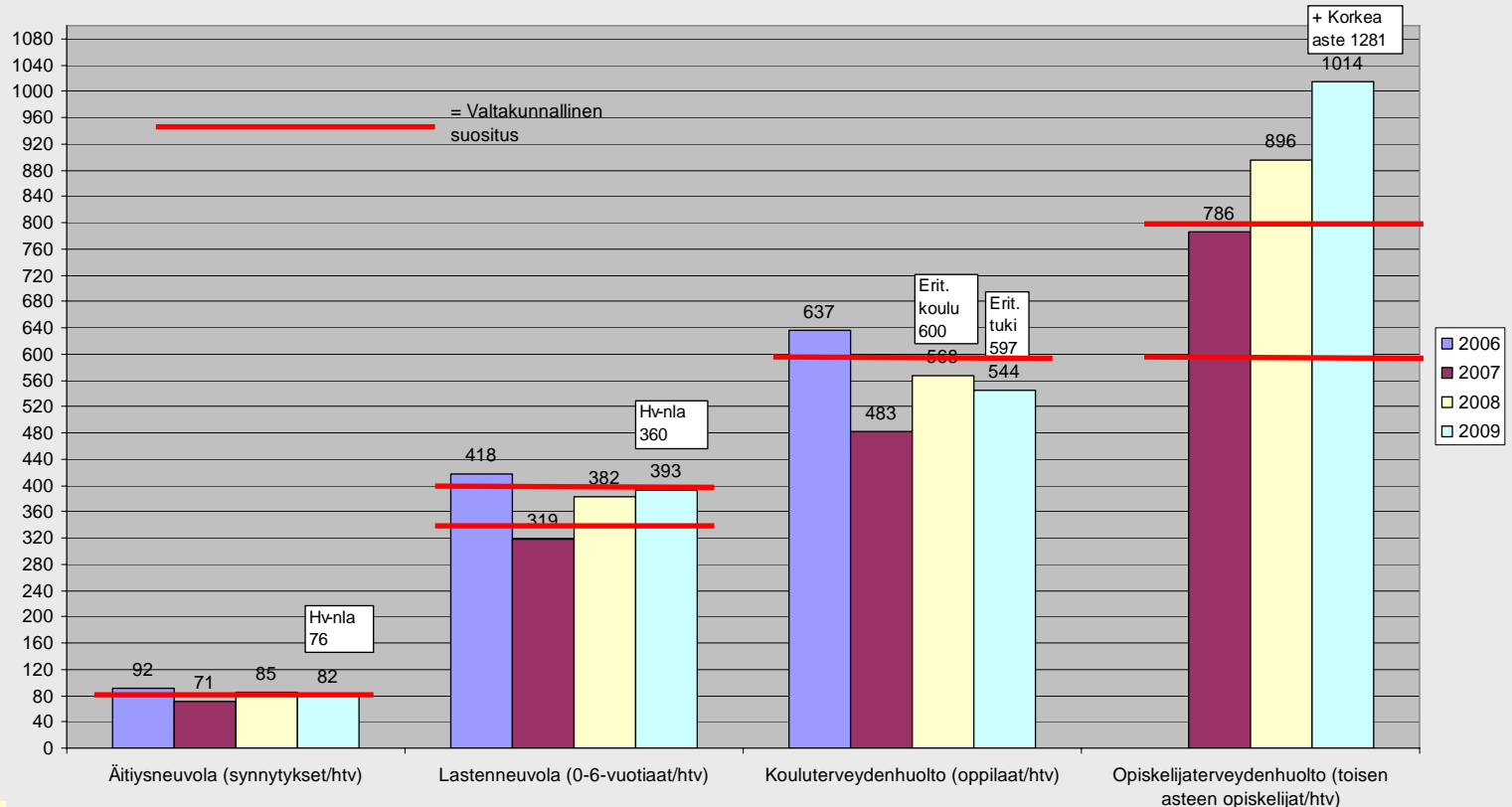
Lähde: Tampereen kaupunki

© Arvokas Arki

Tampereen kaupungin lastensuojelusuunnitelma

Neuvola- ja koulu- /opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajaresurssit 2006- 2009 suosituksineen

(Jos pylväiden kohdalla on kaksi punaista viivaa, alempi kuvaa suositusta tilanteesta, jossa ei ole sijaista ja ylempi tilannetta, jossa on sijainen)

Henkilöstömitoituksen tunnusluvut äitiys- ja lastenneuvoloissa sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa 2007*

	Äitiysneuvola (synnytykset/htv)		Lastenneuvola (0-6- vuotiaat/htv)		Kouluterveydenhuolto (oppilaat/htv)		Opiskeluterveydenhuolto (opiskelijat/htv)	
	Terveydenhoitaja	Lääkäri	Terveydenhoitaja	Lääkäri	Terveydenhoitaja	Lääkäri	Terveydenhoitaja	Lääkäri
Helsinki	69	679	349	2408	587	3886	..	9530
Espoo	622	..	1870	..
Tampere	71	..	319	..	483	2941	786	4188
Vantaa	533	7330	924	43229
Turku	111	915	442	5521	624	9054	1045	4599
Oulu	..	695	..	3277	..	4215	..	3836
Lahti	599	10473	1355	23328
Kuopio	99	821	473	3669	588	4378	1548	7505
Jyväskylä	..	828	..	3766	..	11938	..	19991
Pori	82	685	1590	1307	2468
Joensuu	149	2861	413	4088	826	11940	1307	36345
Hämeenlinnan seutu	79	788	367	3700	684	7012	992	4459
Lappeenranta	82	1048	401	5432	545	3266	929	2764
Mikkeli	610	..	935	..
Salon seutu	58	..	372	..	497	..	638	..

* Henkilöstömitoituksen tunnusluvut (väestö / henkilötyövuosi) äitiys- ja lastenneuvoloissa sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa vuonna 2007. Suuret terveystakeskukset, joista tieto saatiin. **Suurimmat luvut tummennettuna kurssiivilla oranssilla pohjalla**, pienimmät luvut keltaisella pohjalla.

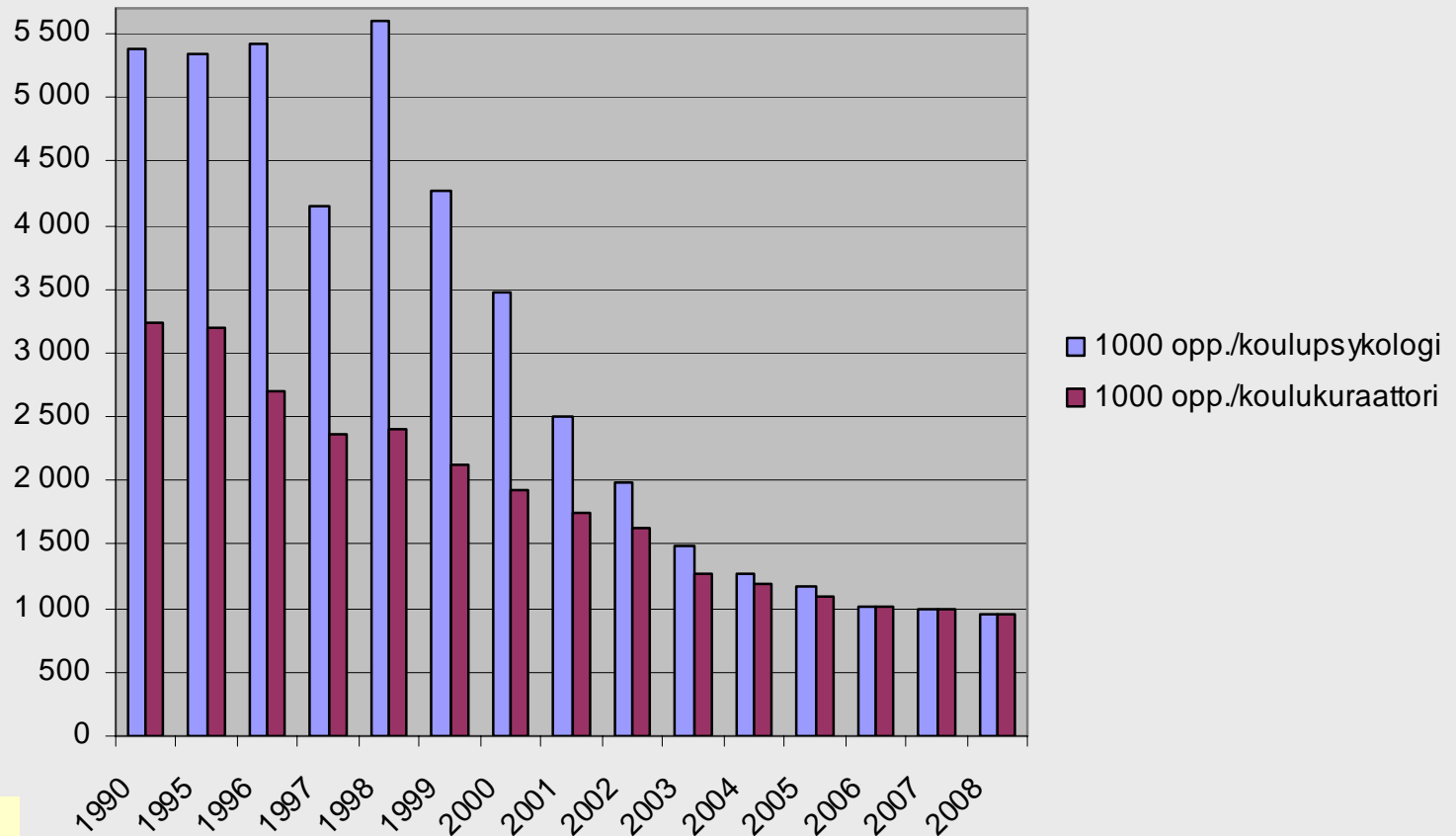
Käynnit äitiys- ja lastenneuvoloissa, koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa 2007*

	Äitiysneuvola / synnytys		Lastenneuvola / 0-6-vuotias		Kouluterveydenhuolto / oppilas		Opiskeluterveydenhuolto / opiskelija	
	Lääkäri	Muu	Lääkäri	Muu	Lääkäri	Muu	Lääkäri	Muu
Espoo	3,4	12,3	0,8	2,3	0,2	1,8	0,03	0,5
Helsinki	3,6	13,6	0,7	2,7	0,3	2,3	0,13	1,1
Hämeenlinnan seutu	2,6	17,2	0,6	2,8	0,3	1,5	0,26	1,3
Joensuu	0,7	7,2	0,6	1,9	0,2	1,7	0,07	1,1
Jyväskylä	3,7	12,8	0,8	1,9	0,2	1,8	0,11	0,8
Kainuu	0,2	2,8
Kotka	2,7	9,0	0,7	2,3	0,1	1,4	0,00	1,0
Kouvolan seutu	3,7	12,2	0,5	2,8	0,3	2,1	0,16	1,0
Kuopio	4,5	15,2	0,6	2,3	0,5	2,1	0,17	1,1
Lahti	4,1	15,7	0,8	3,2	0,5	2,7	0,08	0,6
Lappeenranta	3,9	16,8	0,8	3,3	0,4	2,8	0,44	1,6
Mikkeli	2,9	13,2	0,7	3,2	0,3	2,0	0,10	0,9
Oulu	3,8	12,2	0,5	2,8	0,3	1,6	0,25	0,8
Pori	2,3	11,3	0,3	3,0	0,1	3,1
Salon seutu	3,4	14,7	0,9	2,4	0,4	2,4	0,12	1,4
Seinäjoen seutu	1,6	18,2	0,5	3,1	0,2	2,3
Tampere	4,4	12,2	0,9	2,9	0,5	2,8	0,37	1,1
Turku	2,9	12,2	0,7	2,5	0,3	2,7	0,29	1,5
Vantaa	2,9	13,7	0,5	2,8	0,1	2,6	0,02	1,2

* Väestöön suhteutetut käynnit suurten terveyskeskusten äitiysneuvolassa, lastenneuvolassa, kouluterveydenhuollossa ja opiskeluterveydenhuollossa vuonna 2007. **Suurimmat luvut tummennettuna kursivilla oranssilla pohjalla**, pienimmät luvut keltaisella pohjalla.

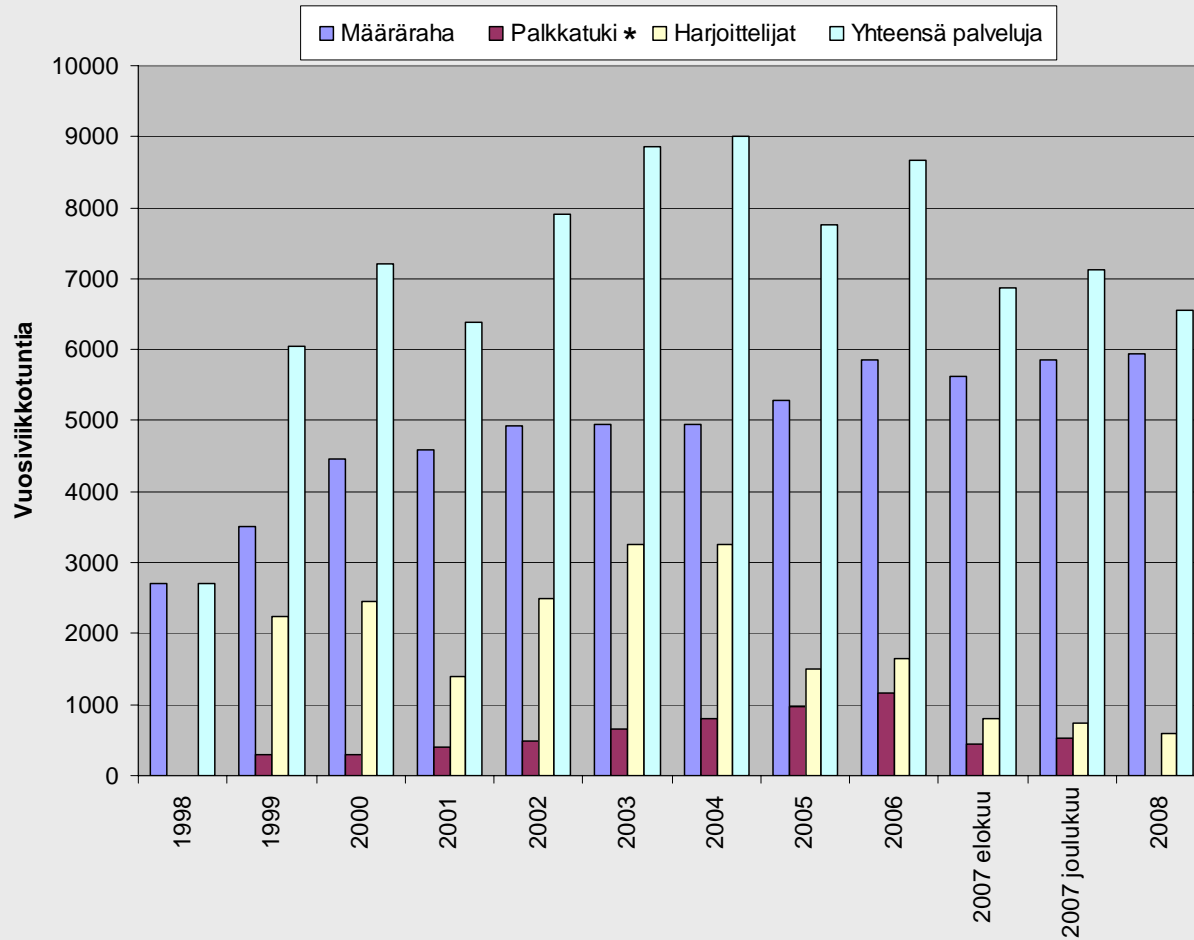

Koulupsykologien ja -kuraattorien määrät

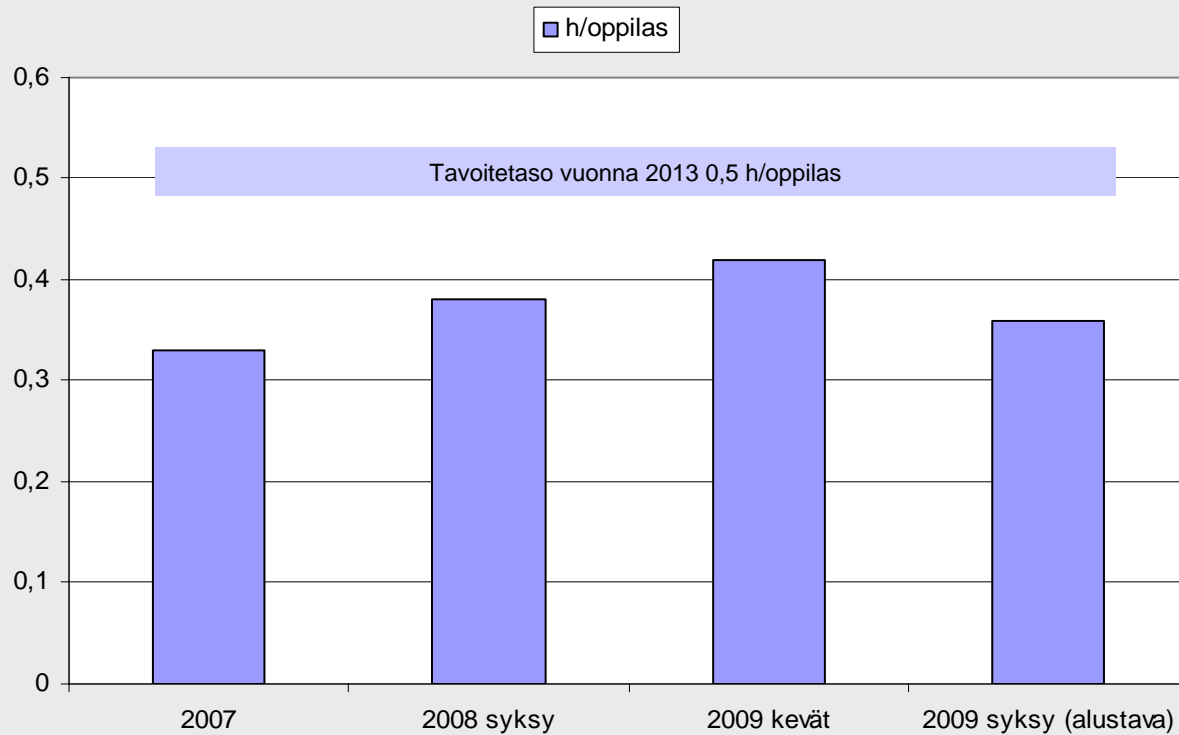

Koulunkäyntiavustajaresurssien kehitys

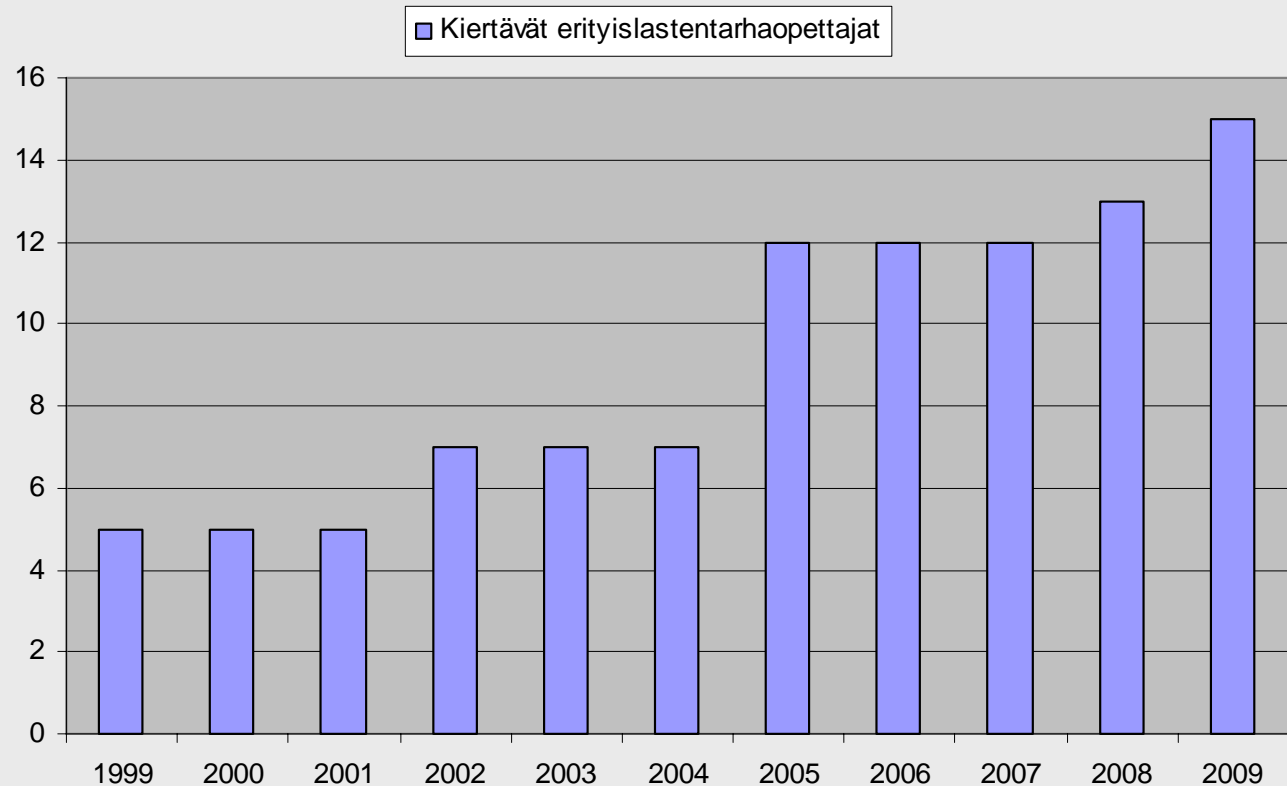

Koulunkäyntiavustajatuntien määrä oppilasta kohden

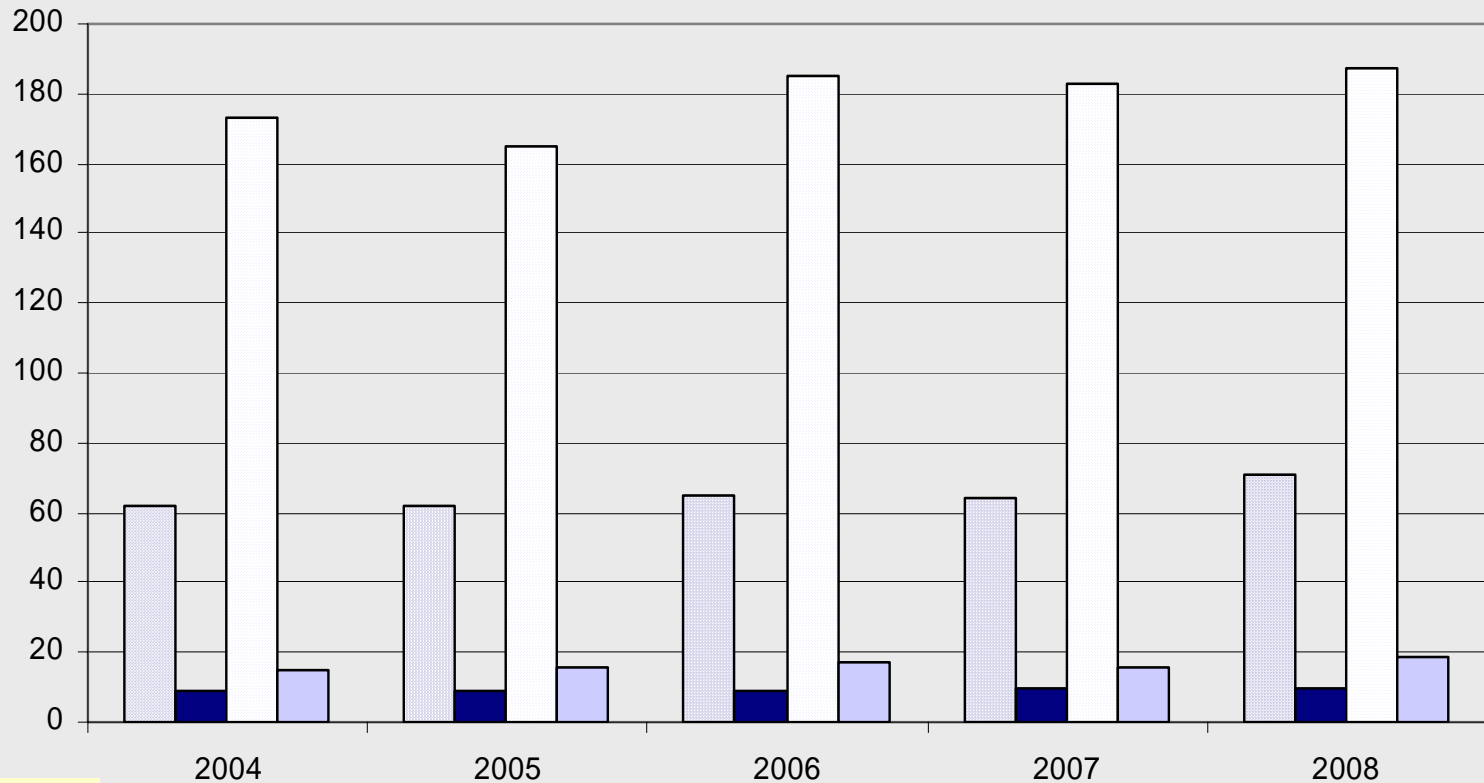
Kiertävien erityislastentarhaopettajien lukumäärä

Sosiaalityöntekijät vuoden lopussa 2004-2008

□ Lapsiperhetyötä tekevät sosiaalityöntekijät ■ Lapsiperhetyötä tekevät johtavat sosiaalityöntekijät
□ Kaikki sosiaalityöntekijät □ Kaikki johtavat sosiaalityöntekijät

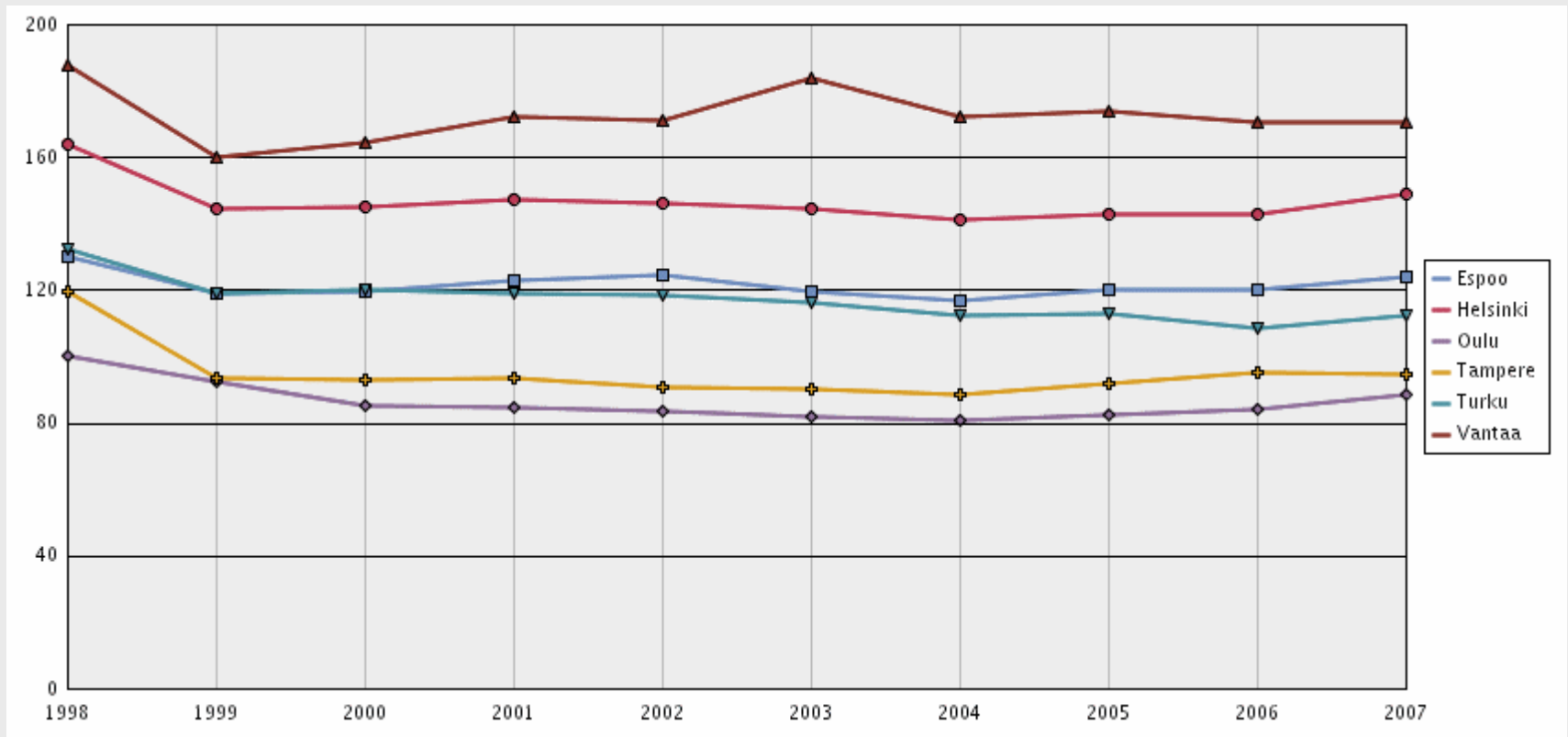

[ANALYYSIIN JA ENNAKOINTIIN](#)

Lähde: Henkilöstöyksikkö, avopalveluiden sosiaalityön hallinto, asiakasohjausyksikkö Luotsi

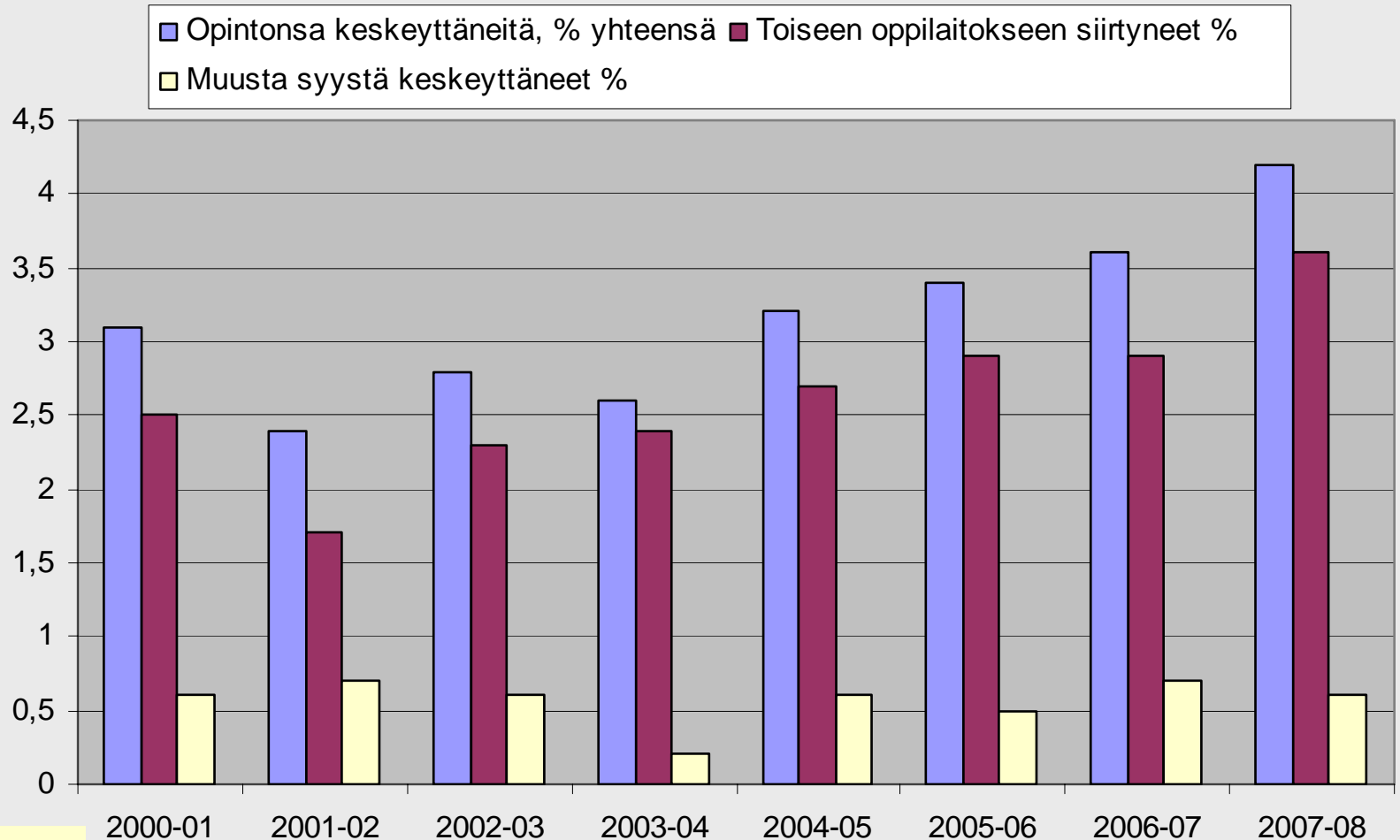

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet Kuusikkokuntien 17-24-vuotiaat / 1000 vastaavanikäistä

Opintonsa keskeyttäneet 2000-2008, päivälukiot, % opiskelijoista

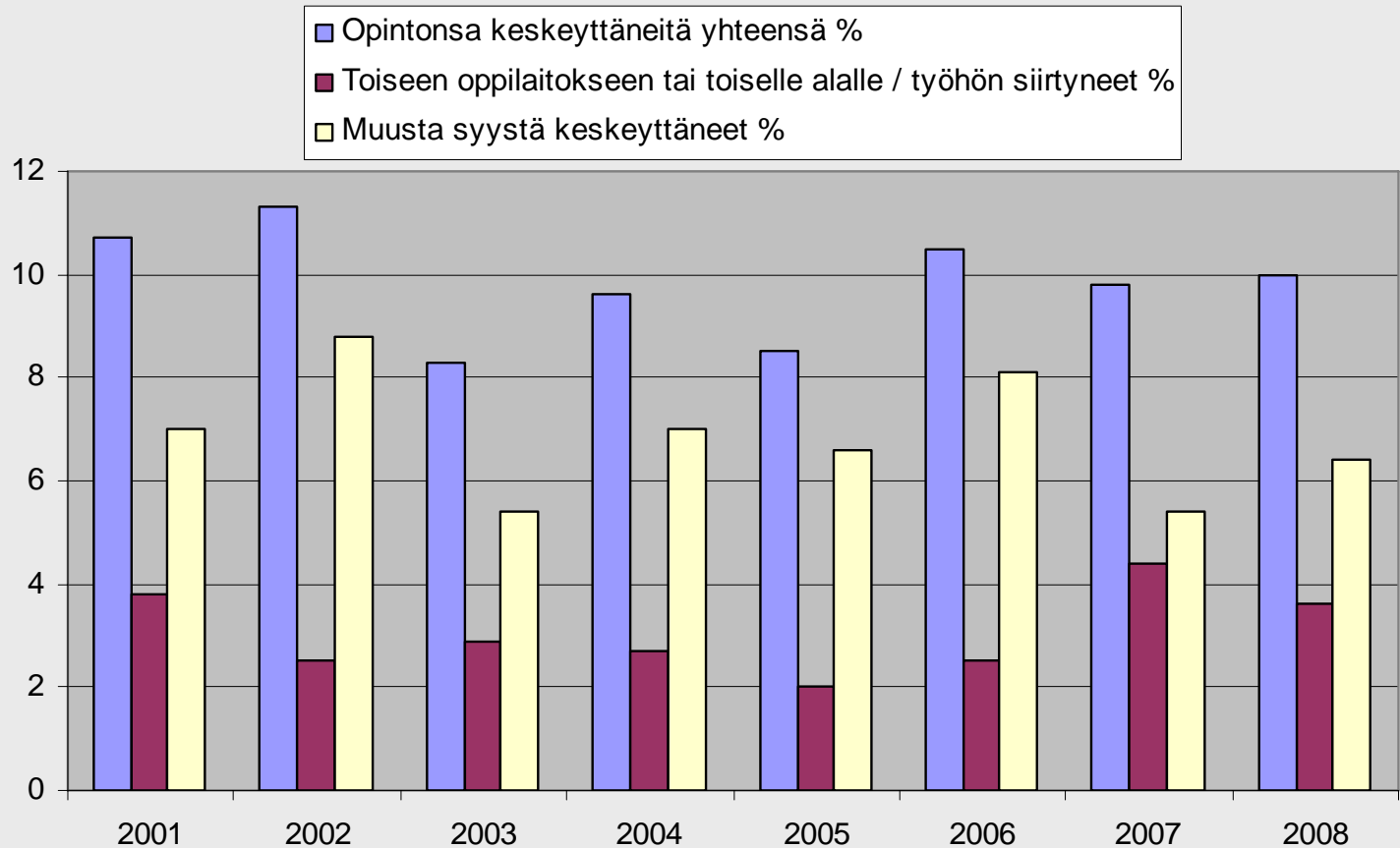

[ANALYYSIIN JA ENNAKOINTIIN](#)

Lähde: Toisen asteen koulutuksen hallinto- ja palveluyksikkö

Opintonsa keskeyttäneet 2001-2008, Tampereen ammattiopisto*, % opiskelijoista

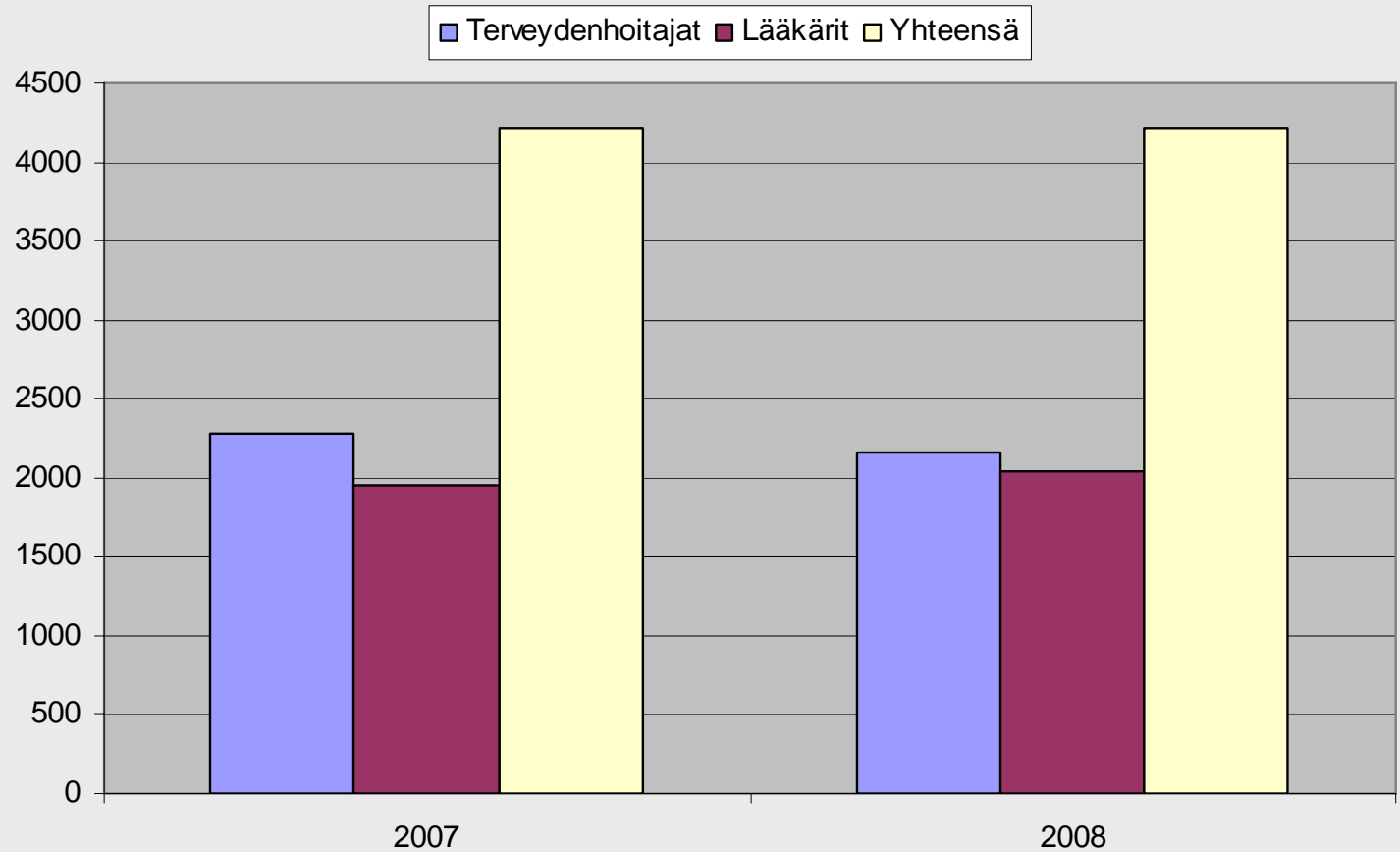
* Sisältää vain vos-rahoitteiset perustutkintoon opiskelevat nuoret

Lähde: Toisen asteen koulutuksen hallinto- ja palveluyksikkö

[ANALYYSIIN JA ENNAKOINTIIN](#)

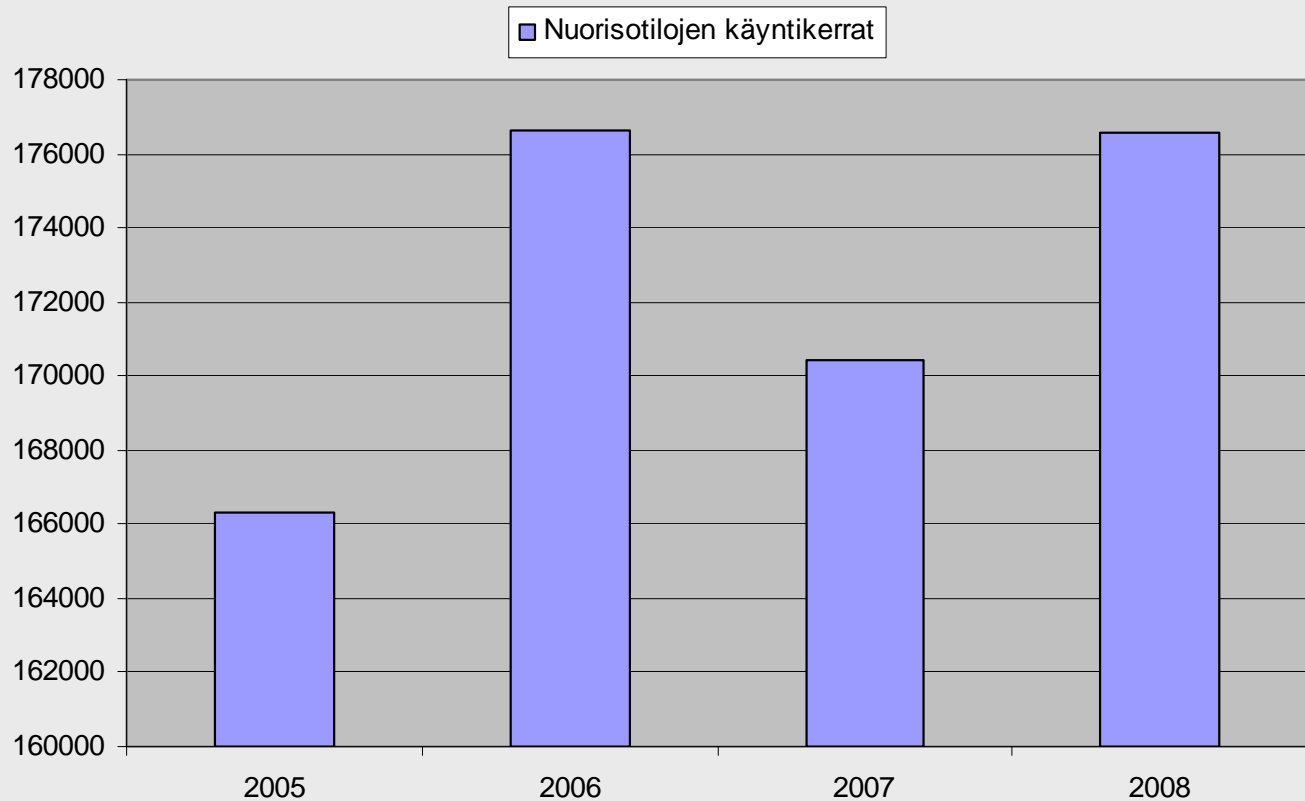

Nuorisoneuvolakäynnit

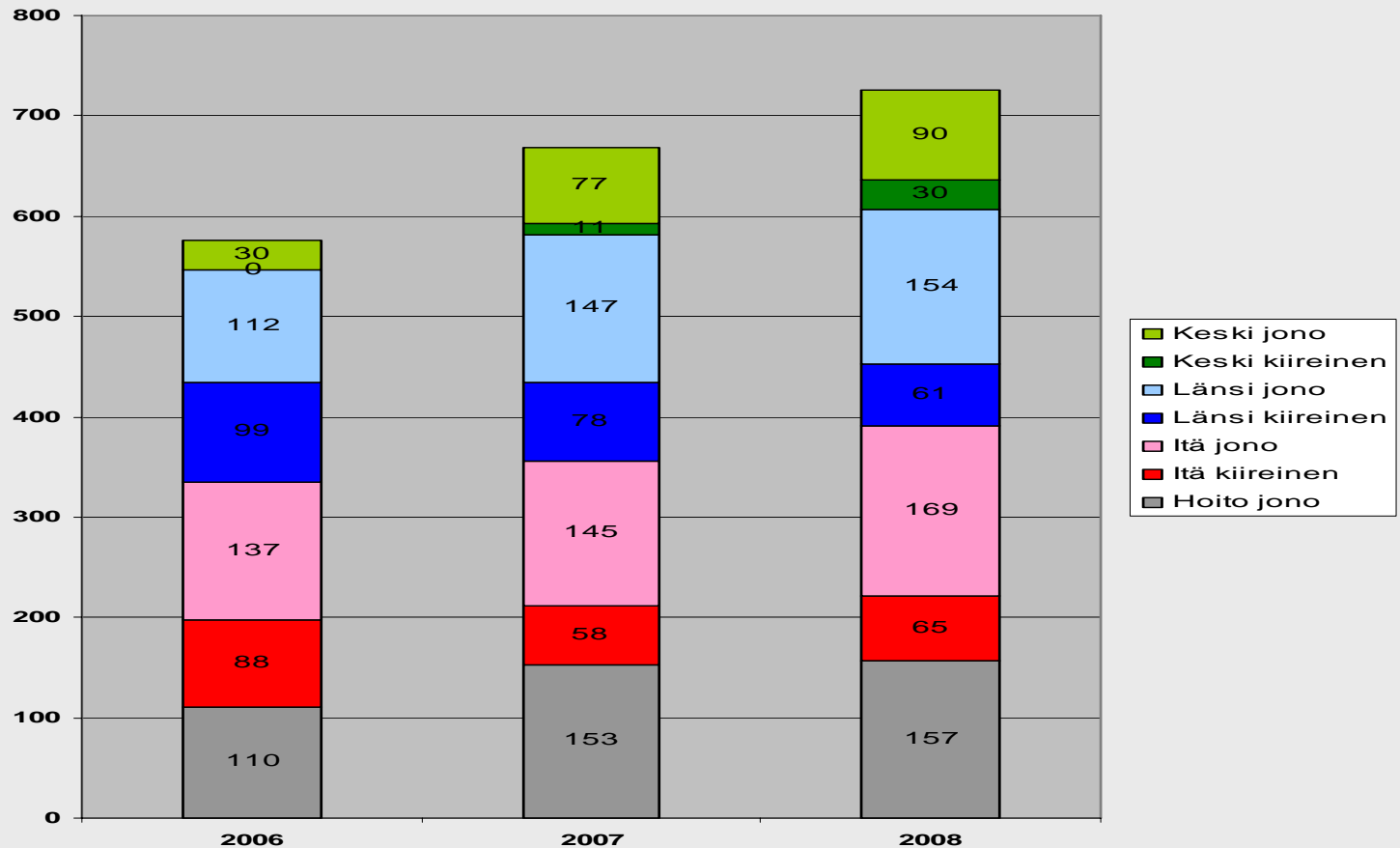

Nuorisotilojen käyntikerrat

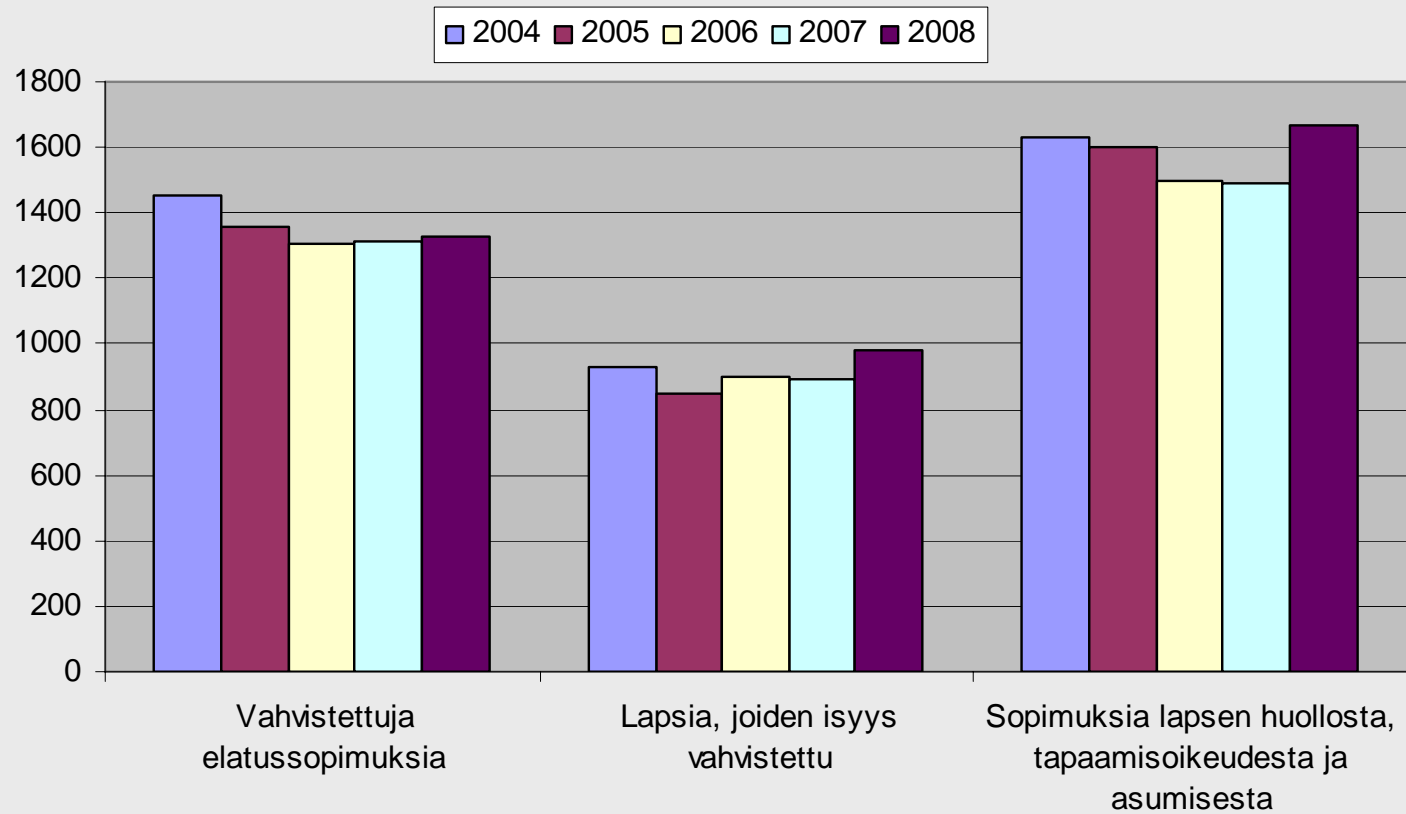

Perheneuvolan uusien asiakkaiden tulo jonoihin 2006-2008

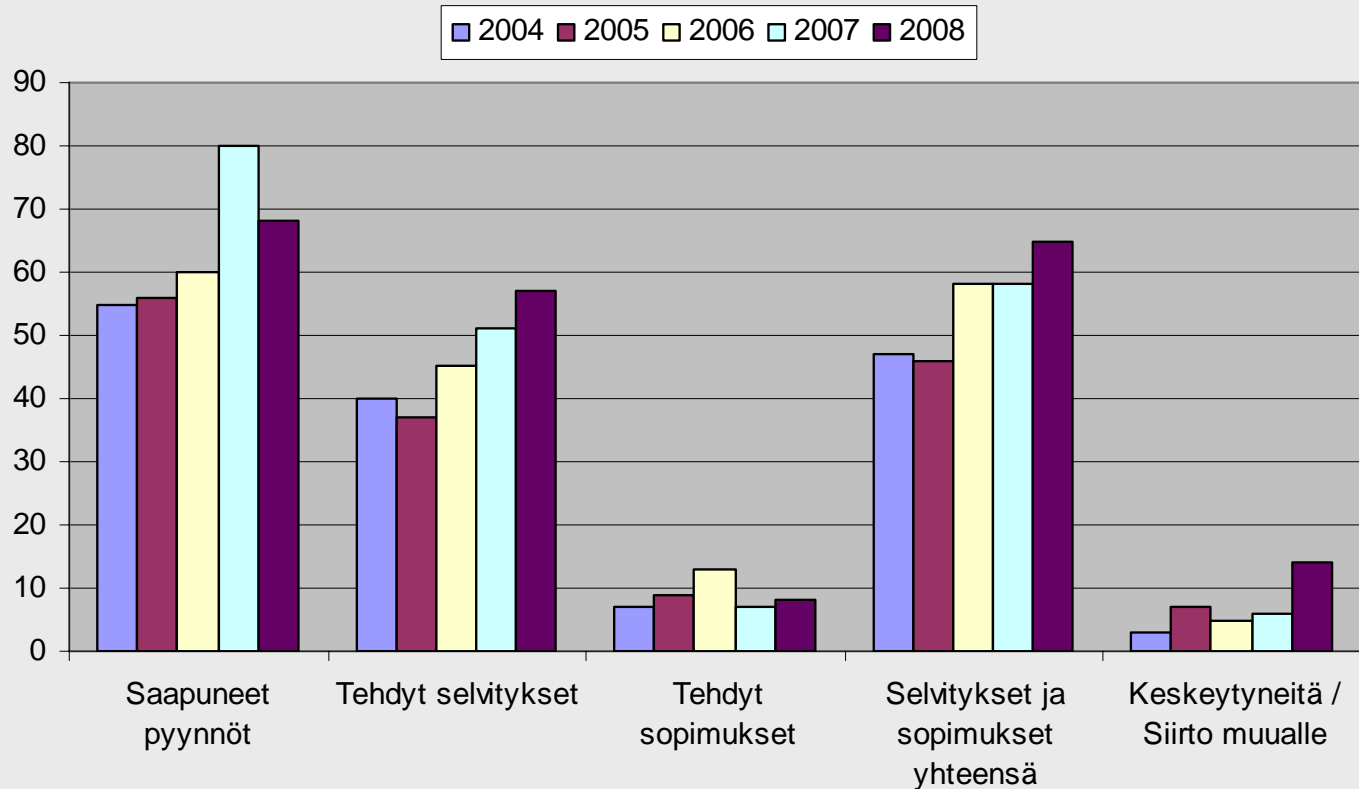

Huolto- ja tapaamissopimusten määrän kehitys 2004-2008

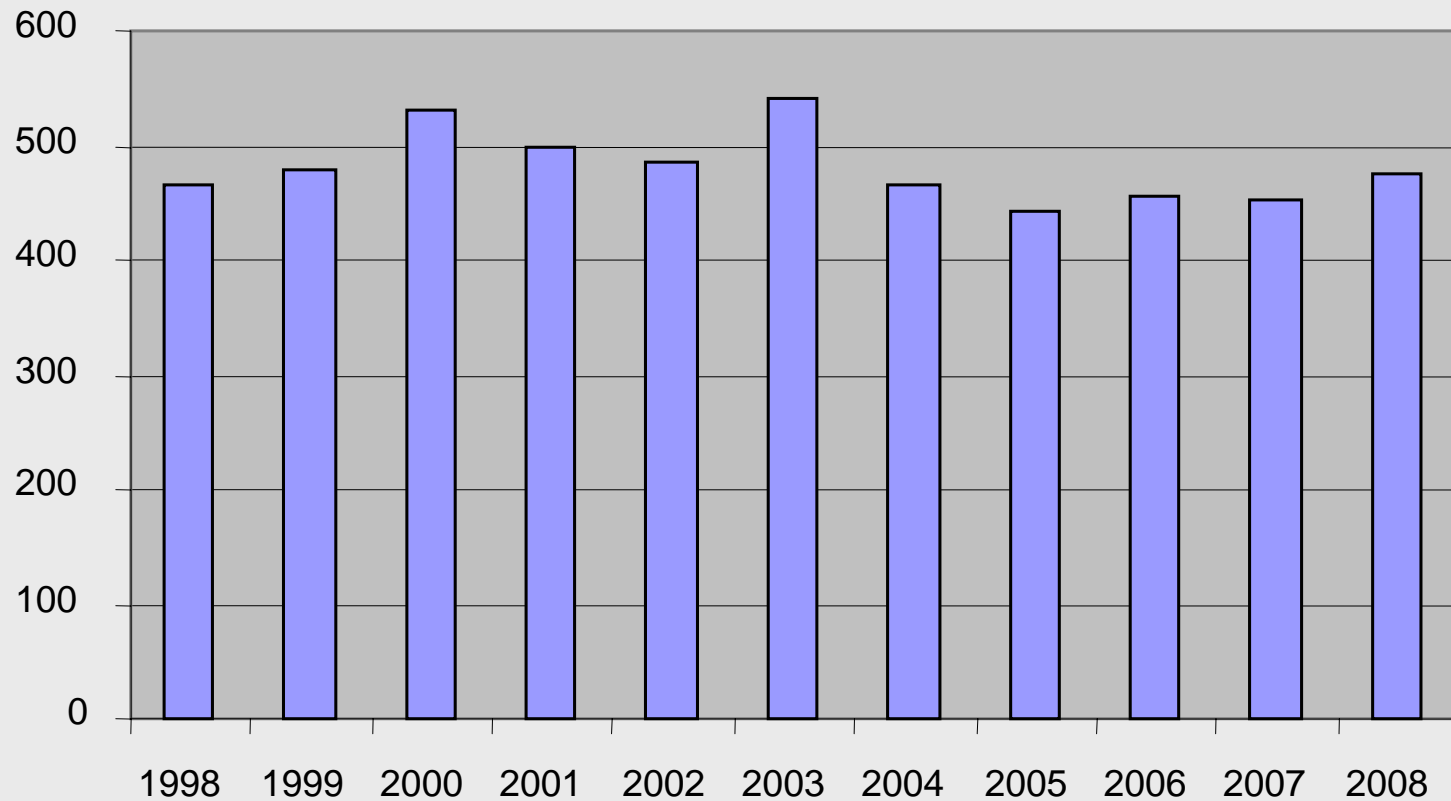

Oikeudelle annettujen selvitysten määrä 2004-2008

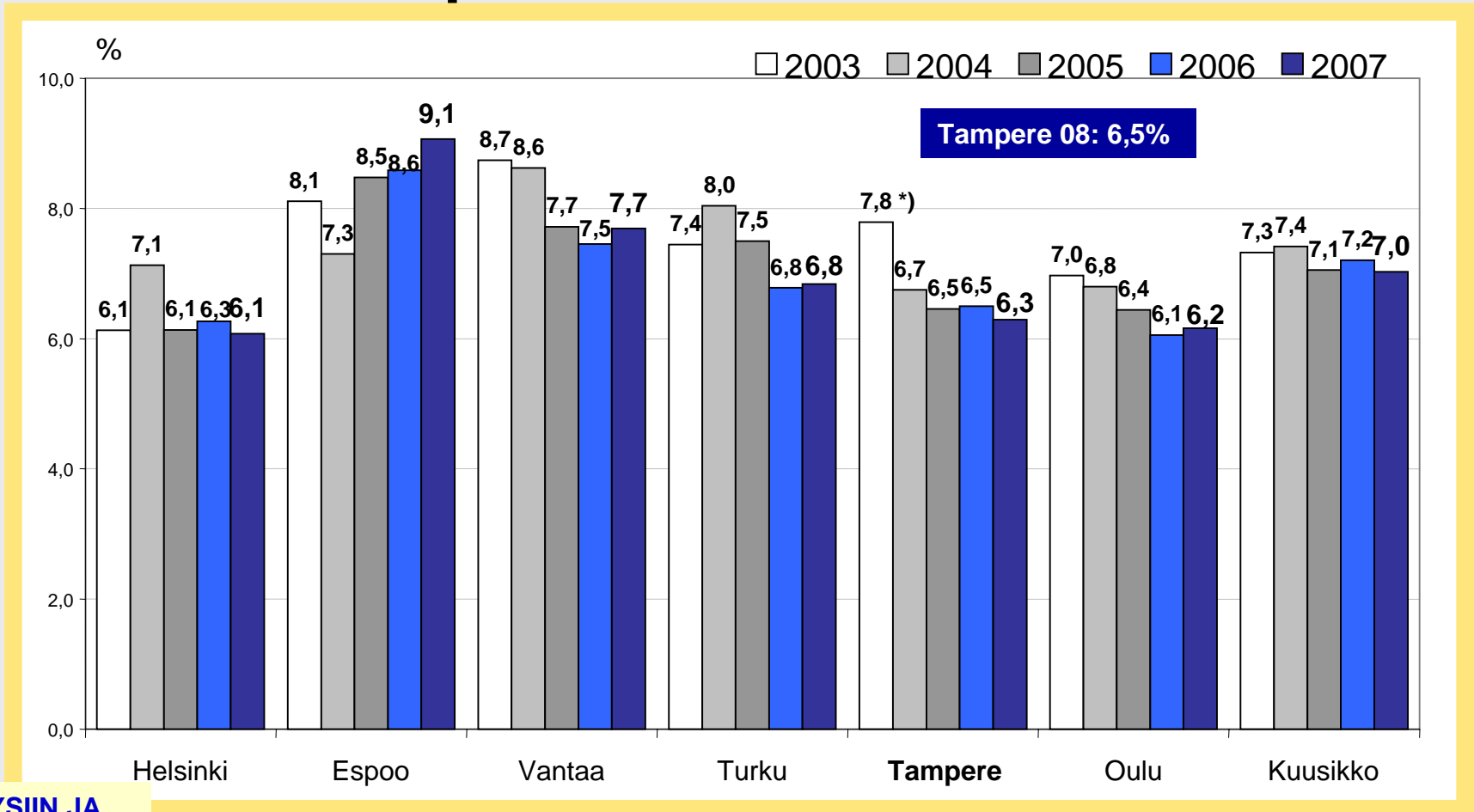

Erityislasten lukumäärän kehitys päivähoitossa 1998-2008

Erityistä tukea tarvitsevien lasten osuus kunnan järjestämässä päivähoitossa olleista lapsista 2003-2007

**ANALYYSIIN JA
ENNAKOINTIIN**

* vuoden 2003 tieto Tampereen osalta on laskettu eri perustein eikä ole vertailukelpoinen muiden lukujen kanssa.

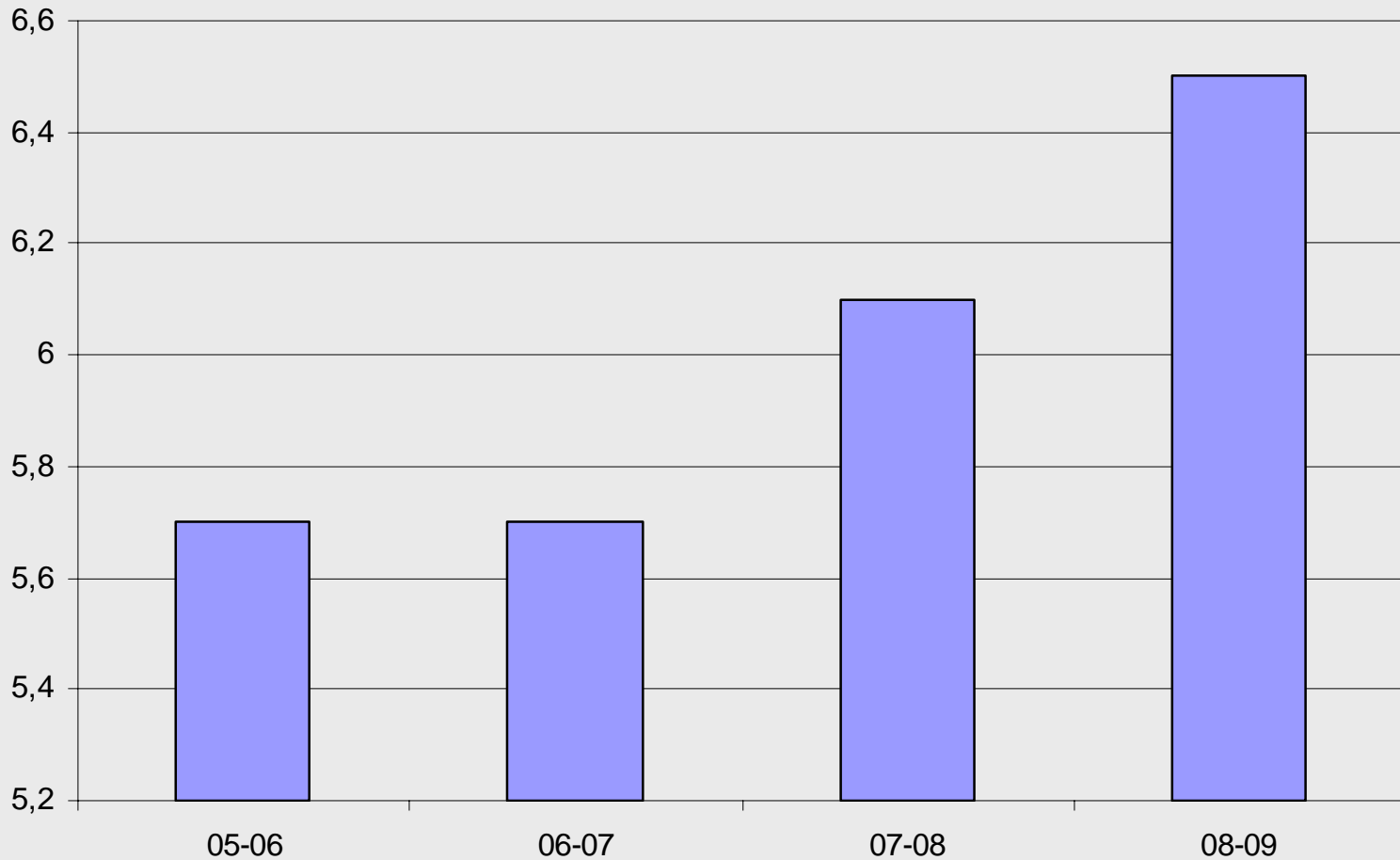
Lähde: Päivähoidon Kuusikko –vertailu 2007

© Arvokas Arki

Tampereen kaupungin lastensuojelusuunnitelma

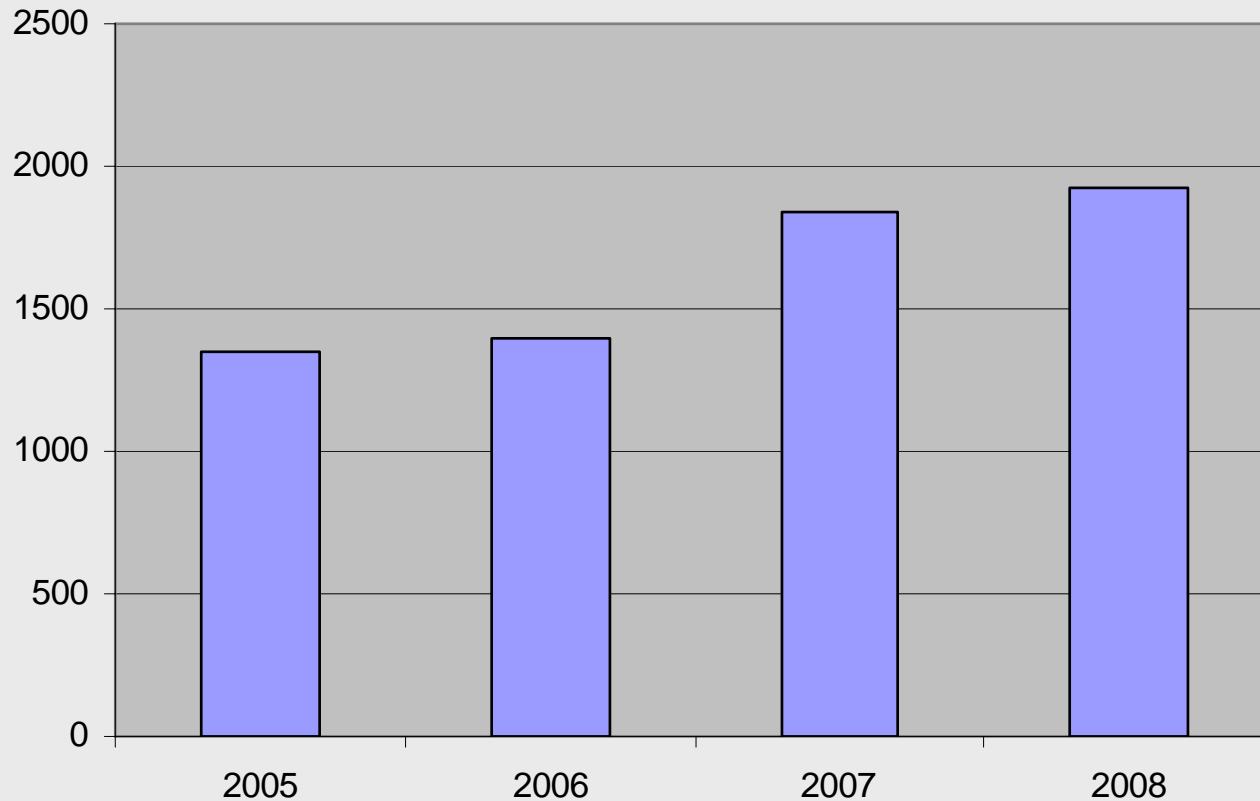

Erityisopetukseen otettujen tai siirrettyjen oppilaiden %-osuus

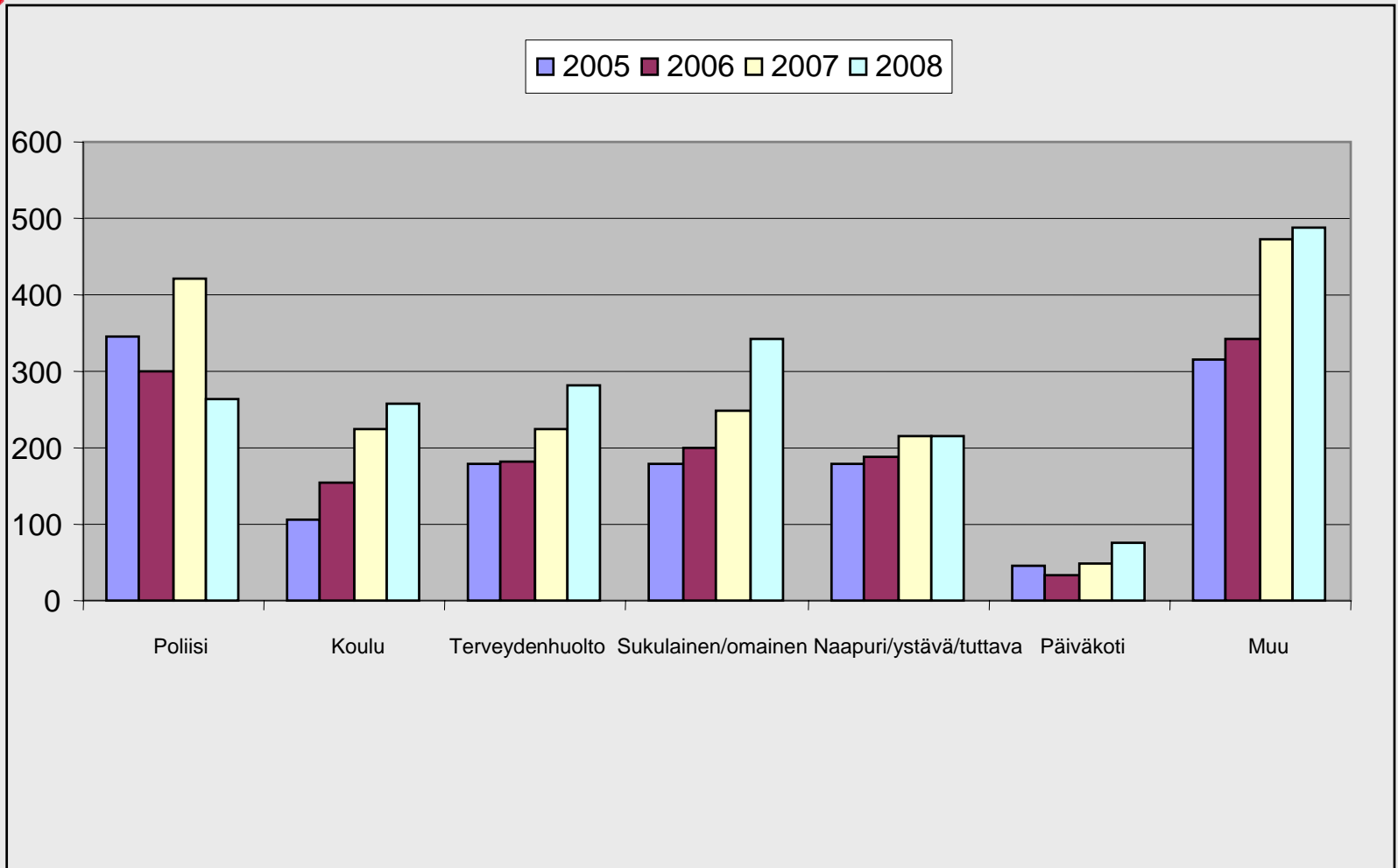

Lastensuojeluilmoitukset Tampereella 2005-2008

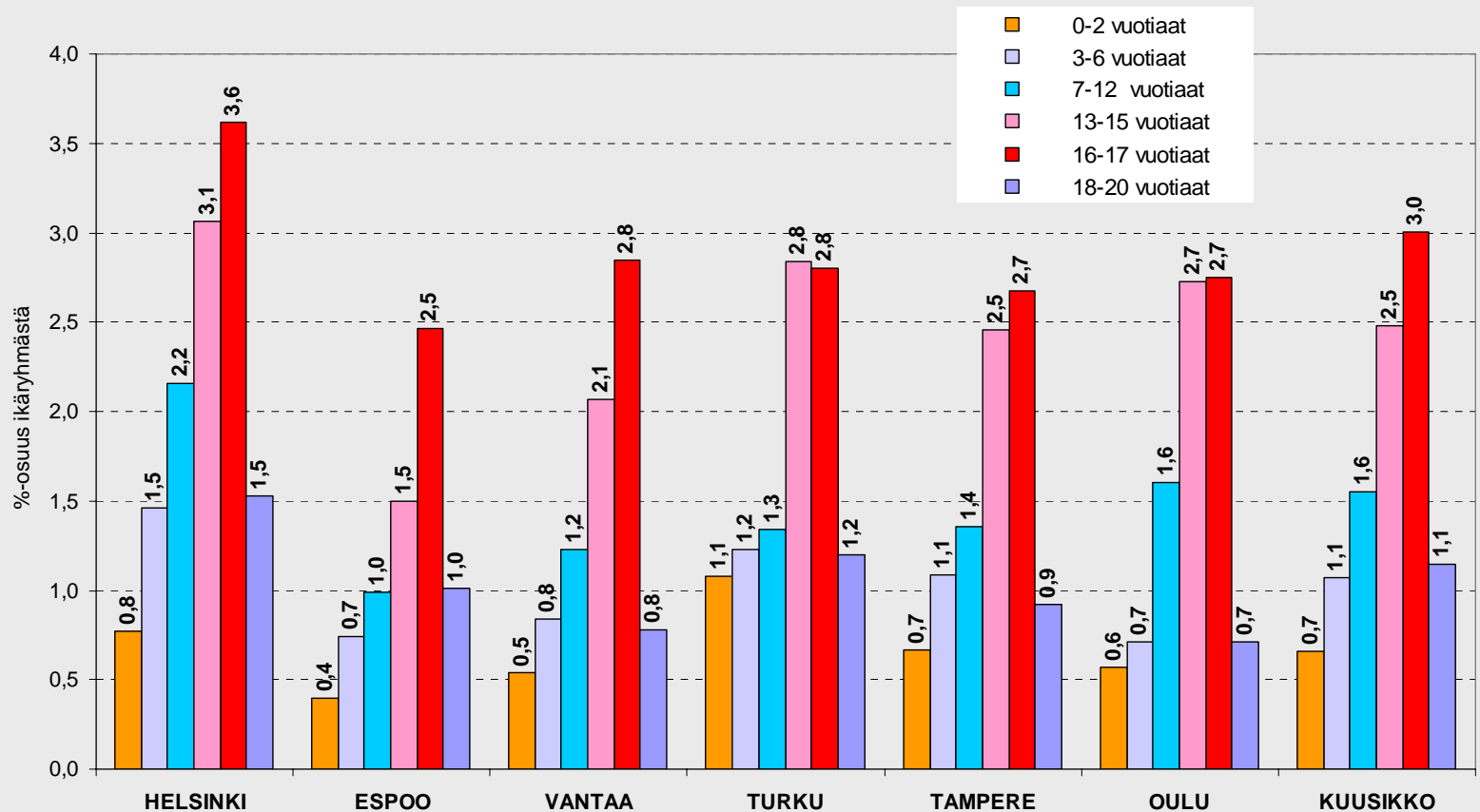

Lastensuojeluilmoituksen tekijät

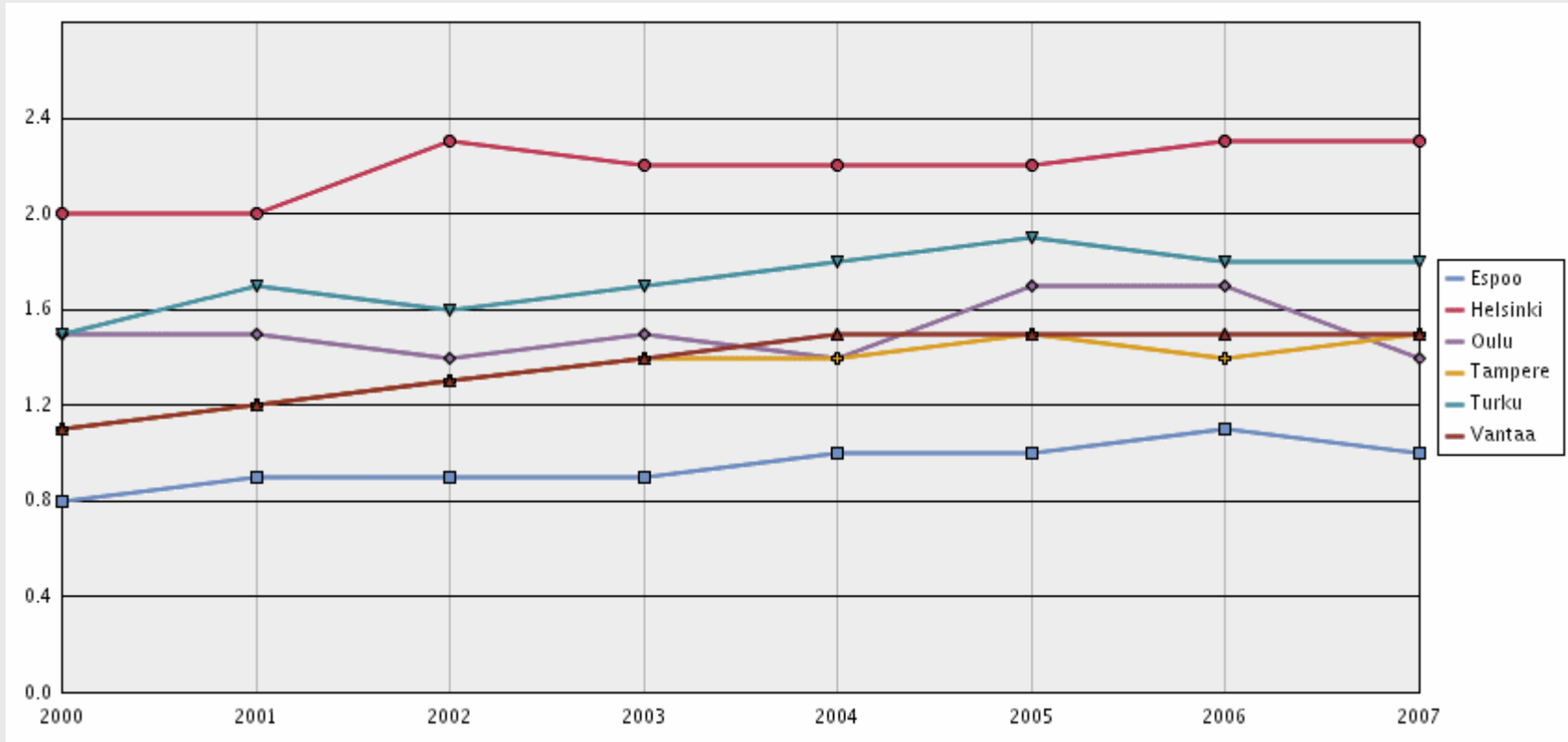

Vuoden 2008 aikana sijoitettuna olleet lapset, % kunkin ikäryhmän väestön määrästä

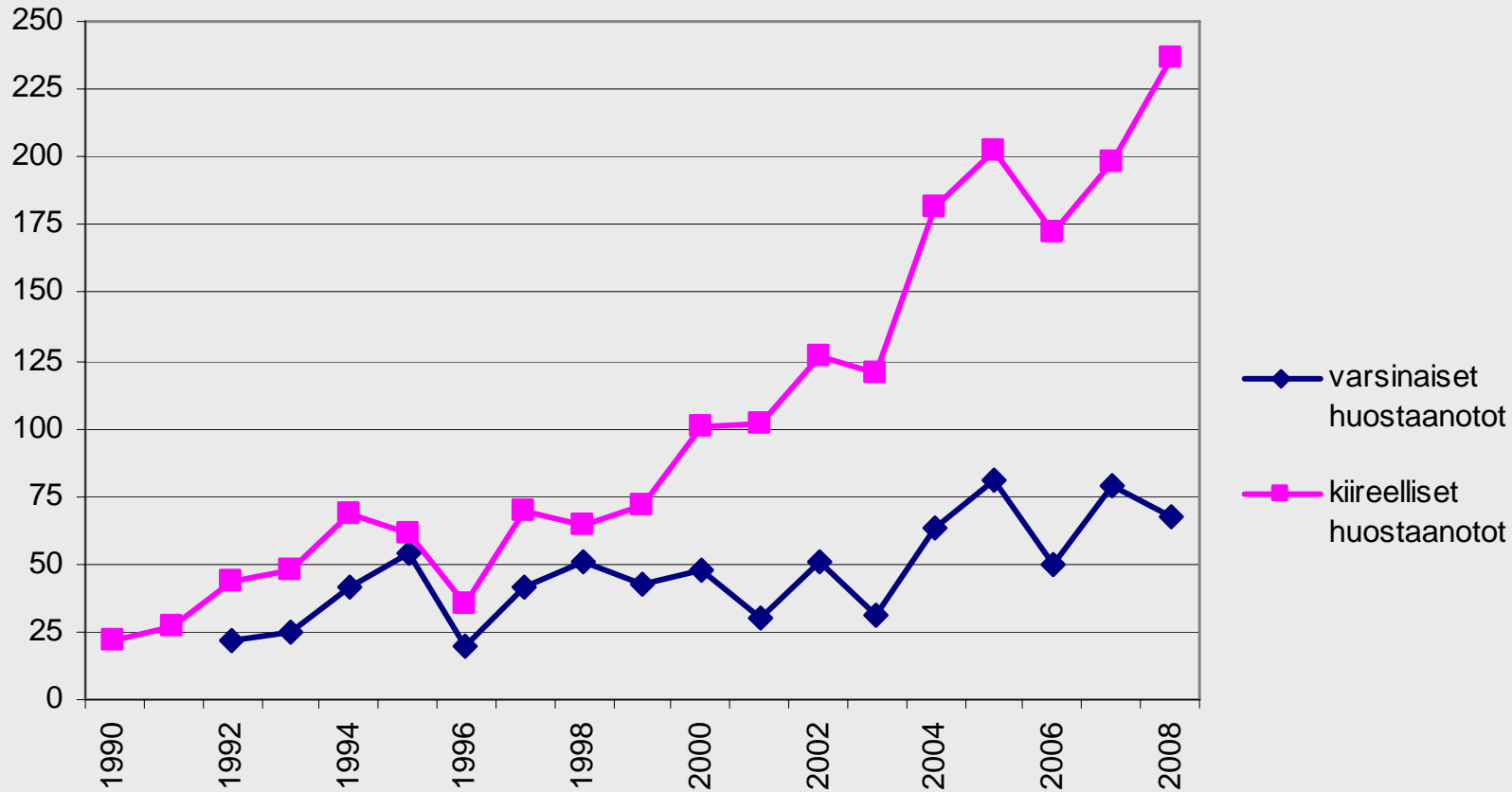

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17 - vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

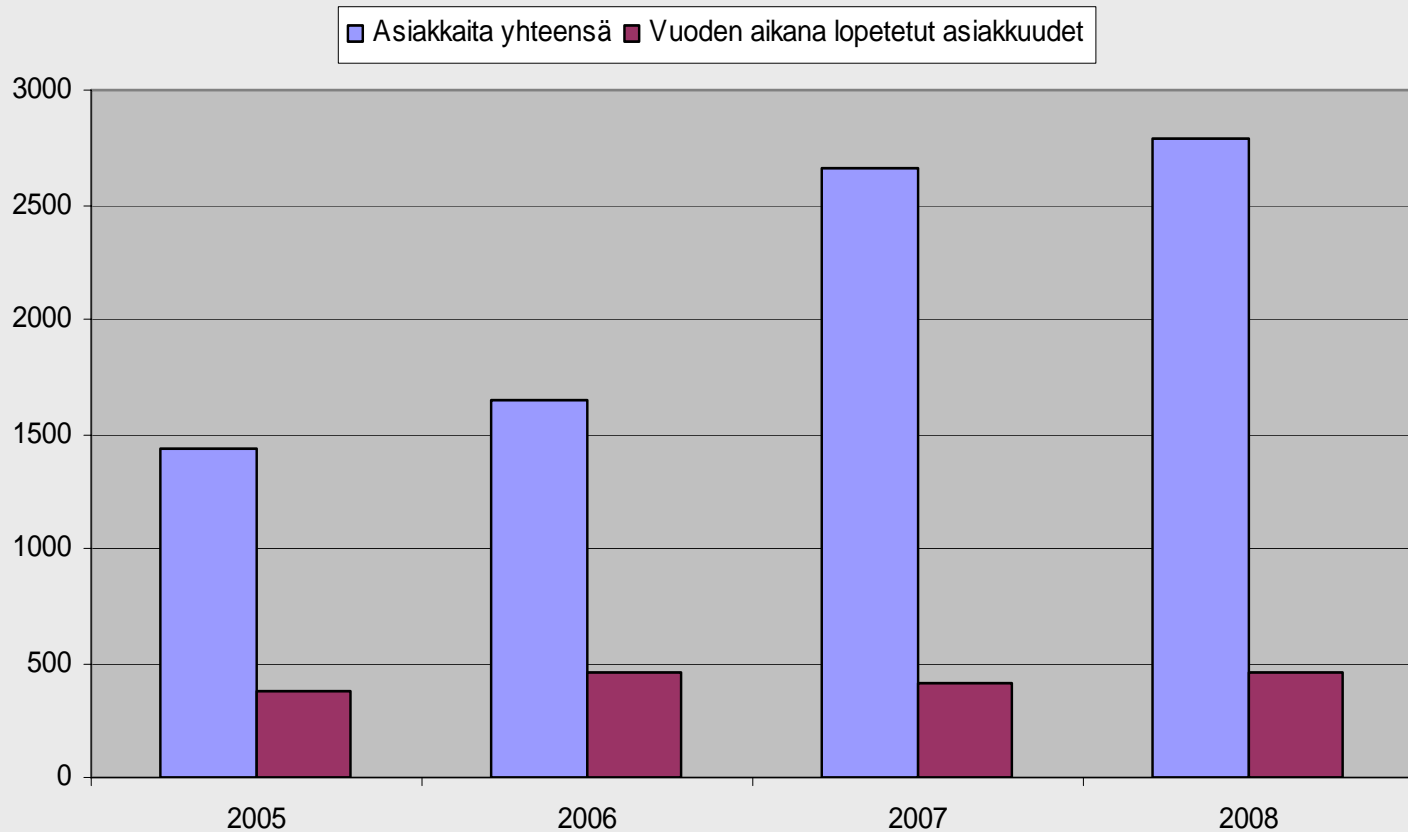

Huostaanotot vuosina 1990-2008

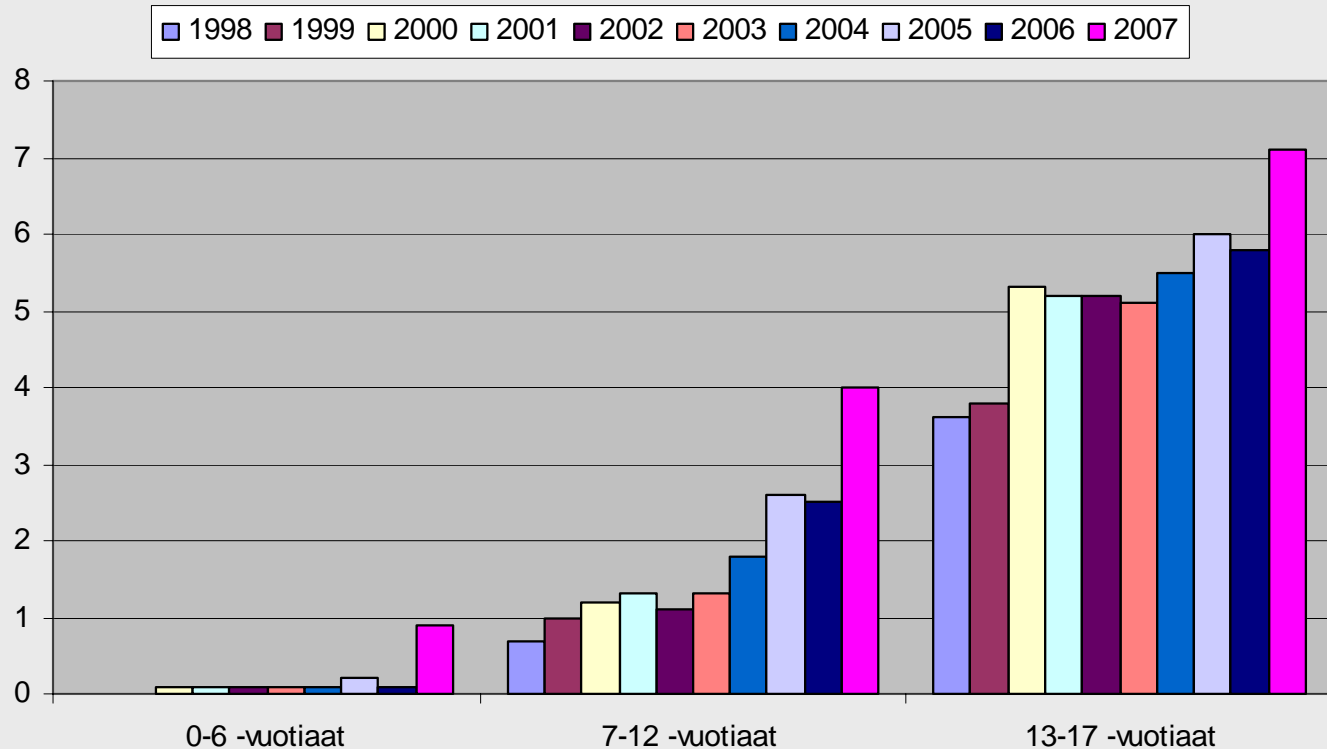

Lastensuojelun avohuollon asiakkuudet 2005-2008

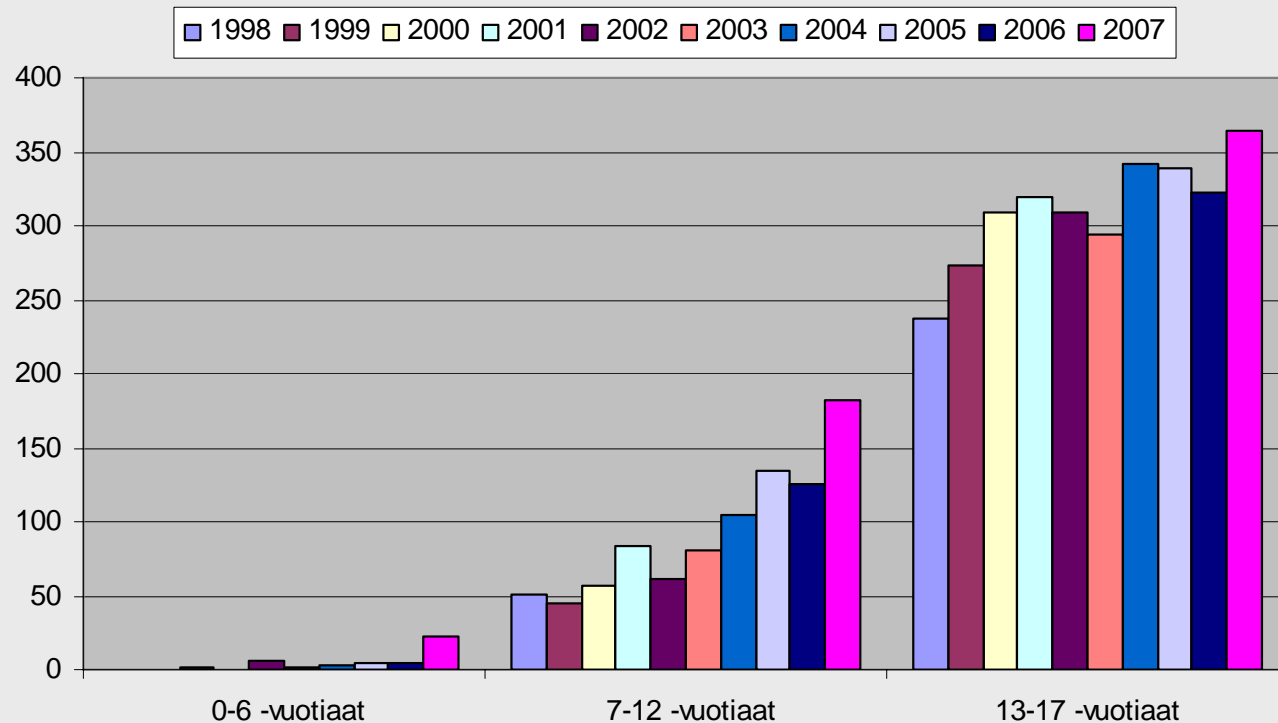

Psykiatrian laitoshoidon potilaat / 1000 vastaavanikäistä, PSHP 1998-2007

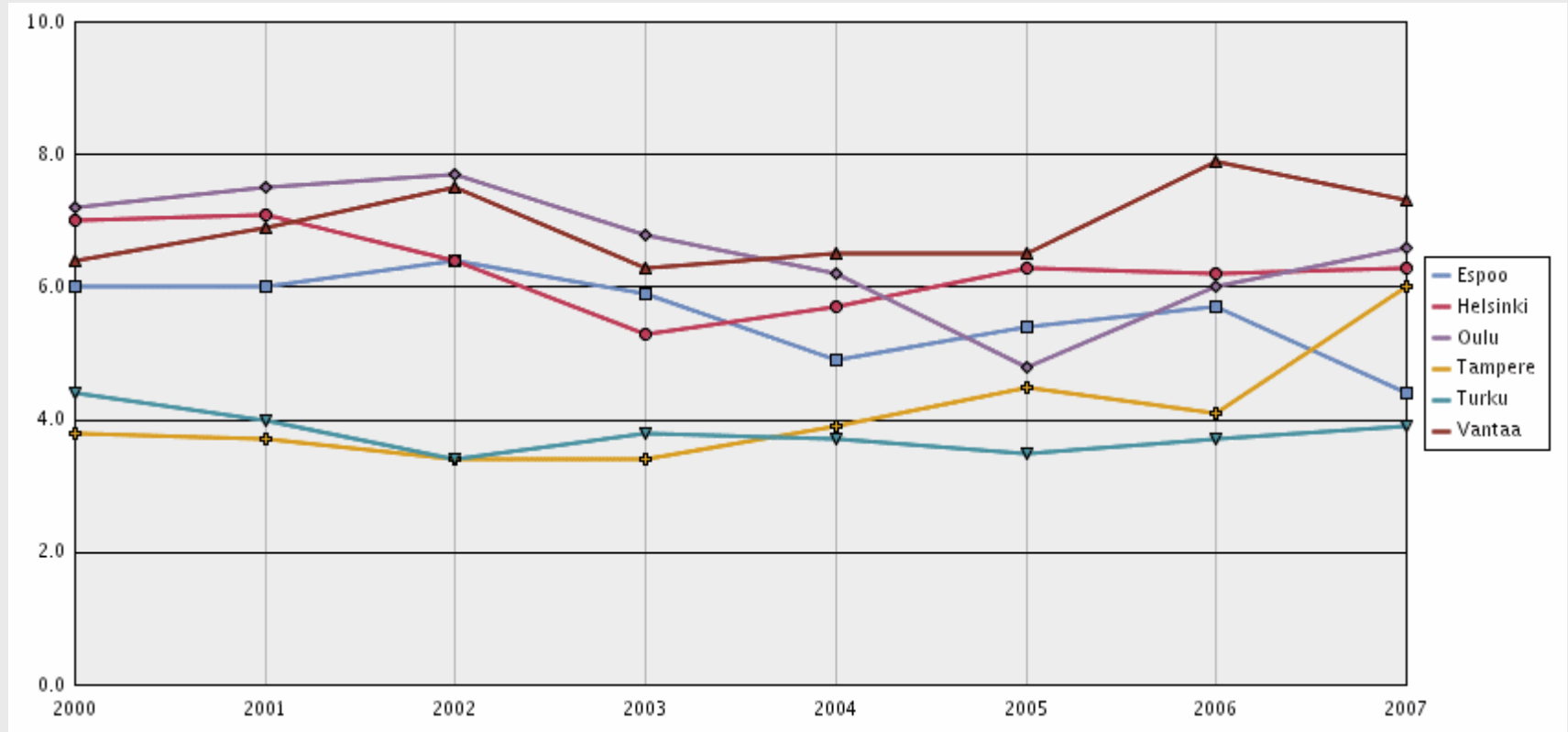

Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät / 1000 vastaavanikäistä, PSHP 1998-2007

Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneet Kuusikkokuntien 0-17-vuotiaat / 1000 vastaavanikäistä

[ANALYYSIIN JA ENNAKOINTIIN](#)

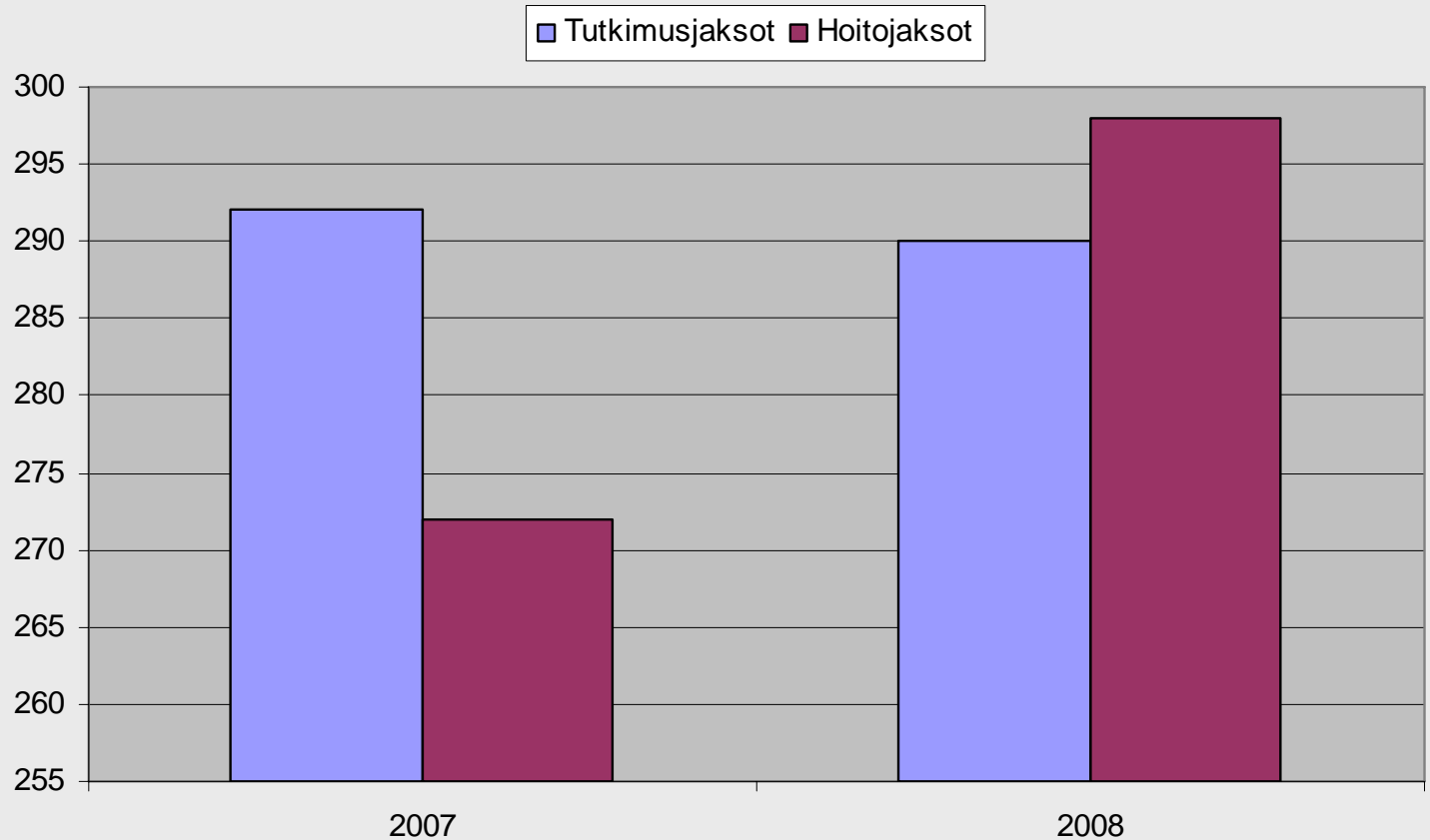
Lähde: Sotkanet

© Arvokas Arki

Tampereen kaupungin lastensuojelusuunnitelma

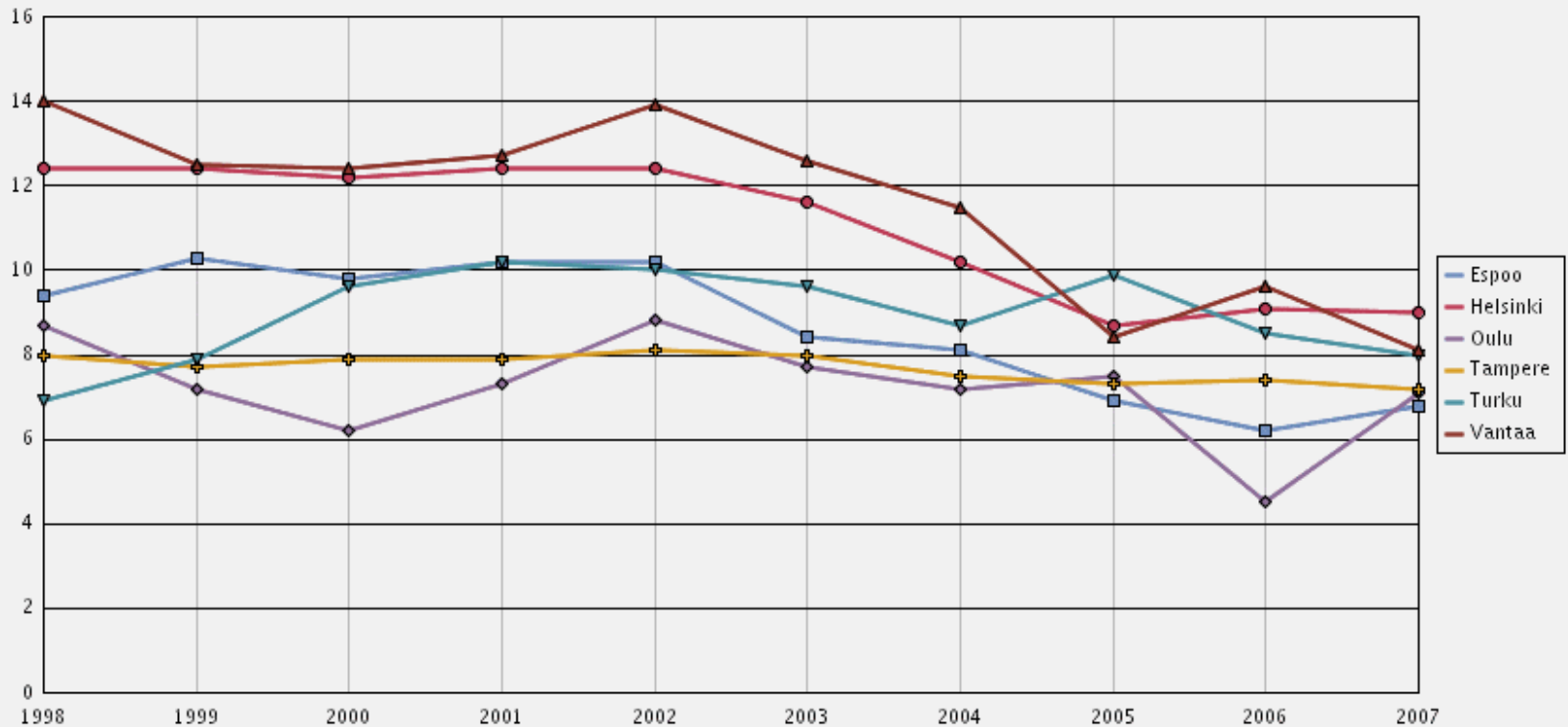
Nuorisopsykiatrian tutkimus- ja hoitajaksot 2007-2008

Lähde: Nuorisopsykiatrian yksikkö

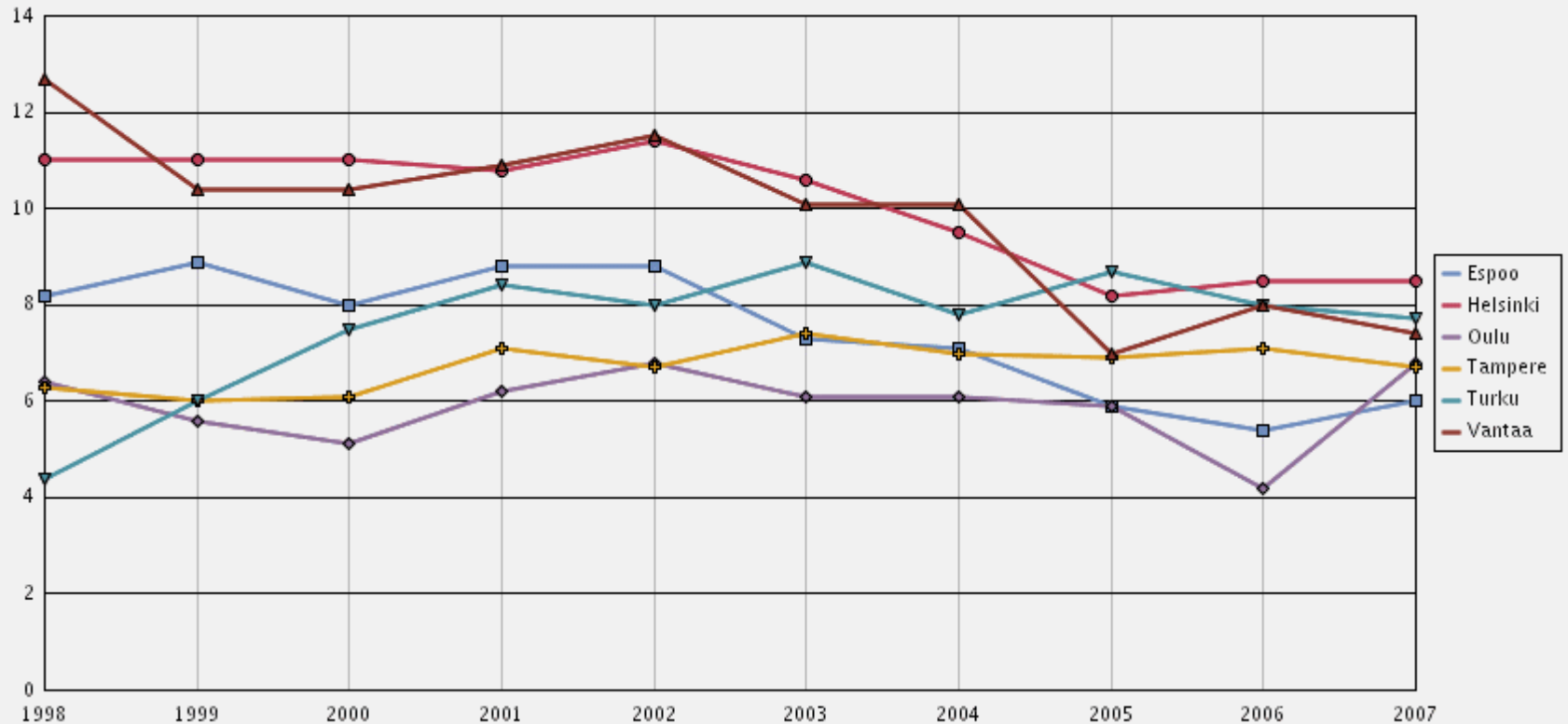

Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneet Kuusikkokuntien 18-24 -vuotiaat/ 1000 vastaavanikäistä

Psykiatrian laitoshoidon Kuusikkokuntien 18-24-vuotiaat potilaat/1000 vastaavanikäistä

[ANALYYSIIN JA ENNAKOINTIIN](#)

Lähde: Sotkanet

© Arvokas Arki

Tampereen kaupungin lastensuojelusuunnitelma